

Sonkajärven kunnan talousarvio vuodelle 2026 ja taloussuunnitelma vuosille 2027 – 2028

Valtuustoseminaarin 12.-13.9.2025 ryhmäkuva.

Kunnanvaltuusto 15.12.2025

Sisällys

1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS	3
2 YLEISPERUSTELUT	4
2.1 Kuntastrategia	4
2.1.1 Hyvinvointikertomus	5
2.2 Toimintaympäristö ja taloudellinen kehitys	5
2.2.1 Kansantalouden kehitys	5
2.2.2 Kuntatalouden kehitys	6
2.2.3 Aluetalouden kehitys	7
2.2.4 Sonkajärven kunnan kehitys	8
2.3 Riskienhallinta	10
2.3.1 Riskienhallintaprosessi	10
2.3.2 Keskeisimmät riskit	10
2.4 Kuntakonsernin toiminta ja talous	12
2.4.1 Sonkakoti Oy:n talousarvio	13
2.4.2 Sonkajärven Vesi Oy:n talousarvio	14
2.5 Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta sekä tilivelvolliset	14
3 KÄYTTÖTALOUSOSA	18
3.1 KESKUSVAALILAUTAKUNTA	18
3.1.1 Vaalit	18
3.2 TARKASTUSLAUTAKUNTA	19
3.2.1 Tarkastustoimi	19
3.3 KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO	20
3.3.1 Yleishallinto	20
3.3.2 Työllistäminen	22
3.3.3 Ruokapalvelu	24
3.3.4 Terveysten ja hyvinvoinnin edistäminen	26
3.3.5 Elinkeinojen kehittäminen	27
3.3.6 Kunnanhallitus ja valtuusto yhteensä	28
3.4 SUKEVAN ALUELAUTAKUNTA	29
3.4.1 Sukevan alueen palvelut	29
3.5 SIVISTYSLAUTAKUNTA	31
3.5.1 Varhaiskasvatus	31
3.5.2 Koulutoimi	34
3.5.3 Joukkoliikenne	41
3.5.4 Vapaa sivistystoimi	42
3.5.5 Nuoris- ja liikuntatoimi	45
3.5.6 Sivistyslautakunta yhteensä	48
3.6 TEKNINEN LAUTAKUNTA	49
3.6.1 Tekninen toimi	49
3.6.2 Rakennusvalvonta	55
3.6.3 Vesihuolto	57
3.6.4 Tekninen lautakunta yhteensä	58
4 TULOSLASKELMAOSA	59
4.1 Tuloslaskelma	59
4.1.1 Toimintatuotot ja toimintakulut	60
4.1.2 Verotulot	61
4.1.3 Valtionosuudet	62
4.1.4 Rahoitustuotot ja -kulut	62
4.1.5 Satunnaiset erät	62
4.1.6 Tilinpäätössiirrot	63
4.2 Tavoitteet ja tunnusluvut	63
5 INVESTOINTIOSA	65

5.1 Investointisuunnitelma.....	65
5.2 Investointien perustelut	69
6 RAHOITUSOSA	72
6.1 Rahoituslaskelma.....	72
6.2 Tavoitteet ja tunnusluvut	73
7 TUNNUSLUKUJA.....	74

1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Tuleva vuosi ei näytä helpottavan maailman epävakautta ja kriisejä eikä Suomen talousahdinkoa. Ukrainan sodan ratkaisu on hyvin epävarma ja Gazan kriisi on edelleen ratkaisematta. Maailmantalouteen epävarmuutta tuo Yhdysvaltain tempoileva tulli- ja kauppapolitiikka. Venäjälle asetetut kauppapakotteet alkavat näkyä konkreettisesti esimerkiksi Suomen huoltoasemaverkostossa.

Suomen talous tuntuu olevan kroonisessa ahdingossa. Kauan ennustettua ja odotettua talouskasvua ei ole tullut, työttömyys kasvaa ja valtion velka nousee jyrkästi. Tilanne saattaa jopa johtaa Suomen joutumiseen EU:n alijäämämenettelyyn. Yritysten konkurssit ovat ennätystasolla.

Pohjois-Savon työttömyys oli 11,4 % syyskuussa 2025. Ylä-Savossa tilanne oli parempi ja esimerkiksi Sonkajärvellä työttömyys oli 9,5 %. Ylä-Savon etuna on menestyvä ja monipuolinen teollisuus sekä vahva paikallinen omistajuus. Myös maatalous on säilyttänyt merkittävän aseman. Erityisen huolestuttavaa on suuri nuorisotyöttömyys ja korkea pitkäaikaistyöttömyys.

Uusi valtuustokausi alkoi 1.6.2025. Uuden valtuuston tehtävänä on laatia ja hyväksyä valtuustokaudelle kuntastrategia. Strategiatyö aloitettiin syksyllä ja kuntastrategialuonnos valmistui marraskuun alussa. Strategian tavoitteet ja painopisteet on otettu huomioon talousarviota laadittaessa.

Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2028 lähtee palvelujen nykytason turvaamisesta ja talouden vakaana pitämisestä sekä investointien turvaamisesta. Veroprosentit pysyvät ennallaan. Vuosi 2026 on vielä ylijäämäinen ja vuosi 2027 tasapainossa, mutta vuosi 2028 uhkaa mennä miinukselle. Epävarmuutta lisää yleinen heikko talouskehitys, mahdollisesti tulevat valtionosuuksien muutokset ja hankintalain uusiminen. Lisäksi Pohjois-Savon hyvinvointialueen vuokrasopimuksiin tulee 12 kuukauden irtisanomisaika. Tämä hankaloittaa suuresti pitkäjänteistä kiinteistöjen omistusta ja hoitoa.

Sonkajärven talousarvion 2026 tunnusluvut ovat hyvät. Tulos on ylijäämäinen, taseen kertynyt ylijäämä 14 miljoonaa euroa ja kassa hyvä. Velkaa on vähän ja investoinnit pystyttäneen hoitamaan kassavirralla. Toisaalta talousarvion raami on hyvin tiukka. Raami sisältää epävarmoina tuloina myös osingot, joita ei ole aiemmin talousarvioissa huomioitu.

Taloussuunnitelmavuosien 2027–2028 tunnusluvut ovat heikompia ja ennustettavuus huonompaa. Aiemmin mainittujen epävarmuuksien lisäksi valtion suunnittelema velkajarru saattaa entisestään kiristää myös kuntataloutta. Kunnissa on nähtävissä lisäksi huolestuttavaa eriytymistä menestyviin ja taantuviin kuntiin. Kuntaveroprosenttien ero eri kuntien kesken on kasvanut voimakkaasti.

Nettoinvestoinnit vuonna 2026 ovat 1,3 miljoonaa euroa. Uudisrakentamista ei juurikaan ole, vaan investoinnit ovat pääosin korjausinvestointeja. Jatkossa tavoitteena on investointien pienentäminen.

Sonkajärven taloustilanne on tällä hetkellä vakaa, mutta tulevaisuus epävarma. Haastetta tuo heikkenevä väestönkehitys ja pienenevät ikäluokat. Mahdollisuuksia on erityisesti uusiutuvan energian hankkeissa. Kokonaisuutena Sonkajärvellä on edelleen hyvät edellytykset pitää yllä hyviä kunnallisia palveluja ja edistää elinvoimaa.

Simo Mäkinen

Kunnanjohtaja

2 YLEISPERUSTELUT

2.1 Kuntastrategia

Kuntalain 37 § mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:

- 1) kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen;
- 2) palvelujen järjestäminen ja tuottaminen;
- 3) kunnan tehtäviä koskeissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet;
- 4) omistajapolitiikka;
- 5) henkilöstöpolitiikka;
- 6) kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet;
- 7) elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Kuntastrategian ottamisesta huomioon kunnan talousarvion ja -suunnitelman laatimisessa säädetään kuntalain 110 §:ssä. Kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa.

Sonkajärven päivitetty kuntastrategia käsitellään kunnanvaltuustossa 15.12.2025. Kuntastrategialuonnoksen sisältö näkyy tiivistetysti alla olevassa kuvassa.

Itsenäisesti vahva kunta Ylä-Savossa

*Sitoudumme avoimuuteen,
yhdenvertaisuuteen,
yhteistyöhön sekä
turvallisuuteen
pätöksenteossamme
ja toiminnassamme*

Kunnan johtoryhmä suunnittelee ja seuraa kuntastrategian ja siihen liittyvien ohjelmien toimeenpanoa. Kuntastrategian toteutumista seurataan ja myös arvioidaan osana vuosittaisia osavuosi- ja tilinpäätösraportointia. Kunnanhallituksen tehtävänä on seurata ja arvioida kuntastrategian toteutumista osana kunnan johtamista ja raportoida kuntastrategian toteutumisesta valtuustolle tilinpäätöksen yhteydessä. Tarkastuslautakunta arvioi kuntastrategian toteutumista vuosittaisessa arviointikertomuksessaan valtuustolle. Valtuustokauden aikana, ja erityisesti sen päätteeksi, kuntastrategian toteutumisesta tehdään itsearviointi, jossa kuvataan kuntastrategian

nykytilanne, toteutuminen, päivitystarve sekä kehitystarpeet seuraavalle valtuustokaudelle. Kunnan taloudellisen tilanteen muutokset voivat aiheuttaa tarpeen päivittää strategiaa myös kesken valtuustokauden.

2.1.1 Hyvinvointikertomus

Valtuusto on hyväksynyt Sonkajärven kunnan laajan hyvinvointikertomuksen 2017–2020 ja Hyvinvointisuunnitelman vuosille 2022–2025 kokouksessaan 19.9.2022.

Hyvinvointikertomuksessa on nostettu onnistumisina esille kunnan, Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ja kolmannen sektorin välillä tehdyn yhteistyön aktiivisuus, panostukset ikäihmisten liikunnan tukemiseen, kirjaston oma-toimipalvelujen laajentaminen sekä nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä tehty työ. Kehityskohteiksi on nimetty palveluasunnoissa asuvien ikäihmisten hyvinvoinnin edistäminen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa, lasten ja perheiden liikuntaharrastusten tukeminen sekä liikunta- ja ulkoiluinfrastruktuurin ylläpito.

Hyvinvointisuunnitelman teemavuodet ovat olleet seuraavat:

2022	Elinympäristömme ja siinä viihtyminen
2023	Hyvinvointityö kunnassamme. Ovatko palvelut kunnossa? Kuinka kuntalainen ne löytävät ja mitä tarvitsemme lisää?
2024	Luonnosta voimaa
2025	Perinnetaidot ja lähiruoka

Uusi hyvinvointisuunnitelma laaditaan Kuntastrategian 2030 hyväksymisen jälkeen.

2.2 Toimintaympäristö ja taloudellinen kehitys

2.2.1 Kansantalouden kehitys

Suomen talouden toipuminen on ollut hidasta, mutta merkkejä nopeammastakin kasvusta on. Inflaation selvä hidastuminen ja korkojen lasku ovat parantaneet kotitalouksien ostovoimaa sekä Suomessa että vientimarkkinoilla. Talouden epävarmuus on kuitenkin kotimaassa ohjannut toistaiseksi lisätuloja enemmän säästämiseen kuin kulutukseen. Investoinneissa on odotettavissa nopeampaa kasvua, sillä energiasiirtymään ja puolustukseen liittyvät hankkeet lisäävät investointeja merkittävästi ennustejaksolla.

Odotusten ja ennakkotietojen vastaisesti Suomen talous ei enää supistunutkaan viime vuonna, vaan kasvoi 0,4 prosenttia. Talouskasvua hidastavat Yhdysvaltojen asettamat tullit. Talouskasvun kannalta on suotuisaa, että EU:n asettamat vastatoimet ovat jäämässä vähäisiksi ja tehdyt tullisopimukset joka tapauksessa vähentävät epävarmuutta. Kysyntää vientimarkkinoilla tukevat Euroopan kasvavat panostukset puolustukseen ja infrastruktuuriin. Vuonna 2025 bruttokansantuote (BKT) kasvaa 1,0 prosenttia, 1,4 prosenttia vuonna 2026 ja 1,7 prosenttia vuonna 2027.

Työllisyydessä ei ole tapahtunut käännettä kasvuun alkuvuoden aikana. Tuotannon kasvun myötä työllisyystilanteen odotetaan kuitenkin paranevan ensi vuodesta lähtien. Vuositasolla työllisiä on tänä vuonna hieman viivemvuotista vähemmän ja työttömiä selvästi enemmän, noin 9,4 prosenttia työvoimasta. Ensi vuonna työllisten määrä kasvaa ja työttömyys laskee 9,0 prosenttiin. Myös vuonna 2027 työllisyyden kasvu jatkuu ja työllisyysaste (20-64-vuotiaat) nousee 77,3 prosenttiin. Heikosta työllisyystilanteesta huolimatta työvoiman määrä on kasvanut viime vuosina reippaasti ja alkuvuonna työvoiman määrä on kääntynyt uudelleen kasvuun. Työmarkkinoilla on paljon tilaa työllisyyden kasvulle. Työvoiman määrää lisäävät hallituksen työllisyystoimet ja maahanmuutto. Vaisun kysynnän takia työvoiman määrän kasvu on toistaiseksi näkynyt kuitenkin ennen muuta työttömyyden nousuna.

Talouden toipuminen antaa odottaa itseään ja verotulot kehittyvät heikosti tänä vuonna. Menojen kasvu maltillistuu hidastuvan inflaation ja sopeutustoimien ansiosta, joskin korkomenot ja puolustusmenot kasvavat edelleen voimakkaasti. Julkisyhteisöjen alijäämä on tänä vuonna 4,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Talouden heikko

suhdanne osuu kaikkein kipeimmin valtionhallintoon ja sen alijäämä on 4,2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Valtio kantaa myös puolustusmenojen ja velanhoitomenojen kasvusta aiheutuvan rasituksen.

Kevään 2025 kehysriihestä sekä syksyn 2025 budjettiriihestä päätettiin joukosta sopeutustoimia, joiden vaikutukset alkavat näkyä vuosien 2026 ja 2027 aikana. Lisäksi Työllisyysrahasto ilmoitti elokuun lopussa työttömyysvakuutusmaksujen korotuksesta vuodesta 2026 alkaen. Myös talouskasvun odotetaan kiihtyvän, mikä voimistaa verotulojen kasvua ja hillitsee sosiaaliturvamenojen kasvua. Kaiken tämän seurauksena alijäämä pienenee 3,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2026 ja asettuu n. 3,1 prosenttiin vuonna 2029. Velkasuhde ottaa tänä vuonna aiemmin ennakoitua suuremman harppauksen ylöspäin lähes 87 prosenttiin syvien alijäämien ja alijäämästä riippumattomien syiden, kuten arvioitujen valtion kassan muutosten, takia. Kuluvan vuoden jälkeen velkasuhteen nopeimman nousun pitäisi olla takana. Hallituksen jo aiemmin sekä syksyn 2025 budjettiriihestä päätämien sopeutustoimien ansiosta velkasuhde vakiintuu vuonna 2027, minkä jälkeen se kääntyy uudelleen maltilliseen kasvuun. Vuonna 2029 julkinen velkasuhde ylittää 90 prosenttia. Suomessa julkisyhteisöjen menot ovat rakenteellisesti liian korkeat suhteessa tuloihin. Se näyttäytyy kestävyysvajeena, joka on noin 2 prosenttia suhteessa BKT:hen eli n. 7 mrd. euroa vuoden 2029 tasossa. Menojen ja tulojen rakenteellinen epätasapaino ilmenee myös siten, että neutraalissa tai edes sangen suotuisassakaan suhdannetilanteessa Suomen julkinen talous ei ole tasapainossa ja velkasuhde jatkaa kasvuaan.

Lähde: Taloudellinen katsaus, syksy 2025. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2025:49.

2.2.2 Kuntatalouden kehitys

Kuntahallinnon rahoitusasema oli viime vuonna noin 900 miljoonaa alijäämäinen. Valtionosuudet vähenivät muun muassa sote-siirtolaskelman tarkistuksen ja indeksisäästöjen vuoksi, mutta erityisesti verotulojen vahva kehitys ja kulutusmenojen kasvun hidastuminen tukivat samanaikaisesti kuntien taloutta. Kuntahallinnon rahoitusjäämä suhteessa BKT:hen heikkenee kuitenkin -0,6 prosenttiin vuonna 2025. Kuntahallinnon ennustetaan pysyvän 0,5-0,6 prosenttia alijäämäisenä suhteessa BKT:hen myös vuosina 2026–2027.

Kuntatalouden tilanteeseen vaikuttaa merkittävästi kulutusmenojen kasvu sekä valtionapuihin tehtävät leikkaukset. Kulutusmenot kasvavat ennustejaksolla pääasiassa hintojen nousun vuoksi. Sovitut palkkaratkaisut nostavat työvoimakustannuksia 2,8 % vuonna 2025, 3,2 % vuonna 2026 ja 3,9 % vuonna 2027. Kunta-alan ansiokeshityksen ennakoidaan ylittävän yleisen ansiokeshityksen erityisesti vuosina 2027–2028. Hintojen kasvun lisäksi myös kulutusmenojen volyymi kasvaa vuonna 2025, sillä alkuvuodesta voimaan tullut TE-palvelu-uudistus siirsi kuntien vastuulle työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisen ja laajensi kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista. Uudistuksen seurauksena kuntahallinto on aiempaa suhdanneherkempi, sillä nyt tulojen lisäksi myös menot reagoivat työllisyyskehitykseen. Kuntien työttömyysetuuksien rahoitusmenoja on nostettu ennusteissa vuoden alkupuoliskon kertymien perusteella. TE-palvelu-uudistuksesta huolimatta kuntien peruspalvelutuotannon painopiste säilyy koulutus- ja sivistyssektorilla, jonka kokonaispalvelutarve on laskeva syntyvyyden laskun vuoksi. Ennustejaksolla palvelutarpeen laskua on kuitenkin hieman loivennettu, sillä palveluiden järjestämisen kustannukset eivät alene samassa suhteessa. Lisäksi varhaiskasvatuksen osallistumisaste sekä erityisen tuen tarve ovat lisääntyneet viime vuosina.

Kuntien investoinnit pysyvät kokonaisuutena korkealla tasolla, vaikka kuntakohtaiset erot ovat huomattavia. Osassa kunnista investointinäköymät ovat laskevia, mutta etenkin kasvukeskuksissa muuttoliike ylläpitää kuntien investointipaineita. Valtaosa panostuksista kohdistuu välttämättömään perusinfrastruktuuriin kuten rakennuksiin, mutta myös vihreän siirtymän investoinnit pitävät osaltaan investointitasoa korkealla. Verotulot ovat edelleen kuntien merkittävin tulonlähde, ja ne koostuvat kunnallis-, kiinteistö-, yhteisö- ja kaivosmineraaliverosta. Vuonna 2025 kuntien kokonaisverotulot kasvavat vain 0,7 prosenttia erityisesti kunnallisveron heikon kehityksen ja yhteisöverotuottojen supistumisen takia. Kokonaisverotulojen kasvu kuitenkin kiihtyy 5,8 prosenttiin vuonna 2026 ja on keskimäärin 3,8 prosenttia vuosina 2027–2029.

Tulonsiirrot valtiolta kunnille kasvavat kuluvana vuonna TE-palvelu-uudistuksen myötä kuntien tehtävien ja rahoitusvastuun laajentuessa. Valtionosuuksien kasvu jää kuitenkin siirtyneiden tehtävien kustannusten kasvua pienemmäksi, sillä valtionosuuksiin tehdään samanaikaisesti leikkauksia. Vuonna 2026 valtion tulonsiirrot

kuntahallinnolle laskevat ennen kaikkea hallituksen peruspalveluiden valtionosuuksiin kohdentamien vähenysten vuoksi. Kun valtionosuuksiin jo aiemmin kohdennetut määräaikaisten leikkaukset päättyvät vuoden 2027 jälkeen, nousevat valtion tulonsiirrot kuntahallinnolle. Verorahoitus ei kuitenkaan riitä kattamaan kuntahallinnon tulojen ja menojen välistä epätasapainoa, vaikka kuntahallinnon alijäämän arvioidaan supistuvan ennustejakson lopulla 0,4 prosenttiin. Tulojen ja menojen epätasapaino merkitsee kuntataloudessa veronkorotuksia ja tiukkoja säästötoimia tulevina vuosina, sillä palvelut ja palveluverkko on sopeutettava käytettävissä oleviin tuloihin. Kuntahallinnon alijäämät kasvattavat kuntahallinnon velkaa ja velkasuhde jatkaa kasvuaan tarkasteluvuosina.

Ennusteeseen sisältyy riskejä molempiin suuntiin. Kehitysarviossa on oletettu, että sote-kiinteistöjen vuokrasopimusten päättymisen ja uudelleenneuvotteluiden tulokset heikentävät kuntien vuokratuloja 150 milj. eurolla vuodesta 2026 alkaen. Arviolta suuremmat sote-kiinteistöjen vuokranmenetykset voivat vaikuttaa kuntahallinnon kulutusmenojen hintakehitykseen ja heikentää kuntien tilannetta. Lisäksi ennusteeseen on sisällytetty kuntien ja kuntayhtymien omia pysyviä sopeutustoimia 150 milj. euroa vuodelle 2025. Kuntien omat sopeutustoimet voivat kuitenkin vahvistaa rahoitusasemaa ennustettua enemmän, mikäli palveluverkkoa tai henkilöstömenoja onnistutaan sopeuttamaan oletettua enemmän. Toisaalta sopeutustoimien epäonnistuminen tai muut menolisäykset, esimerkiksi arvioitua suuremmat sote-kiinteistöjen vuokramenetykset, voivat vastaavasti heikentää tilannetta.

Lähteet: Taloudellinen katsaus, syksy 2025. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2025:49.

2.2.3 Aluetalouden kehitys

Pohjois-Savon elinkeinoelämän vahvuutena ovat eri seutukuntien kansainväliset vientiyritykset sekä maakunnan vahvat perheytykset. Kuopion seudun vahvuutena on monipuolinen ja useampaan merkittävään toimialaan pohjautuva elinkeinorakenne. Ylä-Savon vahvuutena on metalli- ja teknologia-alan veturiyritykset, joiden rinnalle on syntynyt mittava alihankintaverkosto, sekä elintarviketeollisuus, panimoteollisuus, puunjalostusteollisuus ja maidontuotanto. Varkauden seudun vahvuudet ovat energiaosaamisessa, erityisesti energiateknologian tuotannossa ja uusiutuvan energiatuotannon kehittämisessä. Sisä-Savon vahvuuksia ovat kasvuhakuiset puunjalostus- ja metallialanyritykset sekä kasvava elintarviketeollisuus. Koillis-Savossa on alueen työllisyyden kannalta merkittäviä, metalli-, kivi- ja rakennusalan pk-yrityksiä.

Pohjois-Savon yhteisenä heikkoutena, Kuopion seutua lukuun ottamatta, on väestökehitys ja seutujen ikärakenne. Elinkeinoelämän kilpailukyvyyn ja erityisesti vientiyritysten näkökulmasta myös alueen saavutettavuus huolestuttaa. Erityisesti itä-länsisuuntaisten yhteyksien kehittäminen olisi teollisuuden kannalta tärkeää. Pohjois-Savo on tärkeä solmukohta, jolla on suuri merkitys kriisiaikoina ja kriittisten raaka-aineiden kuljetusten kannalta. Tulevina vuosina infran korjausvelan vähentäminen ja infrarakentaminen teiden ja raideliikenteen osalta on äärimmäisen tärkeää.

Haastava taloustilanne, korkotasoa ja voimakkaan inflaation alentama yksityinen kulutuskysyntä ovat kolmen edellisen vuoden aikana vaikuttaneet yritysten investointikykyyn. Suomen talous kääntyi kuitenkin kasvuun jo viime vuoden aikana ja talouden odotetaan kasvavan maltillisesti vuonna 2025 ja hieman voimakkaammin vuosina 2026 ja 2027. Kuluttajien heikko luottamus viivästyttää edelleen talouden positiivista kehitystä. Talousnäkymät antavat aihetta varovaiseen optimismiin, vaikka edessä on edelleen monia haasteita. Geopoliittiset jännitteet luovat epävarmuutta, mutta myös mahdollisuuksia, esimerkiksi puolustusteollisuudessa. Tuontitullit ja kauppapoliittinen epävarmuus vaikuttavat vientiin, investointeihin ja hidastavat talouskasvua. Korot ovat laskeneet ja inflaatio vakautunut, mikä tukee investointeja ja kulutuskysyntää. Yritysten investointisuunnitelmat Pohjois-Savossa ovat merkittävät, mutta investointien toteutuminen vaatii rohkaisevia signaaleja ja rahoituksen saatavuutta. Työttömyys on kuitenkin jäänyt korkealle ja talousennusteet lupaavat matalaa talouden kasvua. Rahoitusta on saatavilla sekä julkisista lähteistä että pankeilta, ja sille on ollut jatkuvasti kysyntää, mutta varsinkin pk-yritysten kannalta ongelmallisia ovat sääntely ja vaatimuksiin nähden riittämättömät vakuudet. Kokonaisrahoituksen hankinta kohtuullisin ehdoin tuottaa haasteita. Heikommin luokiteltujen yritysten rahoituksen saatavuus on vaikeutunut, ja rahoituksen hintaerot yritysten välillä ovat kasvaneet. Vihreän siirtymän ja vastuullisuuden huomioiminen vaikuttaa myös rahoituksen saatavuuteen.

Alueen vahva teollisuus ja elintarviketuotanto ovat keskeisiä kansallisen huoltovarmuuden kannalta. Maakunnassa on tehty kahden vuoden ajan kokonaisturvallisuutta ja aluekehitystä kytkevää kehittämistyötä, joka sitoo yhteen useiden alojen toimijoita. Pohjois-Savossa on kokonaisturvallisuuden kannalta keskeistä elinkeinotoimintaa, koulutusta, osaamista ja viranomaistoimintaa, joten alueella on hyvät valmiudet toimia kokonaisturvallisuutta parantavan aluekehitystyön veturina. Matkailun kehittämistä tukee uusi maakunnallinen matkailunedistämisen organisaatio. Vihreän siirtymän potentiaali aluetalouden uudistumiselle on ratkaiseva ja sen kautta voi avautua merkittävää uutta liiketoimintaa. Tätä kehitystä on pyritty vahvistamaan mm. biotalousstrategian alueellisen toimeenpanosuunnitelman avulla ja siihen on kiinnitetty erityistä huomiota meneillään olevassa Pohjois-Savon maakuntaohjelman 2026–2029 valmistelussa.

Vuonna 2024 Pohjois-Savon asukasluku oli 248 815 ja väkiluku kasvoi 625 asukkaalla. Kasvun taustalla oli, kuten parina edelliselläkin vuonna, maahanmuuton korkea taso. Pohjois-Savon nettomaahanmuutto oli 1 992 henkeä, kun vuonna 2023 sitä oli 2 024 henkeä. Kuntien välinen muuttotappio oli 80 henkeä ja luonnollinen väestönlisäys –1 299 henkeä. Kunnista väkiluku kasvoi Kuopiossa ja Rautalammilla. Vuonna 2024 Kuopion seutukunnan väkiluku kasvoi 1 624 asukkaalla (vuosi sitten 1 485). Ylä-Savon väkiluku laski 631 hengellä (vuosi sitten –565), Sisä-Savossa väestö väheni 142 asukkaalla (vuosi sitten –114), Koillis-Savon seutukunnan väkiluku laski 52 hengellä (vuosi sitten –195) ja Varkauden seudun väkiluku laski 174 hengellä (vuosi sitten –110). Ennakkotietojen mukaan tammi–heinäkuussa 2025 Pohjois-Savon väkiluku laski 502 hengellä. Kuntien välinen muuttoliike oli 402 henkeä tappiollinen. Ulkomailta muuttovoittoa kertyi 670 henkeä.

Lähde: Alueelliset kehitysnäkymät syksyllä 2025. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2025:34.

2.2.4 Sonkajärven kunnan kehitys

Tilastokeskus on julkaissut joka kolmas vuosi päivitettävän väestöennusteen uusimman version vuonna 2024. Ennusteen mukaan Sonkajärven väestö kehittyy vuoteen 2045 saakka alla olevan taulukon mukaisesti.

	Sonkajärvi								
	Yhteensä								
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2035	2040	2045
Väestö 31.12. (ennuste 2024)									
Yhteensä	3 510	3 448	3 394	3 341	3 288	3 239	3 033	2 878	2 757
0 – 6	137	135	131	125	120	117	112	112	111
7 – 12	174	157	154	153	144	138	121	116	116
13 – 15	111	109	96	93	88	90	75	64	63
16 – 18	95	100	100	96	95	84	67	62	58
19 – 49	839	812	805	799	799	791	745	710	682
50 – 64	757	739	712	674	637	615	572	590	599
65 – 74	747	726	707	699	679	650	533	418	379
75 –	650	670	689	702	726	754	808	806	749

Ainoa ikäluokka, jonka ennakoidaan kasvavan suunnitelmakaudella 2026–2028 ja aina vuoteen 2040 saakka, ovat yli 75-vuotiaat. Väestökehitys haastaa kunnan toiminnan ja talouden suunnittelua. Väestön muutokset pienentävät ensiksikin kunnan rahoitus pohjaa niin valtionosuuksien, verotulojen kuin toimintatuottojenkin osalta. Valtionosuuksien näkökulmasta erityisen kriittinen ikäryhmä ovat 0–15 vuotiaat, joiden määrän perusteella määrätty merkittävin osuus ikärakenteen perusteella määrättyvästä valtionosuudesta. Ikäryhmän 0–15-vuotiaat ennustetaan pienentyvän vuodesta 2025 vuoteen 2035 yhteensä 114 henkilöllä.

Valtiovarainministeriö on asettanut peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän uudistuksen valmistelua varten valmisteluryhmän toimikaudelle 31.8.2023-31.12.2025. Työryhmän tehtävänä on arvioida kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kehittämistarpeita suhteessa kuntien tehtäviin ja toimintaympäristön muutoksiin, arvioida eri ratkaisuvaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia taustaselvityksiin perustuen sekä laatia hallituksen esitysluonnos järjestelmän muutostarpeista. Esityksen oli tarkoitus tulla kuntiin lausunnoille joulukuussa 2025, mutta viimeisimmän tiedon mukaan tämä tapahtuu vasta tammikuussa 2026. Ennakkotietojen mukaan valtionosuusuudistuksen häviäjiä olisivat harvaan asutut ja väestöään menettävät kunnat, joihin Sonkajärvin kuuluu.

Työikäisen väestön määrä ja työllisyysaste sekä niiden vaihtelut vaikuttavat merkittävästi kunnan saaman tuloveron määrään. Elokuussa 2025 Sonkajärven kunnan työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,1 %, kun se samana ajankohtana edellisenä vuotena oli 8,1 %. Työttömyysaste oli noussut 2 %-yksikköä. Nousua oli tapahtunut sekä nuorten- että pitkäaikaistyöttömyydessä.

Työllisyysaste vaikuttaa myös kunnan menoihin. Valtion osoittama rahoitus työllisyyden hoitoon on osoittautunut täysin riittämättömäksi. Sonkajärven kunta sai vuonna 2025 rahoitusta työllisyyspalveluiden järjestämiseen n. 315 000 euroa. Sonkajärven kunnan maksuosuus Ylä-Savon työllisyysalueelle vuonna 2025 oli 400 000 euroa. Sama määräraha on varattu vuodelle 2026. Työttömyysetuuksiin vuonna 2025 Sonkajärven kunta sai valtiolta rahoitusta 217 000 euroa. Kuntaliiton ennusteen mukaan kunnan maksamisen työttömyysetuuksien määrä tulee vuonna 2025 olemaan n. 370 000 euroa. Vuodelle 2026 työttömyysetuuksiin tehdään 400 000 euron määräraha-varaus.

Kunnan osuus yhteisöveron tuotosta on sidoksissa Suomen yleiseen talouskehitykseen, kunnan yritysten menestymiseen sekä metsätalouteen. Sonkajärven kunnan yhteisöverosta merkittävä osa määräytyy ns. metsäerän perusteella, joka puolestaan määräytyy metsähehtaarien ja kantorahatulojen perusteella. Yritystoimintaerän perusteella määräytyvä yhteisövero määräytyy yritysten liikevoiton perusteella. Myös yritystoimintaerään vaikuttavat metsätalouteen liittyvät yritykset.

Kiinteistöverotulo on kunnan verotulolajeista tasaisin. Kiinteistöverotulojen osalta on huomattava, että Sonkajärven kunnan alueella on tällä hetkellä vireillä tuulivoimaosayleiskaavahankkeita. Tuulivoimaloista saatavat kiinteistöverotulot voivat tämän vuosikymmenen loppupuolella muodostua merkittäväksi tasaiseksi ja ennakoitavaksi verotulon lähteeksi kunnalle. Mahdollisella tuulivoimarakentamisella ei kuitenkaan ennakoida olevan vielä merkittäviä vaikutuksia taloussuunnitelmavuosiin 2026–2028.

Taloussuunnitelmassa 2026-2028 toimintakulujen kehitys on arvioitu peruspalvelujen hintaindeksin mukaisesti seuraavasti: 3,8 % vuonna 2026, 3,7 % vuonna 2027 ja 2,7 % vuonna 2028. Merkittävä osa toimintakulujen noususta aiheutuu palkkojen korotuksista. Toimintatuottojen ennakoidaan nousevan 1 % vuosittain.

Toiminnan näkökulmasta kunnan palvelutarve pysyy kehysvuosina laskevana syntyvyyden laskun ja ikäluokkien pientymisen vuoksi. Toimintaa olisi kyettävä sopeuttamaan palvelutarpeen laskun mukaisesti. Mahdollisuudet esimerkiksi kouluverkon sopeuttamiseen ovat kuitenkin rajalliset, ja kouluverkkoon tehtävillä säästöillä voi olla negatiivisia elinvoimavaikutuksia.

Teknisen toimen investointisuunnitelman 2026 -2035 sisältämien hankkeiden ja hankintojen nettoarvo on noin 11 miljoonaa euroa. Sonkajärven kunnan taloudelliseen kantokykyyn ja sen tulevaisuuden näkymiin nähden suunniteltu investointitaso on korkea. Investointeja jouduttaneen tarkastelemaan lähivuosina kriittisesti.

Vuonna 2023 valmistellun, valtuuston vielä hyväksymättömän kiinteistöselvityksen mukaan Sonkajärven kunnan omistamien kiinteistöjen pinta-ala oli keskimäärin 9,7 brm² / asukas, joka oli hieman yli tilastollisen keskiarvon. Maakuntien tilastokeskuksen tekemän tilatietohankkeen vuoden 2020 tilastojen mukaisesti kuntien omistamien kiinteistöjen pinta-ala oli keskimäärin 8,3 brm² / asukas. Sonkajärven kunnalla oli hallinnassaan ja käytössään rakennuksia/tiloja yhteensä 39 kpl, joiden yhteenlaskettu bruttopinta-ala oli 35540,0 brm². Vuonna 2018 tehtyyn kiinteistökartoitukseen nähden kunnan omistamaa kiinteistökantaa oli saatu pienennettyä noin 5000,0 brm². Tarvetta ja potentiaalia kiinteistöjen vähentämiseen on edelleen.

Sonkajärven kunnan valtuusto on hyväksynyt talouden tasapainottamissuunnitelman 28.6.2021. Talouden tasapainottamissuunnitelma sisältää talouden tasapainottamistoimenpiteitä vuosille 2021–2030. Talouden tasapainottamissuunnitelman tarkoituksena on ohjata vuosien 2022–2030 talousarvio- ja suunnitelmavalmistelu sekä kunnan ja toimielinten talousraameja. Talouden tasapainottamissuunnitelman toimenpiteet on huomioitu mahdollisuuksien mukaan toimielimien talousarvioesityksessä ja tässä taloussuunnitelmassa.

2.3 Riskienhallinta

2.3.1 Riskienhallintaprosessi

Kunnan tehtävien, toimivallan ja vastuiden jako on dokumentoitu kunnan hallintosääntöön. Kunnan sisäisen valvonnan ohje on tullut voimaan 1.1.2017 ja riskienhallintaohje 1.1.2019.

Riskienhallintaprosessi kytkeytyy kunnan talousarvio- ja tilinpäätösprosessiin. Sonkajärven kunnan riskienhallintaprosessi koostuu kahdeksasta vaiheesta, jotka perustuvat riskienhallinnan kansainvälisiin suosituksiin ja standardeihin (mm. ISO 31000, ISO 31010, COSO ERM):

1. Toimintaympäristön määrittäminen
2. Tavoitteiden asettaminen ja perustehtävät
3. Riskien tunnistaminen
 - Riskien itsearviointi
 - Vuosittain tehtävä
 - Huomioidaan toimintaympäristön muutokset
4. Riskien arvioiminen
 - Riskien tunnistamisen yhteydessä
 - Arvioidaan todennäköisyyttä ja vaikuttavuutta asteikolla 1–4
5. Riskeihin vastaaminen (hallintatoimet)
 - Riskien priorisointi
 - Toimenpiteiden valinta
6. Valvontatoimenpiteet (kontrollit)
7. Raportointi
8. Seuranta

Riskienhallintaprosessin vaiheet 1 ja 2 dokumentoidaan kuntastrategiaan sekä vuosittain laadittavaan talousarvioon. Vaiheet 3–6 dokumentoidaan erilliseen vuosittain päivitettävään riskienhallintaohjelmaan. Riskienhallintaohjelma laaditaan toimielintasolla. Riskienhallintaohjelma käsitellään ao. toimielimessä talousarviovuoden keväällä ja tarvittaessa. Vaiheet 7 ja 8 toteutetaan tilinpäätösprosessin yhteydessä. Mikäli kesken tilikauden havaitaan merkittäviä uusia riskejä, tulee niistä raportoida välittömästi ao. toimielimelle.

2.3.2 Keskeisimmät riskit

Sonkajärven kunnan keskeisimmät riskit liittyvät ennen muuta rahoituspohjan riittävyyteen. Kunnan hiipuva väestökehitys johtaa siihen, että sekä verotulot että valtionosuudet pienenevät. Keskeistä on se, miten kunnan rakenteet ja toiminta pystytään sopeuttamaan väestökehityksen ja tulopohjan edellyttämällä tavalla. Sopeuttamisen tulee tapahtua ennakoiden ja perusteelliseen toimintaympäristöanalyysiin pohjautuen. Kunnassa tehtävät ratkaisut tulopohjasta (erityisesti kiinteistöveroista) vaikuttavat merkittävästi sopeuttamistarpeeseen.

Tulevan valtionosuusuudistuksen ennakoidaan pienentävän harvaan asuttujen ja väestöään menettävien kuntien valtionosuuksiin. Toteutuessaan uudistus muodostaa kunnalle merkittävän rahoitusriskin.

Työllisyyspalveluiden sekä kuntien vastuulla olevien työttömyysetuuksien rahoitus ovat osoittautuneet riittämättömiksi. Kunnat kantavat osan myös perustoimeentulotuen maksamisesta, joka toteutetaan valtionosuuksia vähentämällä. Tämä ei näy suoraan kuntien työllisyysmenoissa, mutta vaikuttaa kunnan tulopohjaa pienentäen.

Työllisyydellä ja sen kehittymisellä on siten keskeinen merkitys kunnan menojen hillitsemisessä ja toisaalta tulojen varmistamisessa. Työllisyyden näkökulmasta keskeistä on koko työssäkäyntialueen työvoimatarpeet sekä tarpeiden ja tarjonnan kohtaaminen.

Sonkajärven kunnan neuvottelut Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa hyvinvointialueen vuokraamista sote-kiinteistöistä ovat edenneet. Neuvottelutuloksen perusteella näyttää tällä hetkellä siltä, että vuokratulot hyvinvointialueelta pysyisivät likimain nykyisellä tasolla. Erityisen suuren riskin muodostaa kuitenkin se, että vuokrasopimusten irtisanomisaika on 12 kuukautta. Näin lyhyt irtisanomisaika vaikeuttaa kunnan talouden ja toiminnan suunnittelua. Vuokratulotaso hyvinvointialueelta on ollut n. 1,3 milj. euroa vuosittain. Kysymyksessä on merkittävin yksittäinen toimintatulo kunnalle.

Suomen lainsäädäntö kohtelee kuntia samalla tavalla kuntakoosta riippumatta. Tämä merkitsee sitä, että kaikkien kuntien on järjestettävä samat palvelut ja muutoinkin noudatettava lainsäädäntöä ja viranomaisohjeistusta samalla tavalla. Esimerkiksi ICT:ssä, hallinnossa sekä taloushallinnossa on paljon tehtäviä, jotka eivät skaalaudu kunnan väestömäärän tai kunnassa työskentelevän henkilöstömäärän mukaan: ICT:ssä on rakennettava toimivat ja turvalliset tietoliikennetyhteys ja järjestelmät sekä noudatettava lainsäädäntöä ja toimeenpantava EU-direktiivit; kunnan päätöksenteko tapahtuu samalla tavalla kuntakoosta riippumatta (päätöksiä tekevät vaaleilla valittu valtuusto ja sen valitsevat toimielimet, joiden toiminta on organisoitava esimerkiksi asialistoin ja pöytäkirjoin); taloushallinnossa on tarkistettava kunnan menot ja tulot, tehtävä niihin liittyvät kirjaukset, tuotettava raportteja, sekä laadittava kunnan talousarvio ja tilinpäätös. Kuntien tehtävät eivät ole myöskään vuosien mittaan vähentyneet, vaan päinvastoin lisääntyneet. Haasteena on organisoida toiminta niin, että kunnan tehtävät pystytään hoitamaan nykyisillä resursseilla myös loma- ja muina poissaoloina sekä niin, että työhyvinvointi ja henkilöstön jaksaminen voidaan varmistaa.

Kuntien on jatkuvasti tarkasteltava erilaisia tapoja tuottaa kunnallisia palveluja. Seudullinen yhteistyö onkin nostettu yhdeksi painopistealueeksi Sonkajärven uudessa kuntastrategiassa. Pisimmällä suunnittelussa on tällä hetkellä seudullinen rakennusvalvonta. Myös muilla alueilla on syytä pohtia palvelujen järjestämistä esimerkiksi seudullisessa yhteistyössä. Tätä puoltaa myös osaavan henkilöstön saatavuuden haasteet. Työssäkäyntialue on rajattu, ja osaavan työvoiman saatavuus muodostaa toiminnallisen riskin.

Kunnan liikunta- ja ulkoilualueisiin on investoitu viime vuosina voimakkaasti. Uusia liikuntapaikkoja ja -alueita on myös ylläpidettävä, mikä tarkoittaa toimintamenojen kasvua. Investointeja tehtäessä onkin erityisen tärkeää harkita niiden elinkaarikustannukset käyttö- ja huoltokustannukset huomioiden. Vuosittaisten investointien tason ei tulisi ylittää merkittävästi vuosittaista vuosikatetta, jotta velkaantuminen ei kasvaisi. Velkaantuminen kasvattaa myös lainanhoitokuluja, ja koronnousu muodostaa rahoitusriskin.

Taloussuunnitelmaan 2026-2028 on budjetoitu täysimääräisesti Savon Energiaholdingilta viime vuosina saadut osingot, noin 600 000 euroa vuosittain. Osakeyhtiönä Savon Energiaholding päättää vuosittain mahdollisesti jaettavasta osingosta, joten tämä tuloerä on hyvin epävarma. Osingon jakamatta jättäminen suunnitelmakaudella merkitsisi taloussuunnitelman kääntymistä alijäämäiseksi.

Epävarmassa rahoituksellisessa tilanteessa on erityisen tärkeää välttää pysyviä menonlisäyksiä, joista keskeisimmät liittyvät investointeihin, pitkäaikaisiin hankintasopimuksiin sekä pysyvän lisähenkilöstön palkkaamiseen.

Sonkajärven kunnan takausvastuiden kokonaismäärä 30.9.2025 oli 2,9 milj. euroa, josta 2,5 milj. euroa oli konserniyhteisöjen (Sonkakoti Oy) puolesta ja 0,4 milj. euroa muiden yhteisöjen (Ylä-Savon Jätehuolto Oy, Ylä-Savon Vesi Oy, Iskola Oy) puolesta. Takauksista on annettu riittävät vastavakuudet.

Sonkakoti Oy:n toiminta on ollut vakaata. Haasteena on asuntojen käyttöasteen pitäminen korkealla tasolla. Lainakanta ja poistotaso ovat laskusuuntaisia, mikä vakauttaa yhtiön taloutta.

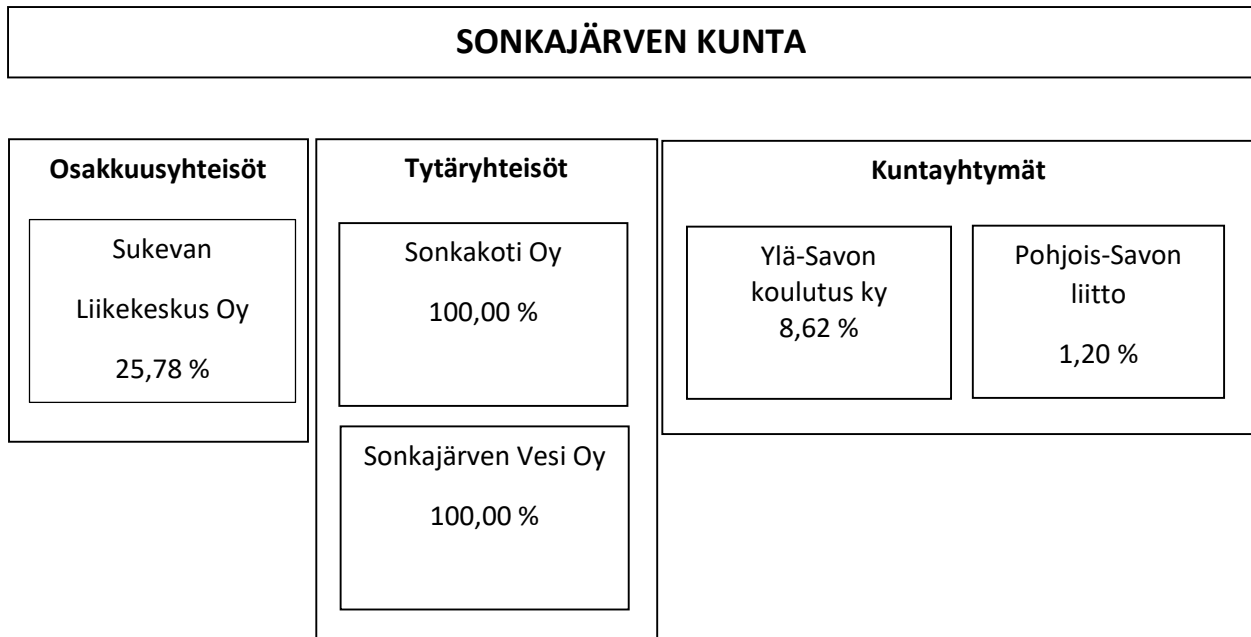
Sonkajärven Vesi Oy:n tulos ensimmäisenä tilikautenaan vuonna 2024 oli noin -13 000 euroa tappiollinen. Vuoden 2026 talousarvion mukaan tilikauden tappioksi ennustetaan noin -20 000 euroa. Sonkajärven kunta on myöntänyt Sonkajärven Vesi Oy:lle 238 000 euron antolainan vuonna 2024. Lainan myöntämisen johdosta

Sonkajärven Vesi Oy:n lainavastuut Sonkajärven kunnalle ovat kasvaneet. Sonkajärven Vesi Oy:n tappiollinen toiminta ja lainavastuiden kasvu muodostavat riskin kuntakonsernille ja heikentävät konsernin tunnuslukuja.

2.4 Kuntakonsernin toiminta ja talous

Sonkajärven kuntakonserni muodostuu peruskunnasta, osakkuusyhteisöistä, tytäryhteisöistä sekä kuntayhtymistä.

Konsernirakenne 31.12.2025

Kuntakonsernille asetetaan seuraavat tavoitteet:

Kuntakonsernille asetettavat tavoitteet	TP 2024	Ta 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Kertynyt ylijäämä/asukas, euroa	4 225	>0	>0	>0	>0
Vuosikate/poistot, %	197	>80	>80	>80	>80
Lainat ja vastuut/asukas, euroa	2 515	<10 000	<10 000	<10 000	<10 000
Laskennallinen lainanhoitokate	3,1	>0,8	>0,8	>0,8	>0,8

Tytäryhteisöille asetetaan seuraavat tavoitteet:

	TP 2024	Ta 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Sonkakoti Oy					
Asuntojen käyttöaste, %	93,22	>95	>95	>95	>95
Vuokrasaatavat, 1000 euroa	17 000	<18 000	<18 000	<18 000	<18 000
Omavaraisuusaste, %	34,15	>28	>37	>39	>41

Sonkajärven Vesi Oy					
Voitto/tappio	-13 604	>0	>0	>0	>0
Lainan lyhennys kunnalle	65 000	65 000	88 800	88 800	88 800

2.4.1 Sonkakoti Oy:n talousarvio

Sonkakoti Oy on Sonkajärven kunnan omistama kiinteistöyhtiö, jonka vastuulla on tuottaa ja ylläpitää vuokra-asuntoja Sonkajärven kunnan alueella. Yhtiöllä on hallinnassaan 284 vuokra-asuntoa, joista 78 % sijaitsee Sonkajärven taajamassa ja loput Sukevan taajamassa.

SONKAKOTI OY:N STRATEGIA

Sonkakoti Oy Strategia 2022 – 2030

- Vuokra-asuntojen määrä ja laatu vastaa kysyntää
- Remontin yhteydessä asunnot korjataan esteettömäksi
- Etätöiden mahdollistaminen (Laajakaista + kaapelitv)
- Sähköiset palvelut
- Huippu palvelua asukkaille
- Pihamaat / yleisilme pidetään siistinä
- Asuntojen edullisuus

Seurattavat mittarit

- Käyttöaste %
- Laajakaista asuntojen määrä %
- Esteettömien asuntojen määrä %
- Lainasalkun koko €/m²
- Energiakulutukset
- Asukastytytyväisyyskysely

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Asuinrakennukset, kpl	53	52	51	51	51
Asuinrakennukset, rakennustilavuus, m ³	56 582	57 353	55 449	55 449	55 449
Asuinhuoneistoala, m ²	14 908	14 908	14 706	14 706	14 706
Huoneistot, kpl	288	288	284	284	284
Toimistorakennukset, kpl	1	1	1	1	1
Toimistorakennus, kunnantalo, rak.tilavuus m ³	2 400	2 400	2 400	2 400	2 400
Toimistorakennus, kunnantalo, m ²	665	665	665	665	665
Liikevaihto, 1 000 €	2 006	2 049	2 026	2 026	2 026
Henkilökunta, henkilöitä	4	4	4	4	4
Keskivuokra, asuinhuoneistot €/m ²	9,45	9,84	9,85	9,85	9,95
Vuokra, kunnantalo €/m ² , alv 0 %	18,80	19,30	19,30	19,30	19,30
Vuokra, kunnantalo €/m ² , sis. alv	23,31	24,22	24,22	24,22	24,22
Asuntojen vaihtuvuus, %	23	20	20	20	20
Asuntojen käyttöaste, %	93,22	95	95	95	95
Omavaraisuusaste, %	34,15	35	37	39	41
Maksuvalmius, quick ratio	0,65	0,50	0,50	0,50	0,50
Vuokrasaavat, 1 000 €	17	18	18	18	18

Lainakanta, 1 000 €	4 462	4 068	3 705	3 342	3 049
Lainanlyhennykset, 1 000 €	427	394	363	310	293
Poistot, 1 000 €	284	271	261	251	241
Rahoitustuotot ja kulut, 1 000 €	190	172	125	115	106

2.4.2 Sonkajärven Vesi Oy:n talousarvio

Sonkajärven kunnan vesihuoltolaitos yhtiöitettiin kunnanvaltuuston päätöksellä 14.11.2022 § 41. Sonkajärven Vesi Oy aloitti toimintansa 1.1.2024 ja vastaa omalla toiminta-alueellaan vedenjakelusta sekä jätevesien johtamisesta ja käsittelystä. Yhtiön toimintaideana on toimittaa kuntalaisille laadukasta talousvettä ja huolehtia jäteveden käsittelystä yhteisten laatuvaatimusten mukaisesti sekä kehittää alueellista vesihuoltoa kuntarajojen sisällä ja niiden yli. Tavoitteena on, että Sonkajärven Vesi Oy toimii aktiivisesti seudullisissa yhteistyöpalveluissa toimialallaan. Yhtiö toteuttaa kuntalaisille peruspalvelut ja pyrkii taloudelliseen ja ennen kaikkea vesihuoltolaitoksen toiminnan liiketaloudelliseen tulokseen yhtenä vastuutoimialana kuntataloudessa.

Yhtiö ostaa talousveden Ylä-Savon Vesi Oy:ltä, lisäksi Jyrkän kylällä on oma vedenottamo. Pääosa jätevedestä johdetaan siirtoviemäriin lisälmeen käsiteltäväksi. Lisäksi Sukevan ja Jyrkän kylillä on omat jätevedenpuhdistamot.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Voitto/tappio	-13 604	>0	>0	>0	>0
Lainan lyhennys kunnalle	65 000	65 000	88 800	88 800	88 800
Vuoto % - puhdasvesi	7,8 %	<10%	<10%	<10%	<10%
Vuoto % - jätevesi	50,13%	<40%	<35%	<30%	<30%

2.5 Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta sekä tilivelvolliset

Kuntalain 110 § mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. (21.5.2021/419)

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käytötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Suunnitelmavuosien 2027–2028 määrärahat, tuloarviot ja tavoitteet ovat ohjeellisia. Vaikka talousarvion sitovuus on vahvempi kuin taloussuunnitelman, on myös taloussuunnitelma kunnan viranomaisia ja viranhaltijoita velvoittava asiakirja.

Päätösvaltaa kunnassa käyttävät kuntalaisten vaaleilla neljäksi vuodeksi kerrallaan valitsema valtuusto sekä sen valitsevat kunnanhallitus ja lautakunnat. Kunnan päätöksentekojärjestelmän määrittävät kuntalaki ja hallintosääntö.

Valtuuston jäsenmäärä määräytyy kuntalain tai kunnan oman päätöksen mukaisesti. Sonkajärvellä valtuuston jäsenmääräksi 1.6.2017 alkaen on päätetty 21. Kunnanhallituksessa on seitsemän jäsentä. Valtuusto valitsee kunnanhallituksen jäsenet ja varajäsenet kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Sonkajärven kunnassa on kunnanhallituksen lisäksi viisi lautakuntaa. Kussakin lautakunnassa on viisi jäsentä. Kunnanhallitus nimeää edustajansa lautakuntiin lukuun ottamatta tarkastuslautakuntaa, keskusvaalilautakuntaa sekä vaalilautakuntia ja -toimikuntaa.

Kunnan ylintä päätösvaltaa käyttää valtuusto. Valtuusto käsittelee asiat kunnanhallituksen valmistelun pohjalta. Valtuusto voi siirtää päätösvaltaansa edelleen muille kunnan toimielimille.

Kunnanhallituksen tehtävänä on vastata kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus valvoo kunnan etua, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa.

Kunnan toiminnot jaetaan toimielimien/lautakuntien johtamiin tulosalueisiin. Toimielimet päättävät oman toimialansa asioista erityislakien ja valtuuston hyväksymän hallintosäännön perusteella.

Kuntaorganisaatio koostuu toimielimistä, tulosalueista, vastuualueista, tulosyksiköistä ja kustannuspaikoista. Kustannuspaikat voidaan vielä eritellä toimintoihin ja kohteisiin.

Valtuusto asettaa tavoitteet ja osoittaa tavoitteiden saavuttamiseen tarvittavat määrärahat ja tuloarvion seuraaville toimielimille ja tulosalueille:

TOIMIELIN	TULOSALUE
Keskusvaalilautakunta	Vaalit
Tarkastuslautakunta	Tarkastustoimi
Kunnanhallitus ja valtuusto	Yleishallinto Työllistäminen Ruokapalvelu Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen Elinkeinojen kehittäminen
Sukevan aluelautakunta	Sukevan alueen palvelut
Sivistyslautakunta	Varhaiskasvatus Koulutoimi Joukkoliikenne Vapaa sivistystoimi Nuoriso- ja liikuntatoimi
Tekninen lautakunta	Tekninen toimi Rakennusvalvonta

Talousarvion käyttötalousosa on sitova valtuustoon nähden toimielimen toimintakatteen tasolla (tuottojen ja kuluja erotus).

Investointiosa on sitova siten, että nettokustannusarvioltaan 100 000 euroa tai sen ylittävät hankkeet ovat yksinään sitovia valtuustoon nähden. Alle 100 000 euron hankkeet ovat valtuustoon nähden sitovia toimielimittäin ja hankeryhmittäin. Hankeryhmän sisällä alle 100 000 euron hankkeista päättää lautakunta.

Tuloslaskelman seuraavat erät ovat sitovia valtuustoon nähden:

- verotulot
- valtionosuudet
- rahoitustulot- ja menot
- satunnaiset erät
- tilinpäätössiirrot

Rahoituslaskelman seuraavat erät ovat sitovia valtuustoon nähden:

- antolainauksen muutokset
- lainakannan muutokset
- oman pääoman muutokset

Lisäksi rahoitusosassa asetetaan valtuuston nähden sitovat tavoitteet toiminnan ja investointien rahavirran kertymiselle 5 vuodelle sekä laskennalliselle lainanhoitokatteelle.

Valtuuston hyväksyttyä talousarvion kunnanhallitus saattaa sen täytäntöönpanomääräyksen toimielimien noudatettavaksi.

Kunnanhallitus ja toimielimet päättävät sen jälkeen käyttösuunnitelmista, joilla tarkistetaan kunkin toimielimen talousarvioehdotukseen sisältynyt alustava käyttösuunnitelma valtuuston päätöksiä vastaavaksi. Lisäksi kunnanhallitus ja toimielimet omalta osaltaan päättävät tehtävien toteuttamisesta ja määrärahojen käytöstä.

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat hallituksen, lautakuntien sekä niiden jaostojen jäsenet sekä tehtäväalueiden johtavat viranhaltijat (esittelijät sekä toimielinten tehtäväalueella itsenäisestä tulosalueesta vastaavat viranhaltijat).

Sonkajärven kunnassa seuraavien toimielinten jäsenet ovat tilivelvollisia:

- kunnanhallitus
- tarkastuslautakunta (määrärahojen käytön osalta)
- keskusvaalilautakunta
- Sukevan aluelautakunta
- sivistyslautakunta
- tekninen lautakunta

Johtavien ja tilivelvollisten viranhaltijoiden velvollisuutena on seurata ja valvoa talousarvion toteutumista. Tilivelvollisuutta ei voi, päinvastoin kuin toimivaltaa, delegoida edelleen. Johtavien ja tilivelvollisten viranhaltijoiden velvollisuutena on siten ohjata ja seurata alaistensa toimintaa ja henkilöstöä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Tilivelvollisuus ei tuo viranhaltijalle mitään sellaista vastuuta, joka ei kuuluisi hänelle asemansa perusteella muutoinkin: esihenkilönä, laskujen hyväksyjänä tai määrärahojen käytöstä vastaavana viranhaltijana. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että:

- viranhaltijan toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi
- viranhaltijaan voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus
- viranhaltijalle voidaan myöntää vastuuvapaus.

Tilivelvolliseen voidaan kohdistaa muistutus ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä tai tekemättä jättämisestä.

Viime kädessä tilintarkastajalla on harkintavalta, ketkä ovat tilivelvollisia.

Tilivelvolliset viranhaltijat ovat:

Vaalit	Keskusvaalilautakunnan sihteeri
Yleishallinto	Talous- ja hallintojohtaja Kunnanjohtaja Henkilöstöasioista vastaava (henkilöstöasioiden osalta)
Työllistäminen	Työllisyyskoordinaattori Talous- ja hallintojohtaja
Ruokapalvelu	Ruokapalvelupäällikkö Talous- ja hallintojohtaja
Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kunnanjohtaja
Elinkeinojen kehittäminen	Kunnanjohtaja
Sukevan aluelautakunta	Sukevan aluelautakunnan sihteeri Tekninen johtaja
Varhaiskasvatus	Varhaiskasvatusjohtaja Päiväkodin johtaja Perusopetuksen rehtori
Koulutoimi	Perusopetuksen rehtori
Joukkoliikenne	Perusopetuksen rehtori
Vapaa sivistystoimi	Kirjastotoimenjohtaja/kansalaisopiston rehtori Perusopetuksen rehtori Kulttuurisihteeri
Nuoriso- ja liikuntatoimi	Nuoriso- ja liikuntasihteeri Perusopetuksen rehtori
Tekninen toimi	Tekninen johtaja Kunnanrakennusmestari
Rakennusvalvonta	Rakennustarkastaja Tekninen johtaja

Tarkastuslautakunta ylläpitää kuntalain (410/2015) 84 § mukaista sidonnaisuusrekisteriä. Kunnan päätöksenteon avoimuuden ja läpinäkyvyyden edistäminen sidonnaisuuksien julkaisemisella on ehkäisevää vaikutusta valan ja aseman väärinkäytön sekä vaikutusvallan väärinkäytön ilmenemiseen. Hyvän hallinnon noudattamista ja päätöksenteon pohjautumista yhteiseen etuun voidaan tarkkailla sidosten ollessa julkisia.

3 KÄYTTÖTALOUSOSA

3.1 KESKUSVAALILAUTAKUNTA

3.1.1 Vaalit

TOIMIELIN: KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Tulosalue: Vaalit

Kustannuspaikat: Eduskuntavaalit, presidentinvaalit, EU-vaalit, aluevaalit, kuntavaalit

Tilivelvolliset: Keskusvaalilautakunta, keskusvaalilautakunnan sihteeri

Valtiollisten ja kunnallisten vaalien toimittaminen; vaalipäivän äänestys ja ennakkoäänestys (yleinen, koti- ja laitosäänestys).

Tuloarviot ja määrärahat

	TP 2024	TA 2025 (muutos)	TA 2026	TA 2027 (Talous- suunni- telma)	TA 2028 (Talous- suunni- telma)
10 Keskusvaalilautakunta					
TOIMINTATUOTOT (€)	22 137,6	7 000	0	7 000	0
TOIMINTAKULUT (€)	-24 690,35	-17 000	0	-14 000	0
TOIMINTAKATE (€)	-2 552,75	-10 000	0	-7 000	0
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-24 690,35	-17 000	0	-14 000	0

TP=Tilinpäätös TA=Talousarvio

Vuodelle 2026 ei ole suunniteltu säännönmukaisia vaaleja. Vuonna 2027 toimitetaan eduskuntavaalit. Vuonna 2028 ei ole säännönmukaisia vaaleja.

Vaalien toimittamiskustannuksista vastaavat pääsääntöisesti oikeusministeriö ja kunnat. Oikeusministeriö suorittaa kunnalle eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa kertakorvauksena ministeriön vahvistaman euromäärän kutakin kunnassa asuvaa äänioikeutettua kohden.

3.2 TARKASTUSLAUTAKUNTA

3.2.1 Tarkastustoimi

TOIMIELIN: TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tulosalue: Tarkastustoimi

Kustannuspaikka: Tarkastustoimi

Tilivelvolliset: Tarkastuslautakunta

Valtuuston päätettävien hallinnon ja talouden tarkastusta koskevien asioiden valmistelu sekä valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi kunnassa ja kuntakonsernissa. Lisäksi tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyttä.

Tuloarviot ja määrärahat

	TP 2024	TA 2025 (muutos)	TA 2026	TA 2027 (Ta- loussuunni- telma)	TA 2028 (Ta- loussuunni- telma)
11 Tarkastuslautakunta					
TOIMINTAKULUT (€)	-28 030	-39 000	-41 000	-42 518	-43 666
TOIMINTAKATE (€)	-28 030	-39 000	-41 000	-42 518	-43 666
Laskennalliset kulut (€)	-1 630	-1 380	-1 490	-1 545	-1 587
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-29 660	-40 380	-42 490	-44 063	-45 253
Työsuunnitelman painopistealueet (lkm)	18		12		
Koulutukset (kpl)	1		2		
Tilintarkastajan antamat suulliset ja kirjalliset raportit (lkm)	2		3		
Tarkastus (kpl)	9		9		
Ostetut tilintarkastuspäivät, tilintarkastaja (pv)	8,5		9		
Ostetut tilintarkastuspäivät, avustava tilintarkastaja (pv)	14		6		

TP=Tilinpäätös TA=Talousarvio

Toimikauden alussa laaditaan tarkastuslautakunnan työsuunnitelma painopistealueineen. Tarkastetaan kunnanhallituksen toimintakertomukseen sisältyvä selvitys valtuuston asettaminen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta. Selvitetään, mitä on tehty edellisten vuosien tarkastuksien perusteella. Seurataan toimielinten pöytäkirjoja ja päätöksiä. Yhteenvedona tarkastuksista laaditaan vuosittain valtuustolle väliarviointi ja arviointikertomus.

3.3 KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO

3.3.1 Yleishallinto

TOIMIELIN: KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO

Tulosalue: Yleishallinto

Kustannuspaikat: Valtuusto, kunnanhallitus, avustukset, jäsenmaksut ja maksuosuudet, hankerahat, edustus ja suhdetoiminta, toimikunnat ja työryhmät, keskustuimisto, asiointipiste, ICT-palvelut, asumispalvelut, henkilöstöpalvelut, talouspalvelut, muu toiminta, pakolaisten palvelut

Tilivelvolliset: Kunnanhallitus, kunnanjohtaja, talous- ja hallintojohtaja

Yleishallinto vastaa kunnan hallinnosta, talous- ja henkilöstöhallinnon palveluista, kunnanhallituksen ja valtuuston päätösten valmistelusta ja toimeenpanosta sekä asianhallinnasta ja arkistotoimesta.

Tuloarviot ja määrärahat

	TP 2024	TA 2025 (muutos)	TA 2026	TA 2027 (Ta- loussuunni- telma)	TA 2028 (Ta- loussuunni- telma)
120 Yleishallinto					
TOIMINTATUOTOT (€)	1 087 014	48 000	47 000	47 469	47 939
TOIMINTAKULUT (€)	-1 856 530	-2 061 660	-2 196 430	-2 277 737	-2 339 232
TOIMINTAKATE (€)	-769 516	-2 013 660	-2 149 430	-2 230 268	-2 291 293
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-10 740	-13 257	-480	-480	-480
Laskennalliset tuotot (€)	1 126 513	1 281 660	1 382 780	1 430 487	1 466 589
Laskennalliset kulut (€)	-11 793	-98 910	-87 770	-91 015	-93 471
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-1 879 063	-2 173 827	-2 284 680	-2 369 232	-2 433 183
Kokoukset, valtuusto (kpl)	6		6		
Kokoukset, hallitus (kpl)	14		12		
Kokoukset, vanhus- ja vammaisneuvosto (kpl)	4		4		
Kokoukset, kyläparlamentti (lkm)	4		4		
Kokoukset, nuorisovaltuusto (kpl)			4		

TP=Tilinpäätös TA=Talousarvio

Valtuuston kokouspalkkioihin varataan 32 000 euroa, majoitus- ja ravitsemuspalveluihin 5 000 euroa ja koulutuksiin 5 000 euroa. Kunnanhallituksen kokouspalkkioihin varataan 30 000 euroa, majoitus- ja ravitsemuspalveluihin 10 000 euroa ja koulutuksiin 5 000 euroa. Kunnanhallituksen asiantuntijapalveluihin varataan 15 000

euroa ja hankkeiden omarahoitusosuuksiin tai yhteistoimintaosuuksiin 15 000 euroa. Kunnanhallituksen markkinointi- ja ilmoituskuluihin varataan 10 000 euroa.

Yleishallinnon alaisiin avustuksiin varataan vesihuoltoavustuksiin 7 000 euroa ja vauvarahoihin 10 000 euroa.

Pohjois-Savon liiton, Kuntaliiton ja Kuopion alueen Kauppakamarin jäsenmaksuihin ja maksuosuuksiin sekä Ylä-Savon Veturi ry:n kuntarahaosuuksiin varataan yhteensä 55 000 euroa. Suunnitelmallinen ilmastotyön juurruttaminen Pohjois-Savoon (SISU) -hankkeeseen varataan 6 500 euroa ja Ylä-Savon romanityöryhmälle eli ns. Maaro-ohjelmalle 1 000 euroa. Muihin seudullisiin hankeosuuksiin varataan 12 000 euroa.

Edustus- ja suhdetoimintaan varataan 10 000 euroa.

Vanhus- ja vammaisneuvoston, nuorisovaltuuston, kylä- ja yhdistysparlamentin sekä lapsi- ja perheparlamentin toimintaan varataan 2 000 euroa kullekin. Kokouspalkkioihin ja matkakorvauksiin varataan 4 000 euroa vanhus- ja vammaisneuvostolle ja 1 000 euroa nuorisovaltuustolle, kylä- ja yhdistysparlamentille sekä lapsi- ja perheparlamentille kullekin.

Yleishallinnon kustannuspaikka sisältää kunnanhallituksen alaisen yleishallinnon sekä asianhallinnan ja arkistoinnin. Yleishallinnon kustannuspaikan toiminnassa ei ennakoida tapahtuvan merkittäviä muutoksia. Vakituisen henkilöstön määrä pysyy ennallaan. Tiedon- ja asianhallinnan kehittämiseen varataan 16 000 euroa. Kustannuspaikalle varataan vuodelle 2026 määräraha määräaikaisen arkistotyöntekijän palkkaamiseen kunnan paperiarkiston ajantasalle saattamiseksi sekä kesätyöntekijän tai harjoittelijan palkkaamiseksi kolmeksi kuukaudeksi.

Asiointipiste vastaa kunnan asiakaspalvelusta ja asiointipisteen toiminnasta. Asiointipisteen toiminta jatkuu ennallaan.

ICT-palveluista vastaa pääosin Savon ICT-palvelut Oy. CGI Finland Oy on ilmoittanut 4,4 %:in hintojen noususta vuodelle 2026. ICT-palveluihin varataan 200 000 euroa.

Kunnan asumispalvelut tuottaa sopimusperusteisesti Sonkakoti Oy. Asumispalveluihin varataan yhteensä 46 000 euroa vuokrakuluihin sekä kunnan asuntojen vuokrauksen hoitopalkkioon.

Henkilöstöpalvelut tuottavat kunnan palkkahallinnon sekä muun henkilöstöhallinnon. Henkilöstöpalveluiden kustannuspaikalle varataan työterveyshuollon kustannuksiin 100 000 euroa ja kela-korvauksia arvioidaan saatavan noin 35 000 euroa. Henkilöstön koulutukseen varataan 20 000 euroa, Smartum-etuun ja muuhun tyhytoimintaan yhteensä 27 000 euroa. Henkilöstöohjelman mukaisiin vaatehankintoihin varataan 15 000 euroa. Työnantajakuvan ja rekrytointien kehittämiseen varataan 10 000 euroa ja vahingonkorvauksiin 5 000 euroa.

Talouspalvelut vastaavat kunnan kirjanpidosta, raportoinnista Valtionkonttorille, maksuliikenteestä sekä talousarvion ja tilinpäätöksen laatimisesta. Talouspalveluiden kustannuspaikalle varataan 215 000 euroa tasausmaksuun, joka on vuodesta 2023 lähtien korvannut eläkemenerusteisen maksun. Talouspalvelujen ICT-palvelujen kustannuksiin varataan 90 000 euroa. Lisäksi varaudutaan henkilöstön koulutukseen ja asiantuntijapalveluiden ostoon 15 000 eurolla.

Toimialahallinto- ja talouspalvelut vastaavat teknisen toimialan ja sivistystoimialan hallinto- ja taloustehtävistä. Toiminta jatkuu ennallaan.

Muu toiminta sisältää verotuskustannukset, joihin varataan 40 000 euroa, vakuutukset, joihin varataan 15 000 euroa sekä löytöeläinpalvelut, joihin varataan 10 000 euroa.

Pakolaisten palvelut -kustannuspaikalle arvioidaan saatavan 10 000 euron korvaus valtiolta kotoutumispalvelujen järjestämiseksi.

3.3.2 Työllistäminen

TOIMIELIN: KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO

Tulosalue: Työllistäminen

Kustannuspaikat: Työpaja, työttömyysetuudet, työllistämishankkeet, nuorten kesätyöllistäminen

Tilivelvolliset: Kunnanhallitus, työllisyyskoordinaattori, talous- ja hallintojohtaja

Vuoden 2025 alusta voimaan astuneen työllisyysalueuudistuksen myötä henkilö- ja yritysasiakkaiden työvoimapalveluista tuli osa kuntien lakisääteisiä peruspalveluita. Sonkajärvi kuuluu yhdessä Iisalmen, Vieremän, Kiu-ruveden ja Pielaveden kanssa Ylä-Savon työllisyysalueeseen vastuukuntamallilla, jossa hallinnoijana on Iisalmen kaupunki. Työvoimapalvelun palvelupiste on Sonkajärvellä lähellä asiakkaita.

Tuloarviot ja määrärahat

	TP 2024	TA 2025 (muutos)	TA 2026	TA 2027 (Talousuunnitelma)	TA 2028 (Talousuunnitelma)
160 Työllistäminen					
TOIMINTATUOTOT (€)	259 394	43 850	0	0	0
TOIMINTAKULUT (€)	-694 646	-1 051 270	-868 120	-900 256	-924 558
TOIMINTAKATE (€)	-435 252	-1 007 420	-868 120	-900 256	-924 558
Laskennalliset tuotot (€)	884	0	0	0	0
Laskennalliset kulut (€)	-38 631	-31 450	-31 110	-32 261	-33 132
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-733 277	-1 082 720	-899 230	-932 517	-957 690
Työttömät työnhakijat (lkm)	156		160		

TP=Tilinpäätös TA=Talousarvio

Työpaja

Sonkajärven kunnanvaltuusto teki 10.11.2025 päätöksen työpajatoiminnan järjestelyistä 1.1.2026 alkaen. Päätöksen mukaan nuorten työpajatoiminta päättyy ja nuorten työpajaohjaaja siirtyy urheilu- ja ulkoilualuehoitajan tehtävään tekniselle toimelle 1.1.2026 lähtien. Määräaikaiselle ulkoaluetyöntekijälle varataan määräraha tekniseen toimeen vuodeksi 2026. Ulkoaluetyöntekijän tehtäväkuvaan sisältyy nuorten ja aikuisten valmennettavien ohjaus teknisellä toimella. Muutosten johdosta työpajan kustannuspaikalle osoitetaan 0,1 htv:tta työllisyyskoordinaattorin työpanosta vuodelle 2026. Työllisyyskoordinaattori toimii kunnan ensisijaisena yhteistyötahona Ylä-Savon työllisyysalueeseen ja työllistämiseen liittyviin hankkeisiin nähden. Lisäksi työllisyyskoordinaattori vastaa valmennettavien sopimuksista. Työpajan määrärahoihin varataan lisäksi 26 000 euron määräraha nuorten kesätyöjaksoihin. Nuoret rekrytoidaan kunnan eri toimialoille.

Kunnan osuus työttömyysetuuksista

Kunnat rahoittavat osan työttömyyden perusteella maksetusta työmarkkinatuesta ja lisäksi vuoden 2025 alusta alkaen kunnat ovat rahoittaneet osan Kelan maksamasta peruspäivärahasta sekä työttömyyskassojen maksamasta ansiopäivärahasta. Kunnan rahoitusvastuu koskee myös työttömyystukea, joka maksetaan työllistymistä edistävän palvelun ajalta. Kunta maksaa työmarkkinatuesta sitä suuremman osan, mitä kauemmin henkilö on ollut työttömänä Työmarkkinatuen saajan kotikunta rahoittaa työttömyyden ajalta maksetusta työmarkkinatuesta seuraavasti:

- 10 % työttömyyspäiviltä 101-200,
- 20 % työttömyyspäiviltä 201-300,
- 30 % työttömyyspäiviltä 301-400,
- 40 % työttömyyspäiviltä 401-700 ja sen jälkeen kotikunnan rahoitusosuus suurenee 50 %:iin.

Lisäksi työssäoloehdon kertymistä koskeva sääntely on muuttunut 2.9.2024 alkaen niin, että työssäoloehto täyttyy, kun henkilö on kerryttänyt 28 kuukauden tarkastelujaksolla vähintään 12 työssäolohtokuukautta. Työllistymistä edistäviin palveluihin osallistuminen ei enää kerrytä työssäoloehtoa.

Kustannuspaikalla varaudutaan 400 000 euron kustannuksiin (TA2025: 350 000 euroa). Kustannukset tulevat ylittämään valtiolta saadun rahoituksen.

Työllistämishankkeet

Sonkajärven kunnanvaltuuston 10.11.2025 tekemän päätöksen mukaan nuorten työpajatoiminta päättyy vuoden 2025 loppuun. Vuodelle 2026 varataan työllisyyden parantamisen yhteistyöhankkeisiin yhteensä 10 000 euroa. Tähän summaan sisältyy muun muassa lisälmen nuorison tuki ry:n hankkeiden maksuosuuksia sekä yhteistyötä lisälmen 4H-yhdistyksen kanssa.

Nuorten kesätyöllistäminen

Nuorten kesätyöllistämistukeen varataan 19 000 euroa. Määrärahalla pystytään tukemaan ainakin 47 nuoren työllistymistä. Tukisumma nuorta kohden on enintään 400 euroa. Tuki voi kohdistua myös yli 47 nuorelle, jos tukea haetaan kuukautta lyhyempiin työsuhteisiin.

Työllisyysalueen palvelut

Kustannuspaikalla on lisälmen kaupungin tuottamien Ylä-Savon työllisyysalueen palvelujen maksuosuus. Maksuosuuteen varataan 400 000 euron määräraha sisältäen kotouttamispalvelut. Kustannukset ylittävät valtiolta palvelujen järjestämiseen saadun rahoituksen.

3.3.3 Ruokapalvelu

TOIMIELIN: KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO

Tulosalue: Ruokapalvelu

Kustannuspaikat: Sonkajärven yhtenäiskoulun keittiö ja Sukevan koulun keittiö

Tilivelvolliset: Kunnanhallitus, ruokapalvelupäällikkö, talous- ja hallintojohtaja

Ruokapalvelu valmistaa ravitsevaa, terveellistä ja taloudellista ruokaa kunnan sivistystoimen yksiköihin asiakkaiden erityistarpeet huomioiden. Yhtenäiskoulun keittiö valmistaa koulun lisäksi Sonkajärven päivä- ja vuorohoidon ateriat. Sukevan koulun keittiö valmistaa koulun ja Sukevan päiväkodin ateriat.

Tuloarviot ja määrärahat

	TP 2024	TA 2025 (muutos)	TA 2026	TA 2027 (Talousuunnitelma)	TA 2028 (Talousuunnitelma)
170 Ruokapalvelu					
TOIMINTATUOTOT (€)	567 404	576 700	559 240	564 831	570 481
TOIMINTAKULUT (€)	-502 464	-536 050	-519 850	-539 082	-553 617
TOIMINTAKATE (€)	64 940	40 650	39 390	25 749	16 864
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-31 504	-12 843	-12 840	-12 840	-12 840
Laskennalliset kulut (€)	-53 810	-39 820	-40 870	-42 383	-43 527
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-587 778	-588 713	-573 560	-594 305	-609 984
Ateriasuoritteet, koulukeskus (kpl)	98 404		89 960		
Ateriasuoritteet, Sukevan koulu (kpl)	15 036		12 789		
Ateriasuoritteet yhteensä (kpl)	113 440		102 749		
kustannus € / ateriasuorite, koulu- keskus (€)	4,05		4,9		
kustannus € / ateriasuorite, Sukevan koulu (€)	7,45		8,2		
kustannus € / ateriasuorite, koko ruokahuolto (€)	4,7		5,47		
Asiakaskyselyn toteuttaminen ruokahuollon yksiköissä joka toinen vuosi (vuosi)	2 025		2 027		
Suosittelujen mukaiset ruokaohjeet käytössä (Kouluruokasuositus 2017, ikääntyneiden ruokasuositus 2020, sairaalaruokasuositus 2010) 0 = ei käytössä, 1 = käytössä (arvo)	1		1		
Lähiruokien käyttö (%)	21		22		

TP=Tilinpäätös TA=Talousarvio

Sansia kilpailuttaa kaikki elintarvikkeet kesän ja syksyn aikana 2025 sekä alkuvuonna 2026, mikä voi aiheuttaa elintarvikkeisiin hinnan muutoksia. Yksikköhintaan vaikuttaa pienenevä oppilasmäärä, koska kiinteitä kustannuksia ei pystytty vähentämään samaa tahtia suorittemäärän kanssa. Tästä syystä ateriasuoritteiden hintoja

joudutaan nostamaan. Lähiruuan käyttöä pyritään entisestään lisäämään, mikä myös nostaa elintarvikekustannuksia. Ruokapalvelun määräraha sisältää 10 000 euroa koululaisten välipaloihin.

3.3.4 Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen

TOIMIELIN: KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO

Tulosalue: Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen

Kustannuspaikat: Kunnan muu sosiaali- ja terveystoimi

Tilivelvolliset: Kunnanhallitus, kunnanjohtaja

Tuloarviot ja määrärahat

	TP 2024	TA 2025 (muutos)	TA 2026	TA 2027 (Ta- loussuunni- telma)	TA 2028 (Ta- loussuunni- telma)
180 Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen					
TOIMINTAKULUT (€)	-393 976	-465 190	-448 840	-465 444	-478 014
TOIMINTAKATE (€)	-393 976	-465 190	-448 840	-465 444	-478 014
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-393 976	-465 190	-448 840	-465 444	-478 014

TP=Tilinpäätös TA=Talousarvio

Ympäristönsuojelun, ympäristöterveydenhuollon ja eläinlääkinnän tuottaa Sonkajärven kunnalle vastuukuntamallilla Iisalmen kaupunki. Palvelujen maksusuuteen varataan 310 000 euroa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestöavustuksiin varataan Arjen Askelelle 40 000 euroa yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Perheentalon toiminnasta vastaa Sonkajärven varhaiskasvatus. Perheentalolle varataan 0,3 henkilötyövuoden palkkamääräraha. Perheentalon toimintamäärärahaa varataan 4 000 euroa. Perheentalon toimintakulut ovat yhteensä noin 19 000 euroa.

Kustannuspaikalle varataan 20 000 euroa osallistuvan budjetoinnin projektin toteuttamiseen. Hyte-työryhmä toteuttaa osallistuvan budjetoinnin kuntalaisäänestyksen ja tekee kunnanhallitukselle esityksen määrärahan käytöstä.

Hyte-työhön kohdistuu 0,2 henkilötyövuotta hyte-koordinaattorin palkkamäärärahaa. Hyte-työryhmän kokous- ja matkakustannuksiin varataan 2 000 euroa.

3.3.5 Elinkeinojen kehittäminen

TOIMIELIN: KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO

Tulosalue: Elinkeinojen kehittäminen

Kustannuspaikat: Elinkeinotoimi, maaseututoimi

Tilivelvolliset: Kunnanhallitus, kunnanjohtaja

Elinkeinojen kehittäminen kuntastrategian mukaisesti. Maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävät hoitaa maaseutuhallinnon palvelujen järjestämissopimuksen mukaisesti Iisalmen kaupunki.

Tuloarviot ja määrärahat

	TP 2024	TA 2025 (muutos)	TA 2026	TA 2027 (Ta- loussuunni- telma)	TA 2028 (Ta- loussuunni- telma)
190 Elinkeinojen kehittäminen					
TOIMINTAKULUT (€)	-200 997	-206 000	-269 580	-279 543	-287 093
TOIMINTAKATE (€)	-200 997	-206 000	-269 580	-279 543	-287 093
Laskennalliset kulut (€)	-7 171	-10 530	-9 420	-9 769	-10 033
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-208 168	-216 530	-279 000	-289 312	-297 126

TP=Tilinpäätös TA=Talousarvio

Elinkeinotoimi

Kustannuspaikalle varataan 25 000 euroa aluekehitysrahaan ja sen hallinnointikuluihin, 10 000 euroa yhteistyöhön Eukonkanto Oy:n kanssa, 7 000 euroa yhteismarkkinointityöryhmän toimintaan, 3 000 euroa Iisalmen ja tienoos -yhteismarkkinointiin, 2 800 euroa Volokki Trailin yhteistyöosuuteen sekä 4 000 euroa YHESSÄ-osaa-
misverkoston toimintaan. Lisäksi varataan noin 40 000 euroa muuhun elinkeinojen kehittämistyöhön.

Maaseututoimi

Kunnan maaseutuhallinnon tehtäviä hoitaa Ylä-Savon maaseutupalvelut. Sonkajärvellä on maaseutupalvelujen toimipiste. Sonkajärven kunnan maksuosuuteen maaseutuhallinnon palveluista varataan 85 000 euroa.

3.3.6 Kunnanhallitus ja valtuusto yhteensä

	TP 2024	TA 2025 (muutos)	TA 2026	TA 2027 (Ta- loussuunni- telma)	TA 2028 (Ta- loussuunni- telma)
12 Kunnanhallitus ja valtuusto					
TOIMINTATUOTOT (€)	1 913 812	668 550	606 240	612 300	618 420
TOIMINTAKULUT (€)	-3 648 614	-4 320 170	-4 302 820	-4 462 062	-4 582 514
TOIMINTAKATE (€)	-1 734 802	-3 651 620	-3 696 580	-3 849 762	-3 964 094
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-42 243	-26 100	-13 320	-13 320	-13 320
Laskennalliset tuotot (€)	1 127 397	1 281 660	1 382 780	1 430 487	1 466 589
Laskennalliset kulut (€)	-111 405	-180 710	-169 170	-175 428	-180 163
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-3 802 262	-4 526 980	-4 485 310	-4 650 810	-4 775 997

TP=Tilinpäätös TA=Talousarvio

3.4 SUKEVAN ALUELAUTAKUNTA

3.4.1 Sukevan alueen palvelut

TOIMIELIN: SUKEVAN ALUELAUTAKUNTA

Tulosalue: Sukevan alueen palvelut

Kustannuspaikat: Aluehallinto, alueen kehittäminen, Sukevan asiointipiste

Tilivelvolliset: Sukevan aluelautakunta, työllisyyskoordinaattori, tekninen johtaja

Sukevan aluelautakunta turvaa ja kehittää yhteistyössä muiden lautakuntien kanssa kunnalliset lähipalvelut Sukevan alueen asukkaille ja vahvistaa Sukevan alueen yhteisöllisyyttä.

Tuloarviot ja määrärahat

	TP 2024	TA 2025 (muutos)	TA 2026	TA 2027 (Ta- loussuunni- telma)	TA 2028 (Ta- loussuunni- telma)
20 Sukevan aluelautakunta					
TOIMINTATUOTOT (€)	18 920	19 000	13 500	13 630	13 770
TOIMINTAKULUT (€)	-103 408	-114 250	-112 490	-116 630	-119 790
TOIMINTAKATE (€)	-84 488	-95 250	-98 990	-103 000	-106 020
Laskennalliset tuotot (€)	52 718	56 450	60 240	62 469	64 156
Laskennalliset kulut (€)	-10 240	-8 070	-7 680	-7 964	-8 179
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-113 649	-122 320	-120 170	-124 594	-127 969
Asiakastyytyväisyys, asiointipiste () 4			4		
Harjoitusvuorot, liikuntasali (kpl)	20		20		
Käyttäjät, kuntosali (hlö)	209		150		
Tapahtumat (kpl)	11		5		
Kävijät tapahtumissa (hlö)	3 600		3 500		

TP=Tilinpäätös TA=Talousarvio

Sukevan aluelautakunta varmistaa lähipalveluiden ylläpitämistä Sukevalla kirjaston yhteydessä olevalla asiointipisteellä, jossa kuntalaisille tarjotaan muun muassa Postin, Matkahuollon, VR:n lipunmyynnin ja Kelan asiointipisteen palveluja. Suurin osa Sukevan alueen toimintakatteesta varataan Sukevan asiointipisteen palveluiden ylläpitämiseen. Suurimmat menoerät asiointipisteellä ovat palkat, tilavuokrat sekä posti- ja kuriiripalvelut. Toimintatuottojen arvioidaan vähenevän 5 500 euroa johtuen suurimmaksi osaksi postin palveluista saatavien tuottojen vähenemisestä. Asiointipisteen asiakastyytyväisyyskysely tehdään parillisina vuosina ja seuraava asiakastyytyväisyyskysely toteutetaan vuonna 2026.

Sukevan alueen viihtyisyyttä ja elinvoimaisuutta ylläpidetään sekä edistetään yhteistyössä yrittäjien, järjestöjen ja kuntalaisten kanssa. Tapahtumien järjestämisen sekä liikuntapaikkojen ylläpitämisen avulla asukkaita kannustetaan aktiiviseen sekä liikunnalliseen elämäntapaan. Alueen kehittämisen kustannuspaikan toimintakate varataan suurimmalta osin jääalueiden, hiihtolatujen ja muiden liikuntapaikkojen ylläpitämiseen sekä

huoltoon. Lisäksi kustannuspaikalle varataan vuodelle 2026 muun muassa yhteensä 11 000 euroa pankkiautomaatin kuluihin sekä Sukevantien jouluvalojen poisottamisesta ja paikalleen laittamisesta aiheutuviin kuluihin.

Aluehallinnon kustannuspaikan toimintakate varataan aluelautakunnan toimintaan sekä kokoushallintoon liittyviin palkkoihin ja palkkioihin. Kaikilla kustannuspaikoilla otetaan huomioon yleisesti kustannusten nousut.

3.5 SIVISTYSLAUTAKUNTA

3.5.1 Varhaiskasvatus

TOIMIELIN: SIVISTYSLAUTAKUNTA

Tulosalue: Varhaiskasvatus

Kustannuspaikat: Sonkajärven päiväkodit, Männikön päiväkotit, perhepäivähoito, lasten kotihoidontuki

Tilivelvolliset: Sivistyslautakunta, lautakunnan esittelijä, varhaiskasvatuksen vastaava viranhaltija, päiväkodin johtajat

Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien ja muiden lapsiperheitä tukevien tahojen kanssa. Varhaiskasvatus on lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävä ja syrjäytymistä ehkäisevä palvelu. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatus-työssä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämäänsä tai opiskeluun.

Varhaiskasvatusta järjestetään Sonkajärvellä kolmessa kunnallisessa päiväkodissa: Nalleluori, Nallela ja Männikkö sekä kolmessa perhepäivähoitokodissa. Esiopetusta järjestetään Sonkajärven Yhtenäiskoulun esiopetusryhmässä. Samassa ryhmässä tarjotaan myös esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta. Sukevan alueella esiopetusta ja sitä täydentävää varhaiskasvatusta järjestetään Männikön päiväkodissa. Vuorohoitoa järjestetään Nalleluorin ja Männikön päiväkodeissa.

Kunnassamme maksetaan myös kotihoidon tuen kuntalisää, jonka suuruudesta ja myöntämiskriteereistä päättää sivistyslautakunta.

Sonkajärvellä toimii lapsiperheiden kohtaamispaikka Perheentalo, jossa perheet voivat tavata toisiaan sekä kunnassamme lapsiperhetyötä tekeviä henkilöitä. Perheentalon toimintaa toteutetaan järjestöjen ja kunnan yhteistyönä.

Tuloarviot ja määrärahat

	TP 2024	TA 2025 (muutos)	TA 2026	TA 2027 (Ta- loussuunni- telma)	TA 2028 (Ta- loussuunni- telma)
290 Varhaiskasvatus					
TOIMINTATUOTOT (€)	155 860	131 000	88 000	88 880	89 768
TOIMINTAKULUT (€)	-1 871 538	-2 012 480	-2 040 400	-2 115 886	-2 172 997
TOIMINTAKATE (€)	-1 715 678	-1 881 480	-1 952 400	-2 027 006	-2 083 229
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-4 091	-3 757	-3 757	-3 757	-3 757
Laskennalliset tuotot (€)	22 036	21 300	23 700	23 700	23 700
Laskennalliset kulut (€)	-212 138	-226 810	-351 110	-363 224	-372 391
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-2 087 767	-2 243 047	-2 395 267	-2 482 867	-2 549 145
3 vuotta täyttäneet, lisätukea tarvitsevat tai kahdenpaikkalai- set (hlö)					
Erityistä tukea tarvitsevien osuus asiakkaita (%)	6,38				
Kotihoidon tuen saajia, hlö/kk (hlö)			30	30	30

Varhaiskasvatuspaikat (kpl)	112	112	105	105
Perhepäivähoitopaikat (kpl)	12	12	12	12
0-6-vuotiaat (hlö)	134	120	120	120
0-6-v lasten osuus väestöstä (%)	3,8	3,4	3,4	3,4
Varhaiskasvatuksessa lapsia 0– 82 6-vuotiaista (%)		84	85	85
Kotihoidon tuki, €/tuen saaja/vuosi (€)		3 500	3 500	3 500
Vaka: kustannus/lapsi (€)	15 597	17 000	17 000	17 000
Hoitopaikan hinta /l vuosi (€)	13 836			

TP=Tilinpäätös TA=Talousarvio

Varhaiskasvatus on lakisääteinen palvelu, jonka järjestämistä ohjaa Varhaiskasvatuslaki ja -asetus sekä valtakunnallinen Varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteet ja Sonkajärven paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma. Esiopetusta ohjaa Perusopetuslaki ja -asetus sekä valtakunnallinen Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen Sonkajärven esiopetuksen opetussuunnitelma.

Varhaiskasvatuksessa olevalla lapsella on varhaiskasvatuslain turvaama oikeus saada laadukasta, suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Kunnan on järjestettävä laissa säädettyä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Varhaiskasvatuksen järjestämisessä on noudatettava lain määrittämiä aikarajoja.

Varhaiskasvatuslaki- ja asetus määrittelevät varhaiskasvatuksen henkilöstömitoituksen ja yhtä aikaa läsnä olevien lasten maksimimäärän. Lain edellyttämä lapsen tuki on huomioitava ryhmän toiminnassa, henkilöstömitoituksessa ja/tai ryhmän rakenteessa.

Varhaiskasvatuksen talousarviossa vuodelle 2026 on vakituisten työntekijöiden palkkauskulujen lisäksi varauduttu sijaisten ja määräaikaisten työntekijöiden tarpeeseen. Vuoden 2026 ensimmäisellä puoliskolla Nallelan päiväkodissa toimii väliaikainen lapsiryhmä, jota varten talousarvioon on tehty kahden tilapäisen työntekijän palkkavarauksen. Talousarvioon on tehty myös varaus yhden työntekijän palkkaamiseen syyskaudelle äkillisten ennakoimattomien tarpeiden varalle. Äkillisiä tarpeita ovat mm. varhaiskasvatuksen kysynnän kasvu, lasten tuen järjestäminen tai vuorohoidon tarpeen muutokset. Varhaiskasvatukseen rekrytoidaan vuoden 2026 aikana toistaiseksi voimassa oleviin toimiin päiväkotityöntekijä ja varhaiskasvatuksen opettaja. Näiden työntekijöiden palkkauskulut on huomioitu talousarviossa.

Varhaiskasvatus koordinoi Perheentalon toimintaa. Perheentalo toimii Kasperi- kahvilan tiloissa ja on avoinna 1 pvä / vko. Toimintaa järjestetään yhteistyöverkoston voimin. Perheentalon ohjaajan sekä osa- aikaisen ryhmäavustajan tehtävässä toimivat varhaiskasvatuksen vakituiset työntekijät. Perheentalon toiminnan järjestämisestä syntyvät materiaali- ja palkkauskulut katetaan kunnan terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tulosalueelta.

Asiakasmaksutuottojen arvioidaan alenevan aikaisemmasta varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrän vähenemisen vuoksi. Maksutuottojen vähenemiseen vaikuttavat myös varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakiin tehdyt muutokset sekä indeksitarkastukset.

Kotihoidontuen kuntalisään on tehty 25 000 euron varaus. Vuoden 2026 kuntalisän myöntämisen kriteereistä päättää sivistyslautakunta.

Varhaiskasvatuksessa keskeistä on varhaiskasvatuksen laadun ylläpitäminen ja kehittäminen. Sonkajärven kunnan varhaiskasvatuksen laatua arvioidaan Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvin) suositusten mukaisesti nostamalla vuosittain arvioinnin ja kehittämisen kohteeksi painopistealueena olevia laadun kriteereitä. Arvioinnissa käytetään apuna Karvin ylläpitämää Valssi- laadunarviointijärjestelmää. Vuonna 2026 laadunarvioinnin kohteeksi on valittu Aikuisen ja lapsen välinen vuorovaikutus. Arviointi tukee varhaiskasvatuksen painopistealuetta Vuorovaikutus.

Sonkajärven varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa toteutetaan Liikkuva varhaiskasvatus- ohjelmaa. Ohjelma on valtakunnallinen lasten liikkumis – ja hyvinvointiohjelma, jonka tavoitteena on turvata jokaiselle lapselle riittävä päivittäinen fyysinen aktiivisuus sekä muokata varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria liikuntamyönteisemmäksi.

Varhaiskasvatuksen laatua ylläpidetään säännöllisellä toiminnan suunnittelulla ja sen arvioinnilla. Tärkeää laadun kehittämisessä on henkilöstön täydennyskoulutuksesta huolehtiminen.

Varhaiskasvatuspalveluiden suunnittelussa, toteuttamisessa, arvioinnissa ja kehittämisessä huomioidaan vuoden 2026 alussa voimaan tuleva kuntastrategia.

Varhaiskasvatuksen painopistealueita vuodelle 2026 ovat:

- Vuorovaikutus
- Lukeminen
- Ruokakasvatus

Kuntastrategian mukaiset tavoitteet ja mittarit vuodelle 2026

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2026
Yhdessä tehden	Vaalimme laadukasta varhaiskasvatusta	Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimis- ja arviointikertojen määrä	Varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan 1x vuosi ja sitä arvioidaan vähintään 1Xvuosi, 100 % lapsista
Yhdessä tehden	Vaalimme laadukasta varhaiskasvatusta	Ryhmäkohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimis- ja arviointikertojen määrä	Ryhmäkohtainen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan 1x vuosi ja sitä arvioidaan vähintään 1Xvuosi, 100 % ryhmistä
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö on kunnan voimavara	Mahdollistamme henkilöstön kehittämisen työuralla	Täydennyskoulutukseen osallistumisen määrä henkilö/koulutuskerrat/vuosi	Vähintään 2 X täydennyskoulutus/vuosi toteutuu 90 % työntekijöistä
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö on kunnan voimavara	Mahdollistamme henkilöstön kehittämisen työuralla	Kehittämispäivien/- iltojen määrä / työtiimi/vuosi	Vähintään 2 X kehittämispäivä/-ilta/vuosi toteutuu 100 % tiimeistä
Järjestämme keskeiset kunnalliset palvelut lähellä	Varhaiskasvatuspalvelut	Asiakastyytyväisyyskyselyssä kysytään kuinka varhaiskasvatuspalvelut palvelevat perheiden arkea	Vastausten keskiarvo vähintään hyvä (asteikolla 1-5 arvosana 3)

3.5.2 Koulutoimi

TOIMIELIN: SIVISTYSLAUTAKUNTA

Tulosalue: Koulutoimi

Sonkajärven Yhtenäiskoulu, luokat 1-6 ja 7-9, Sukevan koulu, Sonkajärven lukio, koulutoimen hallinto, koulu-
laisten iltapäivätoiminta, esiopetus

Tilivelvolliset: Sivistyslautakunta, koulujen rehtori

Kustannuspaikat: Yhtenäiskoulu, luokat 1-6 ja 7-9, Sukevan koulu, Sonkajärven lukio, koulutoimen hallinto,
koululaisten iltapäivätoiminta, esiopetus

Tilivelvolliset: Sivistyslautakunta, koulujen rehtori

Sonkajärven koulut toimivat kahdessa keskuksessa: Sonkajärven koulukeskuksessa ja Sukevan perhepalvelu-
keskuksessa. Perusopetuksen tehtävänä on taata kaikille kunnassa asuville lapsille tasapuoliset ja suotuisat
olosuhteet kasvulle, oppimiselle ja kehitykselle.

Sonkajärven lukiokoulutuksen tarkoituksena on tarjota opiskelijoille monipuoliset jatko-opintovalmiudet koti-
paikkakunnan laadukkaassa yleislukiossa. Koulujen yhteistyön avulla toiminta on taloudellista ja herkästi muu-
toksiin sopeutuvaa.

Tuloarviot ja määrärahat

	TP 2024	TA 2025 (muutos)	TA 2026	TA 2027 (Ta- loussuunni- telma)	TA 2028 (Ta- loussuunni- telma)
300 Koulutoimi					
Koko Koulutoimi					
TOIMINTATUOTOT (€)	219 937	139 680	122 410	123 634	124 869
TOIMINTAKULUT (€)	-4 794 807	-5 007 440	-5 294 780	-5 480 331	-5 628 318
TOIMINTAKATE (€)	-4 574 870	-4 867 760	-5 172 370	-5 356 697	-5 503 449
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-9 951	-9 951	-13 953	-13 953	-13 953
Laskennalliset tuotot (€)	106 094	244 780	356 030	368 448	377 845
Laskennalliset kulut (€)	-431 995	-630 350	-711 420	-736 988	-756 335
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-5 236 753	-5 647 741	-6 020 153	-6 231 272	-6 398 606
Henkilökunta (hlö)			2		
Esiopetus, Koulukeskus (hlö)	18		20		
Esiopetus, Sukevan koulu (hlö)	6		3		
Oppilaat, erityinen tuki 20.9. (hlö)	31		31		
Oppilaat, tehostettu tuki 20.9. (kpl)	45		48		

Oppilaat, maahanmuuttajat 20.9. (hlö)	1	1
Tuntiresurssi, perustunnit (h)	652	652
Tuntiresurssi, muut tehtävät (h)	10	10
Tunnit / oppilas (h)	2,25	2,26
Luokkien määrä (kpl)	19	18
Opetushenkilökunta / oppilas (hlö)	0,12	0,1
Vakituiset erityisopettajat ja erityisluokanopettajat (hlö)	4,2	2
Erytisopettajat / oppilas (hlö)	0,01	0,01
Koulunkäyntiavustajat / oppi- las (hlö)	0,03	0,03
Kouluruokailun kokonaiskus- tannukset € (€)	328 530	306 920
Kouluruokailu / oppilas (€)	-1 414	-1 430
Kuljetettavat oppilaat (hlö)	184	158
Kuljetuskustannukset (€)	488 619	434 067
Kuljetuskustannukset / kulje- tettava oppilas (€)	-2 886	-3 809
Pinta-ala, m ² (m ²)	14 603	14 603
Asiakkaat (hlö)	36	21
Tuotot / asiakas (€)	9 056	22 783
Toimintakulut / asiakas (€)	-145 189	-285 533
Toimintakate / asiakas (€)	-136 133	-262 750
Kulut / asiakas (€)	-145 465	-286 198
Netto / asiakas (€)	-136 409	-263 415
Oppilaat, Sukevan koulu (hlö)	29	24
Oppilaat, Sonkajärven yhte- näiskoulu lk:t 1-6 (hlö)	156	158

Oppilaat, Sonkajärven yhte- näiskoulu lk:t 7-9 (hlö)	109		111		
Opettajia (virassa) (hlö)	34		34		
Vakituiset koulunkäynninoh- jaajat (hlö)	6		6		
Kuljetusoppilaiden määrä (%)	72		69		
Toisen asteen opiskelupaikan saaneet kevään yhteishaussa, % ikäluokasta (%)	100		100		
Tutkintotavoitteiset opiskelijat, 40 20.9 (hlö)			50		
Yhdistelmätutkintoa suoritta- vat opiskelijat (kpl)	5		6		
Toimintakulut / varsinainen opiskelija (€)	-130 670		-119 924		
Pakolliset kurssit (kpl)	58		58		
Soveltavat kurssit (kpl)	3		4		
Syventävät kurssit (kpl)	40		40		
Kursseja yhteensä (kpl)	101	0	102	0	0
Toimintakulut / avustettava järjestö (€)			-399 747		
Kulut / avustettava järjestö (€)			-400 677		

TP=Tilinpäätös TA=Talousarvio

Sivistystoimen hallinto

Koulutoimen hallinnon tulosalueelle kuuluu sivistyslautakunnan toiminta sekä erilaisten hankkeiden hallin-
nointi, mikä edellyttää aktiivista hankeprosessien seuranta ja toteuttamista. Hankerahoitus kohdentuu toi-
mintaan joko suoraan (esim. koulun kerhotoiminnan kautta) tai välillisesti (esim. lisähenkilöstön palkkaamisen
kautta). Hankerahoitusten hakemiseen panostetaan, koska hankkeet ovat sekä taloudellisesti että pedagogi-
sesti tärkeitä perus- ja lukio-opetuksen järjestämisessä.

Hallinnon tulosalueelta myönnetään sivistystoimen harkinnanvaraiset avustukset. Näihin avustuksiin on va-
rattu talousarviossa 30 000 euroa.

Koulutoimen hallintoa on kevennetty 1.8.2024 alkaen, kun kaikki kunnan koulut ovat siirtyneet yhden rehtorin
alaisuuteen. Muutos on ollut kustannustehokas sekä tuonut toiminnallisia ja pedagogisia hyötyjä.

Esiopetus

Esiopetus toteutetaan koulutoimen ja varhaiskasvatuksen yhteistyönä. Esiopetuksen henkilöstö kuuluu varhaiskasvatuksen alaisuuteen, mutta kulut kohdentuvat koulutoimeen. Toiminta noudattaa valtakunnallisia esiopetuksen perusteita.

Perusopetus Sonkajärven yhtenäiskoulussa

Opetuksellisten tavoitteiden ja koulukohtaisten painotusten lisäksi kuluvan lukuvuoden painopistealueina ovat oppilaiden hyvinvoinnin tukeminen ja edistäminen, oppimisen tuen ja ohjauksen vahvistaminen sekä mediataidot. Oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointia, liikunnallista elämäntapaa sekä tulevaisuususkkoa on vahvistettava. Yleissivistävän oppilaitoksen tulee tarjota mahdollisuuksia myös sosiaaliseen kanssakäymiseen, maailmankuvan avartamiseen ja monikulttuurisuuteen mm. kotikansainvälisyyden ja opintoretkien kautta.

Perusopetuksen toiminta on lakisääteistä peruspalvelua, jonka suurimmat kustannuserät muodostuvat henkilöstökuluista, kuljetus- ja ateriapalveluista sekä sisäisistä vuokrista. Koulutoimella ei ole tuloja lukuun ottamatta avustuksia ja hankerahoitusta, joiden määrää ei voida etukäteen varmuudella arvioida. Ennakoimattomia kuluja ovat lisäksi kotikuntakorvaukset sekä lasten sijoitustilanteista johtuvat kustannukset.

Perusopetuksen ja lukion oppilasmäärä tulee vähenemään merkittävästi suunnitelmakaudella. Vakinaisen henkilöstön määrä tulee sopeuttaa kaikissa yksiköissä oppilasmäärään, ja sitä tulee tarkastella koko kunnan koulutoimen osalta kokonaisuutena. Väheneminen realisoituu ensisijaisesti vuosiluokilla 1-6, ja oppilasennusteen mukaisesti näillä luokilla on lukuvuonna 2026 - 2027 yksi luokka vähemmän. Yleisopetuksen luokkien lisäksi yhtenäiskoulun luokilla 1 - 6 toimii kaksi erityisopetuksen pienryhmää. Koulunkäynnin perusvalmiuksien vahvistamiseksi resurssia kohdennetaan alkuopetukseen siten, että opetusryhmät ovat pieniä. Vuosiluokat 3-6 ovat myös kooltaan kohtuullisia verrattuna valtakunnalliseen tasoon. Vuosiluokilla 7 - 9 on lukuvuonna 2026 - 2027 todennäköisesti kaksi rinnakkaisluokkaa luokka-asteilla 7-9, eli yksi rinnakkaisluokka vähemmän kuin kuluvana lukuvuonna. Luokkakoot ovat lukuvuonna 2026 - 2027 14-21 oppilasta. Opetushenkilöstön lisäksi yläkoulussa työskentelevät kasvattaja-ohjaaja ja kouluyhteistyöntekijä, joiden oppilashuollollinen tuki on havaittu erittäin tärkeäksi.

Koululaisten kesäkerhoon varataan 10 000 euron määräraha.

Perusopetus Sukevan koulussa

Sukevalla järjestetään opetusta vuosiluokilla 1-6. Opetus toteutetaan yhdysluokissa. Lukuvuonna 2024 - 2025 Sukevan koulu muuttui kaksiohjaajaiseksi, ja siellä toimivat yhdysluokat 1 - 2 ja 3 - 6. Lisäksi koulussa käy erityisopettaja 1 pv/vk, kaksi resurssiopettajaa kumpikin 1 pv/vk sekä teknisen työn tuntiopettaja 2 t/vk. Oppilasmäärä on ollut vähenevä ja on ennusteen mukaan noin kaksi vuotta (2026 - 2028) kestävä tilapäisen nousun jälkeen edelleen laskeva.

Lukuvuonna 2025 - 2026 oppilasmäärä on 24. Talouden tasapainottamisohjelmassa on tarkasteltu Sukevan koulun tilannetta. Jotta kunnan molemmat taajamat säilyvät elinvoimaisina, Sukevan koulun säilyminen on tärkeää. Koulutoimen kustannuksia tulee sopeuttaa siten, että Sukevan koululla on edellytykset säilyä.

Lukio-opetus

Lukio-opetus järjestetään kiinteästi perusopetuksen kanssa, mikä tekee siitä kustannustehokkaan toimintamuodon. Jos opiskelijamäärä vähentyy, oppilaskohtaiset kulut kasvavat. Lukuvuonna 2025-2026 opiskelijamäärä on yhtä opiskelijaa suurempi kuin edellisenä lukuvuonna. Opiskelijamäärä nousi 46:sta 47:än. Finest Future -hankkeen ansiosta lukioon saatiin kuluvan lukuvuoden alussa neljä aasialaista opiskelijaa, joiden tavoitteena on suorittaa suomalainen ylioppilastutkinto 3-4 vuodessa. Lukiossa on kuusi kaksoistutkintoa suorittavaa MAHIS-opiskelijaa. Lukuvuonna 2025 - 2026 jatketaan yhteistyötä Itä-Suomen yliopiston, erityisesti tekniikan väylän, kanssa. Sonkajärven lukion opiskelijat saavat suorittaa maksutta avoimen yliopiston kursseja Itä-Suomen yliopiston tarjonnasta ja tekniikan väylän kautta on mahdollista saada suoraan opiskelupaikka Itä-Suomen yliopiston teknillisestä tiedekunnasta.

Oppivelvollisuuslainsäädäntö edellyttää, että toisen asteen opintojen suorittaminen on maksutonta. Opiskelijoilla on oikeus maksuttomaan opetukseen, oppimateriaaliin ja tarvittavaan välineistöön sekä maksuttomaan ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Tämä kasvattaa lukion kustannuspaikan kustannuksia. Valtiovalta kattaa kustannuksia kunnan saaman yleiskatteellisen valtionosuuden kautta. Oppimateriaalihankinnoissa on päädytty pääasiassa oppikirjoihin sähköisen materiaalin sijaan laadukkaaseen opetuksen turvaamiseksi. Uusi lukiolaki velvoittaa tehostamaan lukio-opiskelijoiden saamaa ohjausta, tukea sekä erityisopetusta. Lukio-opetuksen rahoitusjärjestelmää ollaan uudistamassa, minkä vaikutuksista ei ole vielä tarkempaa tietoa.

Opiskeluhuolto

Opiskeluhuolto on osa koulun lakisääteistä toimintaa. Perusopetuksen ja lukion oppilailla tulee olla mahdollisuus oppilashuollolliseen ohjaukseen ja tukeen lakisääteisessä ajassa. Nuorten psyykkisen tuen tarve on kasvanut entisestään pandemia-ajan vaikutusten seurauksena.

Opiskelun tavoitteiden ja elämänhallinnan valmiuksien saavuttamiseksi koulussa tulee toimia moniammatillista henkilöstöä opetushenkilöstön lisäksi. Riittävä moniammatillinen henkilöstö edistää myös oppilasturvallisuutta sekä henkilöstön työssäjaksamista sekä vähentää näin ollen henkilöstön sairauspoissaoloja.

Koulukuraattorin, psykiatrisen sairaanhoitajan, kouluterveydenhoitajan, koulupsykologin ja koululääkärin toiminnasta vastaa Pohjois-Savon hyvinvointialue. Oppilashuollon henkilöstössä on Sonkajärvellä ollut tilapäistä vajetta. Koululääkärin lakisääteiset tarkastukset eivät ole toteutuneet ajantasaisesti.

Kasvattaja-ohjaajan tehtävänkuvaan on yhdistetty etsivän nuorisotyöntekijän tehtävät. Toimintamuoto on osoittautunut vaikuttavaksi ja vakiintuneeksi. Osa palkkakuluista katetaan etsivän nuorisotyön avustuksella. Elämänhallinnan ja ennaltaehkäisevän työn osuutta on suunnattu perusopetuksen vuosiluokille 5-6 ja vuosiluokkien 6-7 nivelvaiheeseen sekä erityisesti perusopetuksen päättöluokille. Kouluyhteistyöntekijän työnkuva on keskittynyt pitkittyneiden poissaolojen ennaltaehkäisemiseen ja vaikuttavien toimintamallien kehittämiseen poissaoloihin puuttumisessa. Opetusvelvollisuuteen sitomattoman henkilöstön tuella on suuri vaikutus syrjäytymisen ja koulupudokkuuden ennaltaehkäisemisessä ja perusopetuksen päättövaiheen opintojen loppuun suorittamisessa sekä osana moniammatillista oppilashuoltoa.

Oppivelvollisuuden pidentäminen

Uusi oppivelvollisuuslaki (1214/2020) tuli voimaan 1.8.2021. Sen myötä oppivelvollisuus laajeni ja toisen asteen opinnoista tuli maksuttomia laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluville nuorille. Sonkajärven kunnassa oppivelvollisuuslainvelvoitteet koskevat kuntaa perus- ja lukio-opetuksenjärjestäjänä sekä asuinkunnan valvontavastuun osalta. Perusopetuksen oppilailla on lain myötä oikeus 8.–9.vuosiluokalla tehostettuun oppilaanohjaukseen. Tätä toteutetaan lisäämällä yksilöohjauksen määrää, vahvistamalla jatko-opintovalmiuksia sekä tutustumiskäynneillä eri oppilaitoksiin.

Koulukuljetus

Koulutoimen kustannuksia kasvattavat sisäisten erien kohdentamisen lisäksi kuljetuskustannusten kasvu. Lain-säädännön mukaan oppilaalla, jonka koulumatkan pituus ylittää laissa määritellyn pituuden, on oikeus ilmaiseen koulukuljetukseen väestörekisterin mukaisesta osoitteesta. Koulukuljetukset järjestetään perusopetuksen työjärjestysten mukaisesti. Kunnalla ei ole velvollisuutta järjestää kuljetusta toisen asteen opiskelijoille, mutta Sonkajärven lukion opiskelijat voivat käyttää perusopetuksen koulukuljetuksia kulkiessaan Sonkajärven kunnan lukiokoulutukseen. Koulumatkatuen kriteerit täyttävät opiskelijat saavat koulumatkatukea Kelan kautta.

Riskienarviointi

Opetuksen järjestäminen voi vaarantua tilanteessa, jossa suuri joukko henkilöstöstä estyy olemasta töissä. Epävarma maailmantilanne ja kansainväliset haasteet edellyttävät varautumista monihäiriötilanteeseen.

Taloudelliset riskit liittyvät toimintakuluihin mm. sijaisjärjestelyjen lisätarpeena ja materiaalihankintojen hintojen nousun seurauksena. Kustannusten kasvu heijastuu tulosalueen hankintoihin ja kustannuksiin suoraan ja välillisesti.

Ammatillisesti pätevän henkilöstön rekrytointi on haasteellista, ja riskinä on, ettei avautuvia tehtäviä saada täytettyä pätevällä henkilöstöllä. Ohut henkilöstörakenne on haavoittuva, mikäli avainhenkilöt ovat estyneitä hoitamaan virkaansa tai siirtyvät toisiin tehtäviin.

Pitkän aikavälin riskit liittyvät alenevaan väestöennusteeseen ja sen mukanaan tuomaan palvelutason karsimiseen.

Tavoitteet

Sivistystoimen hallinnon ja koulutoimen talousarvion toiminnalliset tavoitteet pohjautuvat ensisijaisesti kuntastrategian seuraaviin tavoitteisiin:

Hyvinvoiva kuntalainen				
Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo v. 2026
Yhdessä tehden	Kunnassa on laadukas perus- ja lukio-opetus sekä varhaiskasvatus.	Vaалиmme laadukkaan perus- ja lukio-opetuksen sekä varhaiskasvatuksen toteuttaminen siten, että perusopetusta järjestään molemmissa kunta- taajamissa Sonkajärvellä ja Sukevalla sekä lukio-opetusta Sonkajärvellä.	Päästötodistuksen saaneet, % ikäluokasta Lukioon ensisijaisesti hakevien määrä, % ikäluokasta Jatkuva ammatillinen täydennyskoulutus Ajanmukainen ja riittävä opetusvälineistö ja -teknologia. Nuorten kesätyöpaikkojen määrä	Päästötodistuksen saanut 100 % ikäluokasta Lukioon ensisijaisesti hakevien määrä 35 % ikäluokasta Vuosittain päivitetään 20% välineistöstä. Jokainen kesätöihin hakeutuva nuori työllistyy.
Yhdessä tehden	Edistämme lasten ja nuorten hyvinvointia	Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen monipuolisin keinoin.	Oppilashuollon ja oppimisen tukitoimet toteutuvat lakisääteisesti. Poissaoloja seurataan valtakunnallisten ohjeistusten mukaan.	Opiskeluhuoltoon pääsee tarpeen ilmetessä määräajassa (7 vrk). Varhaisen tuen avulla ennaltaehkäistään koulupoissaolojen pitkittymisen.

Yhdessä tehden	Kunnassa toimivien yhdistysten ja järjestöjen toiminnan tukeminen.	Tuemme yhdistysten ja järjestöjen toimintaa jaettavilla avustuksilla.	Yhdistyksille myönnettujen avustusten määrä, euroa/vuosi	30 000 euroa
----------------	--	---	--	--------------

Seudullinen yhteistyö				
Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo v. 2026
Hyvä seudullinen yhteistyö	Sivistys- ja koulutoimi tekee seudullista yhteistyötä oppilaitosten ja opetuksen järjestäjien kanssa.	Osallistutaan yhteisiin kehittämishankkeisiin. Ylläpidetään ja edistetään yhteistyössä seudun koulutuksellista elinvoimaa.	Toteutuneet hankkeet ja yhteistyömuodot. Mahis-toiminnan jatkuminen.	Vuosittain olemme mukana 1-2 yhteistyöhankkeessa. Kaksoistutukintoa suorittavia opiskelijoita on kuusi lukuvuonna 2025 - 2026.

Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö				
Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo v. 2026
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Kehitämme henkilöstön osaamista.	Opetuksen järjestäjä hankkii koulutusta ja edistää henkilöstön koulutukseen osallistumisen mahdollisuuksia.	Koulutuksiin osallistuminen. Suoritetut tutkinnot.	Jokainen henkilöstön jäsen osallistuu vuosittain 1-2 koulutukseen. Ammatillisesti pätevän henkilöstön määrä 100% tai lähes 100%.
	Huolehdimme työhyvinvoinnista.	Yhteistyössä työterveyshuollon kanssa tuetaan työssäjaksamista varhaisen välittämisen keinoin. Työyhteisötaitojen vahvistamisella tuetaan kehittyvää ja hyvää työilmapiiriä.	Työpaikkaraportit. Työtyytyväisyyspalaute.	Perustehtävän toteuttaminen on laadukasta.

3.5.3 Joukkoliikenne

TOIMIELIN: SIVISTYSLAUTAKUNTA

Tulosalue: Joukkoliikenne

Kustannuspaikat: Joukkoliikenne

Tilivelvolliset: Sivistyslautakunta, joukkoliikenteen yhdyshenkilö

Järjestetään joukkoliikennettä kunnan alueella ja asiointiliikennettä lähiseuduille mahdollisimman kattavasti mutta kustannustehokkaasti yhteistyössä koulutoimen kuljetusten kanssa.

Tuloarviot ja määrärahat

	TP 2024	TA 2025 (muutos)	TA 2026	TA 2027 (Ta- loussuunni- telma)	TA 2028 (Ta- loussuunni- telma)
350 Joukkoliikenne					
TOIMINTAKULUT (€)	-65 050	-94 400	-97 570	-93 921	-96 457
TOIMINTAKATE (€)	-65 050	-94 400	-97 570	-93 921	-96 457
Laskennalliset kulut (€)	0	-2 600	-14 600	-15 140	-15 549
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-65 050	-97 000	-112 170	-109 061	-112 006
Toimintakate / asukas (€)	-18	-27	-29	-31	-31

TP=Tilinpäätös TA=Talousarvio

Sonkajärven kuntastrategiassa keskeisenä osa-alueena on asuminen ja ympäristö. Liikenneyhteyksillä tuetaan asumista ja työssäkäyntiä. Tavoitteena on, että kunnassa on hyvät liikenneyhteydet. Pali-liikenne ja Sukevan asiointitaksi tukevat muuta joukkoliikennettä. Kuntastrategian mukaisesti pyritään vahvistamaan seudullista elinvoimaisuutta aktiivisella yhteistyöllä joukkoliikennepalvelujen järjestämisessä Ely- keskuksen ja verkostokuntien kanssa. Kuntien välisessä joukkoliikenteessä toimivaltainen viranomainen on Ely-keskus. Kuntien mak-suusuus joukkoliikenteessä tulee kasvamaan.

Palveluliikennöinti on kilpailutettu syksyllä 2023. Pali-liikenteen käyttöastetta pyritään tehostamaan lisäämällä kuntalaisten tietoisuutta Pali-liikennöintimahdollisuudesta.

Sonkajärveläisten toisen asteen opiskelijoiden (lähinnä lukio ja ammattioppilaitos) B-ajokorttiavustukseen va-rataan 7 000 euron määräraha.

Elinvoimainen kunta		
Tavoite	Toimenpide	Mittari
Kunnan infrastruktuurin kehittä-minen	Julkinen liikenne	Liikennevuorot
Asuinkunta työssäkäyntialueella	Pidämme tärkeänä hyviä kulkuyhteyk-siä.	Palautekyselyt.

3.5.4 Vapaa sivistystoimi

TOIMIELIN: SIVISTYSLAUTAKUNTA

Tulosalue: Vapaa sivistystoimi

Kustannuspaikat: Kansalaisopisto, kirjasto, kulttuuritoimi

Tilivelvolliset: Sivistyslautakunta, kansalaisopiston rehtori, kirjastotoimenjohtaja, kulttuurisihteeri

Kansalaisopisto

Kansalaisopiston tavoitteena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.

Kansalaisopisto tarjoaa mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle, kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi, yhteisöllisyydelle ja osallisuudelle. Opiston tavoitteena on edistää yksilön persoonallisuuden monipuolista kehittymistä ja hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista.

Kirjasto

Yleisiä kirjastoja koskevan lain (29.12.2016/1492) mukaisesti kirjastotoiminnan tavoitteena on edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa sekä tarjota mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen. Kirjastotoiminta tukee ja edistää aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus. Sonkajärven kunnankirjasto toimii näiden tavoitteiden edistämiseksi osana Ylä-Savon kirjastoverkko Rutakkoa.

Kulttuuritoimi

Kulttuuritoimi yhdessä aktiivisten kulttuuritoimijoiden ja järjestöjen kanssa edistää ja kehittää kulttuurin harrastusta tarjoamalla tiloja, tukemalla toimintaa ja järjestämällä tapahtumia.

Tuloarviot ja määrärahat

	TP 2024	TA 2025 (muutos)	TA 2026	TA 2027 (Ta- loussuunni- telma)	TA 2028 (Ta- loussuunni- telma)
360 Vapaa sivistystoimi					
Koko Vapaa sivistystoimi					
TOIMINTATUOTOT (€)	110 513	69 120	81 850	82 666	83 498
TOIMINTAKULUT (€)	-802 982	-795 200	-842 320	-877 213	-900 897
TOIMINTAKATE (€)	-692 469	-726 080	-760 470	-794 547	-817 399
Laskennalliset kulut (€)	-101 843	-107 160	-112 060	-116 206	-119 344
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-904 825	-902 360	-954 380	-993 419	-1 020 241
Toimintakate, 1000 € (€)	3 274				
3600 Kansalaisopisto					

TOIMINTATUOTOT (€)	77 518	55 000	62 100	62 718	63 351
TOIMINTAKULUT (€)	-323 461	-343 540	-339 050	-355 315	-364 909
TOIMINTAKATE (€)	-245 943	-288 540	-276 950	-292 597	-301 558
Laskennalliset kulut (€)	-31 538	-34 590	-39 810	-41 283	-42 398
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-354 999	-378 130	-378 860	-396 598	-407 307
Opiskelijat (hlö)	788	760	800		
Opetustunnit (lkm)	3 623	3 600	3 600		
Maksuttomat harrastuskerhot koululaisille, oppitunnit (h)	756	770	585		
Maksuttomat harrastuskerhot koululaisille, opiskelijat (hlö)	138	130	125		
Asiakastyytyväisyys ()	4,5	4	4		
Kurssit (kpl)	138	160	150		
Vakituinen henkilökunta (hlö)	1	1,2	1,5		
€/ OPPITUNTI (€)	68	80	77		
€ / OPISELIJA (€)	312	380	346		
3700 Kirjasto					
TOIMINTATUOTOT (€)	30 107	11 820	17 650	17 827	18 005
TOIMINTAKULUT (€)	-357 504	-329 920	-370 790	-384 510	-394 892
TOIMINTAKATE (€)	-327 397	-318 100	-353 140	-366 683	-376 887
Laskennalliset kulut (€)	-57 564	-60 350	-48 740	-50 543	-51 908
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-415 068	-390 270	-419 530	-435 053	-446 800
Lainaukset (kpl)	59 813	52 000	52 000		
Käynnit (kpl)	40 238	36 000	36 000		
Verkkokäynnit (kpl)	9 801	10 000	10 000		
Tapahtumien ja käyttäjäkoulutus- ten osallistujamäärä (lkm)	4 645	1 000	3 000		
Vakituinen henkilökunta (hlö)	3	3,1	3,3		
€ / ASUKAS (€)	92	89	99	103	106

3800 Kulttuuritoimi					
TOIMINTATUOTOT (€)	2 888	2 300	2 100	2 121	2 142
TOIMINTAKULUT (€)	-122 017	-121 740	-132 480	-137 388	-141 096
TOIMINTAKATE (€)	-119 129	-119 440	-130 380	-135 267	-138 954
Laskennalliset kulut (€)	-12 741	-12 220	-23 510	-24 380	-25 038
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-134 758	-133 960	-155 990	-161 768	-166 134
Vakituinen henkilökunta (hlö)	0,7	0,7	0,7		
Musiikkiopiston opiskelijamäärä (hlö)	17	22	22		
€ / ASUKAS (€)	33	33	37	38	39
Lasten ja nuorten kulttuuritapahtumat (kpl)	12	5	5		
Kulttuuritapahtumat (kpl)	23	10	10		
Museokäynnit (kpl)	7 000	6 000	6 000		
Näyttelyt (kpl)	15	14	14		
Avustettavien järjestöjen määrä (kpl)	8	5	5		
Avustukset, euroa (€)	8 000	9 000	9 000		

TP=Tilinpäätös TA=Talousarvio

Kuntastrategian 2022 - 2025 mukaisesti tavoitteena on tukea kuntalaisten hyvinvointia järjestämällä hyvät ja monipuoliset peruspalvelut ja harrastusmahdollisuudet. Kansalaisopiston kurssien ja opiskelijoiden lukumäärät, kansalaisopiston asiakastytyväisyys, kirjaston tapahtumien ja käyttäjäkoulutusten osallistujamäärä sekä kirjastokäyntien määrä on raportoitu yllä olevassa Tuloarviot ja määrärahat -taulukossa

Kuntastrategian mukaisesti tavoitteena on järjestää keskeiset kunnalliset palvelut lähipalveluina. Kirjastot toimivat molemmissa taajamissa, kansalaisopiston opintoryhmät toimivat sekä molemmissa taajamissa että kylillä. Kulttuuripalveluita järjestetään sekä taajamissa että kylillä eri puolilla kuntaa.

Kunnan elinvoimaa kehitetään hyödyntämällä monipuolisesti hankerahoitusta. Kansalaisopiston kustannuspaikalle sisältyvään Harrastamisen Suomen mallin mukaiseen kerhotomintaan on saatu aluehallintoviraston myöntämä 26 000 euron valtionavustus lukuvuodeksi 2025 - 2026. Avustuksen käyttöaika on 31.7.2026 saakka. Itä-Suomen aluehallintovirasto on myöntänyt kirjastojen alueellisen ja paikallisen kokeilu- ja kehittämistoiminnan määrärahoista valtionavustusta 25 000 euroa Sonkajärven kunnankirjaston hankkeelle Koko yhteisö lukee! - lukemista tukevan kulttuurin vahvistamista Sonkajärvellä. Avustuksen käyttöaika on 31.12.2026 saakka.

Talousarvio sisältää kirjaston ja kulttuuritoimen kustannuspaikoilla yhteensä 10 000 euron määrärahavaruksen Ylä-Savon kirjamessujen järjestämiseen Sonkajärvellä vuonna 2026. Alueen ensimmäiset kirjamessut pidettiin Sonkajärvellä vuonna 2024.

3.5.5 Nuoriso- ja liikuntatoimi

TOIMIELIN: SIVISTYSLAUTAKUNTA

Tulosalue: Nuoriso- ja liikuntatoimi

Kustannuspaikat: Nuorisotoimi, liikuntatoimi

Tilivelvolliset: Sivistyslautakunta, nuoriso- ja liikuntasihtööri

Nuoriso- ja liikuntatoimen tulosalueet toimivat sivistystoimen alaisuudessa. Niiden toiminnasta vastaa nuoriso- ja liikuntasihtööri, jonka esimiehenä on yläkoulun ja lukion rehtori/sivistystoimen esimies. Etsivä nuorisotyöntekijä on palkattu hankkeen kautta, mutta hänenkin tehtävänsä on liitetty nuoriso- ja liikuntatoimen alueeseen.

Nuorisotoimen tehtävänä on nuorten omaan ajan käyttöön kohdistuvan aktiivisen kansalaisuuden edistäminen, nuorten kasvun, itsenäistymisen ja terveiden elintapojen tukeminen, sosiaalinen vahvistaminen sekä nuorten kasvu- ja elinolojen parantaminen.

Liikuntatoimen tehtävänä on ylläpitää kuntalaisille perusliikuntapalveluja, valvoa liikuntapaikkojen ja alueiden olosuhteita sekä edistää kuntalaisten liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa. Liikuntatoimi toimii myös eri seurojen ja järjestöjen välisen yhteistoiminnan ylläpitäjänä.

Tuloarviot ja määrärahat

	TP 2024	TA 2025 (muutos)	TA 2026	TA 2027 (Ta- loussuunni- telma)	TA 2028 (Ta- loussuunni- telma)
385 Nuoriso- ja liikuntatoimi					
TOIMINTATUOTOT (€)	56 936,83	52 490	50 990	51 500	52 015
TOIMINTAKULUT (€)	-406 407,93	-431 380	-452 190	-468 939	-481 611
TOIMINTAKATE (€)	-349 471,1	-378 890	-401 200	-417 439	-429 596
Laskennalliset tuotot (€)	5,1	0	0	0	0
Laskennalliset kulut (€)	-39 247,12	-39 800	-33 180	-34 408	-35 337
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-445 655,05	-471 180	-485 370	-503 347	-516 948
Vakituinen henkilökunta (hlö)	1		1	1	1
Liikuntahallin käyttöaste ka/vuosi (%)			40	40	40
Koulun salin käyttöaste ka/vuosi (%) (%)			30	30	30
Kyläkeskuksen liikuntasalin käyttöaste ka/vuosi (%)			30	30	30
Jäähallin käyttöaste ka/vuosi (%)			30	30	30
Jäähallin käyttäjämäärä/vuosi (hlö)	11 381		11 000	11 000	11 000
Kuntosalin lunastetut avaimet kpl/vuosi, Sonkajärvi (kpl)			700	700	700
Kuntosalin lunastetut avaimet kpl/vuosi, Sukeva (kpl)			300	300	300
Liikuntatoimen tapahtumat ja ret-7 ket (kpl)			6	6	6

Nuorisotilan kävijämäärät vuodessa, Sonkajärvi (hlö)		1 000	1 000	1 000
Nuorisotilan kävijämäärät vuodessa, Sukeva (hlö)		500	500	500
Nuorisotoimen tapahtumat ja retket (kpl)		6	6	6
Nuorisovaltuuston toiminnassa olevat nuoret (hlö)	15	10	10	10
Etsivän nuorisotyön asiakkaat (hlö)	12	18	18	18
Yökahvilan kävijämäärä vuodessa (hlö)		500	500	500

TP=Tilinpäätös TA=Talousarvio

Nuorisotoimi

Nuorisotyö- ja politiikka kuuluvat kunnan lakisääteisiin tehtäviin. Toteuttaessa nuorisolain tavoitteita ja lähtökohtia kunnan tulee paikalliset olosuhteet huomioon ottaen luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. Kunnan tulee tehtävää hoitaessa olla tarpeen mukaan yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien ja nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa. Nuorisojärjestöjen toiminta-avustukset on sisällytetty sivistystoimen talousarvioon järjestöjen harkinnanvaraisten avustusten alle.

Sonkajärven nuorisovaltuusto on nuorten oma vaikuttajaryhmä, jonka kautta nuorilla on mahdollisuus saada äänensä kuuluville.

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa hänet palveluiden ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen itsenäistymistään. Etsivän nuorisotyön kohderyhmää ovat kaikki alle 29-vuotiaat nuoret. Sonkajärvellä etsivän nuorisotyön toimenkuvaan on yhdistetty koulutsempparin tehtävät. Työnkuva jakaantuu 60% koulutsempparin tehtäviin ja 40% etsivän nuorisotyöntekijän tehtäviin. Oppivelvollisuusiän noustua 18-vuoteen, kuntiin on syntynyt uusia hoidettavia tehtäviä, jonka vuoksi nuoris- ja liikuntasihteeri toimii Sonkajärvellä kuntavalvojana Valpas oppivelvollisuusrekisterissä.

Liikuntatoimi

Liikuntalaki - ja asetus ohjaavat kuntia luomaan yleisiä edellytyksiä liikunnalle paikallistasolla järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen, tukemalla kansalaistoimintaa sekä rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja. Liikuntaseurojen toiminta-avustukset on sisällytetty sivistystoimen talousarvioon järjestöjen harkinnanvaraisten avustusten alle. Liikuntaseurojen avustuksilla turvataan harrastusmaksujen pysymisen vähintään kohtuullisina kaikenikäisille. Kuntalaisten liikunnallista elämäntapaa sekä hyvinvointia tuetaan edullisten liikuntapaikkamaksujen avulla ja tarjoamalla perheille sekä vammais- ja vanhusjärjestöille maksuttomia vuoroja liikuntahalliin sekä koulun saliin.

Liikuntapaikkojen kehittämisessä liikuntatoimi tekee läheistä yhteistyötä teknisen toimen kanssa tarjoamalla asiantuntija-apua ja tuomalla esille kuntalaisten toiveita.

Kuntastrategian mukaiset tavoitteet ja mittarit vuosille 2022 - 2025

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2026
Elinvoimainen kunta	Elinvoiman monipuolinenkehittäminen	Kunnan kehittämisyhteistyö kuntalaisten, järjestöjen ja yritysten kanssa	Toteutuneiden toimien määrä	Vähintään yksi yhteishanke
Hyvinvoiva kuntalainen	Kunnalliset vapaa-ajanlähipalvelut	Hyvät ja monipuolisetharrastusmahdollisuudet	Asiakastyytyväisyyskysely vapaa-ajanpalveluista	Vastausten keskiarvo vähintään hyvä
Seudullinen yhteistyö	Hyvä seudullinen yhteistyö	Monipuolinen yhteistyö Ylä-Savon kuntien kanssa	Seudulliset yhteiset hankkeet, retket, tapahtumat vuosittain kpl	Vähintään yksi liikunta-toimen ja yksi nuorisotoimen yhteinen seudullinen tilanne tai tapahtuma
Vahva talous itäisenäisen kunnan perusta	Järjestämme keskeiset kunnalliset palvelut lähellä	liikunta- ja nuorisopalvelut	Asiakaskysely ehkäistäänkö vapaa-ajanpalveluiden avulla sosiaali- ja terveyspalvelujen tarpeen syntyä	Vastausten keskiarvo vähintään hyvä
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö on kunnan voimavara	Sitoudumme jatkuvan kehittämisen periaatteeseen	Toteutuneet koulutukset kpl	Vähintään yksi liikunta-alan ja yksi nuoriso-alan koulutuspäivä vuodessa

3.5.6 Sivistyslautakunta yhteensä

	TP 2024	TA 2025 (muutos)	TA 2026	TA 2027 (Ta- loussuunni- telma)	TA 2028 (Ta- loussuunni- telma)
30 Sivistyslautakunta					
TOIMINTATUOTOT (€)	543 247	392 290	343 250	346 680	350 150
TOIMINTAKULUT (€)	-7 940 785	-8 340 900	-8 727 260	-9 036 290	-9 280 280
TOIMINTAKATE (€)	-7 397 538	-7 948 610	-8 384 010	-8 689 610	-8 930 130
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-14 042	-13 708	-17 710	-17 710	-17 710
Laskennalliset tuotot (€)	128 135	266 080	379 730	392 148	401 545
Laskennalliset kulut (€)	-785 224	-1 006 720	-1 222 370	-1 265 966	-1 298 956
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-8 740 051	-9 361 328	-9 967 340	-10 319 966	-10 596 946

TP=Tilinpäätös TA=Talousarvio

3.6 TEKNINEN LAUTAKUNTA

3.6.1 Tekninen toimi

Kustannuspaikat: Tekninen hallinto, kaavoitus, mittaus, paikkatieto- ja kartastopalvelut, osoitehuolto, jätehuolto, isännöinti ja muut yhteiset tehtävät, varasto ja konekeskus, kiinteistöjen hoito, kiinteistöjen kunnossapito ja rakentaminen, maa- ja metsätilat, tontit, kadut, kevyen liikenteen väylät, yksityistiet, puistot ja torit, liikunta- ja virkistysalueet, muut yleiset alueet

Tilivelvolliset: Tekninen lautakunta, tekninen johtaja, kunnanrakennusmestari

Tekninen toimi tuottaa kuntalaisille teknisen toimen, tilapalvelun, liikenneväylien, ympäristö- ja viheralueiden sekä liikuntapaikkojen hoitopalvelut. Palveluiden tavoitteena on edistää kuntalaisten, yritysten ja yhteisöjen edellytyksiä asua ja toimia Sonkajärvellä.

	TP 2024	TA 2025 (muutos)	TA 2026	TA 2027 (Ta- loussuunni- telma)	TA 2028 (Ta- loussuunni- telma)
600 Tekninen toimi					
Koko Tekninen toimi					
TOIMINTATUOTOT (€)	3 507 129	3 559 670	3 570 430	3 606 130	3 642 199
TOIMINTAKULUT (€)	-3 325 857	-3 490 510	-3 596 720	-3 729 849	-3 830 580
TOIMINTAKATE (€)	181 272	69 160	-26 290	-123 719	-188 381
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-1 049 226	-1 194 318	-1 289 576	-1 248 306	-1 214 706
Laskennalliset tuotot (€)	241 383	312 750	332 860	345 176	354 496
Laskennalliset kulut (€)	-602 016	-695 670	-718 700	-741 837	-759 347
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-4 977 100	-5 380 498	-5 604 996	-5 719 992	-5 804 633
Kerrosala (k-m ²)	17 679		17 166		
Kulut / k-m ² / kk (€)	-23		-27		
Kerrosala, ostopalvelu (k-m ²)	655		655		
Ostopalvelukulut /k-m ² / kk (€)	-633		-713		
Kulut / k-m ² (yhteensä) / kk (€)	-23		-26		
Kulut / k-m ² (kerrosalat yhteensä) (€)	-271		-315		
Toimintakulut / k-m ² (kerrosalat yhteensä) (€)	-214		-242		
Kadut, ab (km)	15,15		15,15		
Kadut, sr (km)	5,7		5,7		
Valaistut kadut, asfalttipintaiset (km)	15,15		15,15		

Valaistut kadut, sorapintaiset (km)	2,35	2,35			
Kevyen liikenteen väylät (km)	11,44	11,44			
Liikenneturvallisuussuunnitelman mukaisten toimenpiteiden määrä/v (kpl)	1	1			
Katujen talvikunnossapitokustannukset, Sonkajärvi (€/km/v)	4 006,43				
Katujen talvikunnossapitokustannukset, Sukeva (€/km/v)	4 608,56				
Katujen kesäkunnossapitokustannukset, Sonkajärvi (€/km/v)	1 090,53				
Katujen kesäkunnossapitokustannukset, Sukeva (€/km/v)	476,53				
Yksityistiet, pituus (km)	328	335			
Tiekunnat (kpl)	103	110			
Avustukset, euroa (€)	88 818	80 000			
Yksityistieavustukset / tiekunta (€)	862	727			
Yksityisteiden perusparantamisen avustaminen (kpl)	1	1			
Puistot ja torit pinta-ala, m ² (m ²)	270 000	276 000			
Pinta-ala, ha (ha)	784,75	790			
Toimintakulut / ha (€)	-5 005	-5 463			
Kulut / ha (€)	-6 342	-7 095			
6010 Tekninen hallinto					
TOIMINTATUOTOT (€)	1 129	3 000	0	0	0
TOIMINTAKULUT (€)	-131 148	-132 470	-137 300	-142 369	-146 218
TOIMINTAKATE (€)	-130 019	-129 470	-137 300	-142 369	-146 218
Laskennalliset tuotot (€)	140 420	219 520	235 540	244 255	250 850
Laskennalliset kulut (€)	-10 401	-90 050	-98 240	-101 875	-104 626
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-141 549	-222 520	-235 540	-244 244	-250 844
6020 Maankäyttö					
TOIMINTATUOTOT (€)	6 732	5 100	5 000	5 050	5 101
TOIMINTAKULUT (€)	-39 048	-32 900	-31 830	-33 007	-33 890
TOIMINTAKATE (€)	-32 316	-27 800	-26 830	-27 957	-28 789
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-24 661	-27 642	-19 710	-19 710	-19 710

Laskennalliset kulut (€)	0	-2 020	-41 560	-43 098	-44 262
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-63 709	-62 562	-93 100	-95 815	-97 862
6030 Ympäristön huolto					
TOIMINTATUOTOT (€)	1 402	3 200	13 500	13 635	13 771
TOIMINTAKULUT (€)	-7 980	-8 700	-40 620	-42 135	-43 268
TOIMINTAKATE (€)	-6 578	-5 500	-27 120	-28 500	-29 497
Laskennalliset kulut (€)	0	-1 210	-14 440	-14 974	-15 378
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-7 980	-9 910	-55 060	-57 109	-58 646
6110 Tilapalvelu					
TOIMINTATUOTOT (€)	6 079	8 000	6 800	6 868	6 938
TOIMINTAKULUT (€)	-96 895	-116 050	-118 060	-122 428	-125 736
TOIMINTAKATE (€)	-90 816	-108 050	-111 260	-115 560	-118 798
Laskennalliset tuotot (€)	100 853	93 230	97 320	100 921	103 646
Laskennalliset kulut (€)	-10 037	-17 700	-31 340	-32 500	-33 378
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-106 932	-133 750	-149 400	-154 928	-159 114
Rakennusten tilavuus (m ³)	119 484		117 368		
Käyttöaste (%)	75		75		
Kuntoarvio ja korjaaminen, kiinteistöä/v (kpl)	4		5		
Kiinteistökohtaiset huoltokirjat, % kiinteistöistä (%)	90		90		
Julkisten kiinteistöjen esteettömyystarkastukset, %/v (%)	80		10		
6120 Kiinteistöt					
TOIMINTATUOTOT (€)	3 458 684	3 437 370	3 449 130	3 483 617	3 518 460
TOIMINTAKULUT (€)	-2 573 434	-2 635 550	-2 690 330	-2 789 916	-2 865 240
TOIMINTAKATE (€)	885 250	801 820	758 800	693 701	653 220
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-897 690	-876 838	-887 544	-846 274	-812 674
Laskennalliset tuotot (€)	110	0	0	0	0
Laskennalliset kulut (€)	-534 678	-510 900	-464 240	-477 962	-488 346
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-4 005 802	-4 023 288	-4 042 114	-4 114 152	-4 166 260
Kerrosala (k-m ²)	17 679		17 166		
Kulut / k-m ² / kk (€)	-19		-20		
Kerrosala, ostopalvelu (k-m ²)	655		655		
Ostopalvelukulut /k-m ² / kk (€)	-510		-514		
Kulut / k-m ² (yhteensä) / kk (€)	-18		-19		

Kulut / k-m ² (kerrosalat yhteensä) (€)	-218		-227		
Toimintakulut / k-m ² (kerrosalat yhteensä) (€)	-170		-177		
6130 Maa- ja metsäalueet					
TOIMINTATUOTOT (€)	30 072	102 000	93 000	93 930	94 869
TOIMINTAKULUT (€)	-32 283	-47 760	-46 300	-48 014	-49 312
TOIMINTAKATE (€)	-2 211	54 240	46 700	45 916	45 557
Laskennalliset kulut (€)	0	-1 710	-2 600	-2 696	-2 769
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-32 283	-49 470	-48 900	-50 710	-52 081
Pinta-ala, ha (ha)	784,75		790		
Toimintakulut / ha (€)	-41		-62		
Kulut / ha (€)	-41		-62		
6210 Liikenneväylät					
TOIMINTATUOTOT (€)	1 103	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT (€)	-262 245	-317 590	-305 700	-317 013	-325 573
TOIMINTAKATE (€)	-261 142	-317 590	-305 700	-317 013	-325 573
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-85 177	-68 131	-63 190	-63 190	-63 190
Laskennalliset kulut (€)	-20 716	-41 700	-36 700	-38 057	-39 085
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-368 138	-427 421	-405 590	-418 260	-427 848
Kadut, ab (km)	15,15		15,15		
Kadut, sr (km)	5,7		5,7		
Valaistut kadut, asfalttipintaiset (km)	15,15		15,15		
Valaistut kadut, sorapintaiset (km)	2,35		2,35		
Kevyen liikenteen väylät (km)	11,44		11,44		
Liikenneturvallisuussuunnitelman mukaisten toimenpiteiden määrä/v (kpl)	1		1		
Katujen talvikunnossapitokustannukset, Sonkajärvi (€/km/v)	4 006,43				
Katujen talvikunnossapitokustannukset, Sukeva (€/km/v)	4 608,56				
Katujen kesäkunnossapitokustannukset, Sonkajärvi (€/km/v)	1 090,53				
Katujen kesäkunnossapitokustannukset, Sukeva (€/km/v)	476,53				

Tiekunnat (kpl)	103		110		
Avustukset, euroa (€)	88 818		80 000		
Yksityistieavustukset / tiekunta (€)	862		727		
Yksityisteiden perusparantamisen avustaminen (kpl)	1		1		
6310 Puistot ja torit					
TOIMINTATUOTOT (€)	5 383	1 000	3 000	3 030	3 060
TOIMINTAKULUT (€)	-49 676	-54 120	-72 310	-74 976	-77 018
TOIMINTAKATE (€)	-44 293	-53 120	-69 310	-71 946	-73 958
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-2 891	-159 665	-96 620	-96 620	-96 620
Laskennalliset kulut (€)	-3 095	-7 730	-14 370	-14 902	-15 304
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-55 662	-221 515	-183 300	-186 498	-188 942
Pinta-ala, m ² (m ²)	270 000		276 000		
Puistot ja torit pinta-ala, m ² (m ²)	270 000		276 000		
Kulut / neliö (m ²) (€)	0		-1		
Leikkipaikat (lkm)	5		5		
6320 Muut yleiset alueet					
TOIMINTATUOTOT (€)	-3 454	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT (€)	-133 149	-145 370	-154 270	-159 991	-164 325
TOIMINTAKATE (€)	-136 603	-145 370	-154 270	-159 991	-164 325
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-38 807	-62 042	-222 512	-222 512	-222 512
Laskennalliset kulut (€)	-23 090	-22 650	-15 210	-15 773	-16 199
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-195 046	-230 062	-391 992	-398 276	-403 036
Liikuntapaikkojen ja -reittien lukumäärä (lkm)	3		5		
Alueet asukasta kohti (kpl)	0,84	0	1,4	0	0
Pururatojen pituus (km)	7		7		
Hiihtolatujen pituus (km)	103		103		
Uimarantojen lukumäärä (kpl)	2		2		
Talviuintiavannot (kpl)	1		1		
Nurmipintaisen jalkapallokentän käyttökausi, kk/vuosi (kk)	4		4		
Volokinpilku, ylläpito (kk/vuosi)	6		6		

Vesistöjen kunnostus, kohteiden määrä/ 4 vuotta (lkm)

1

1

TP=Tiilin päätös TA=Talousarvio

Teknisen toimen palvelut tukevat kuntastrategian mukaisten tavoitteiden toteutumista. Tavoitteena on hyvä ja monipuolinen tonttitarjonta, hyvät liikenneyhteydet ja molempien kuntataajamien kehittäminen viihtyisäksi ja turvalliseksi asuinympäristöksi.

Teknisten peruspalveluiden riittävällä ja suunnitelmallisella tuotannolla ja henkilöstöresursoinnilla sekä oikea-aikaisilla uudis- ja korjausinvestoinneilla turvataan teknisen toimen tuottamien palveluiden toimivuus Sonkajärvellä.

Taajaman liikenneturvallisuutta edistetään kävelyn ja pyöräilyn ehdoilla. Esteettömyyttä parannetaan liikennemuuttajien ja julkisten rakennusten läheisyydessä. Liikenneturvallisuutta edistetään tarvittaessa lisäksi asutusalueiden autoliikenteen ajonopeutta alentavilla toimenpiteillä.

Tilapalvelu

Kiinteistöjen rakennusautomaatiolla seurataan kiinteistöjen veden, lämmön ja sähkön kulutusta. Kiinteistöjen kunnossapito perustuu kuntoarvioihin ja reaaliaikaiseen ylläpidon seurantaan. Peruskorjaukset toteutetaan investointiohjelman mukaisesti.

Sonkajärven kunnan kiinteistöselvitys päivitetään ja viedään kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi. Kiinteistöselvityksen toimenpiteitä purettaviksi päätettyjen rakennusten osalta toteutetaan käytössä olevien määrärahojen puitteissa.

Talousarvioon on varattu 50 000 euron määräraha Kangaslammen koulun purkamiseen.

Liikenneväylät

Katujen ja kevyen liikenteenväylien sekä kiinteistöjen piha-alueiden talvikunnossapidon laadun toteutumista valvotaan aktiivisesti.

Yksityisteiden kunnossapitoavustuksiin on varattu 80 000 euron määräraha. Yksityisteiden perusparannusavustuksiin on varattu 20 000 euron määräraha.

Ympäristö- ja viheralueet

Katujen ja kevyen liikenteenväylien sekä kiinteistöjen piha-alueiden talvikunnossapidon laadun toteutumista valvotaan aktiivisesti.

Yksityisteiden kunnossapitoavustuksiin on varattu 80 000 euron määräraha. Yksityisteiden perusparannusavustuksiin on varattu 20 000 euron määräraha.

3.6.2 Rakennusvalvonta

TOIMIELIN: TEKNINEN LAUTAKUNTA

Tulosalue: Rakennusvalvonta

Kustannuspaikat: Rakennusvalvonta

Tilivelvolliset: Tekninen lautakunta, rakennustarkastaja

Rakennusvalvontaviranomaisen tehtävä on valvoa rakentamista yleisen edun kannalta ja huolehtia rakentamisen yleisestä ohjauksesta ja neuvonnasta. Rakennusvalvonta valvoo, ohjaa ja neuvoo turvallisen, terveellisen ja kauniin kunnan rakentamista ja säilyttämistä. Viranomaisen on neuvonnassa, ohjauksessa ja vastuulleen kuuluvassa valvonnassa otettava huomioon mm. tarkoituksenmukaista rakentamista, esteettisiä näkökulmia, ympäristöön soveltumista ja kulttuuriarvoja.

Tuloarviot ja määrärahat

	TP 2024	TA 2025 (muutos)	TA 2026	TA 2027 (Talousuunnitelma)	TA 2028 (Talousuunnitelma)
695 Rakennusvalvonta					
TOIMINTATUOTOT (€)	28 734	13 000	10 000	10 100	10 201
TOIMINTAKULUT (€)	-103 551	-103 170	-112 200	-116 341	-119 500
TOIMINTAKATE (€)	-74 817	-90 170	-102 200	-106 241	-109 299
Laskennalliset kulut (€)	-39 117	-24 390	-35 240	-36 544	-37 531
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-142 668	-127 560	-147 440	-152 885	-157 031
Rakennuslupien käsittelyaika (kk)	2		2		
Poikkeamispäätösten käsittelyaika (kk)			2		
Suunnittelutarveratkaisujen käsittelyaika (kk)			2		
Lupapäätökset (kpl)	67		50		
Katselmukset (kpl)	991		300		
Aloituskokoukset (kpl)	4		4		
Poikkeamislupahakemukset/ suunnittelutarveratkaisut (kpl)			4		
Toimintakate- (%)	27,7		8,9		
Nettomenot/asukas (€)	20,8		28,4		

TP=Tilinpäätös TA=Talousarvio

Toiminnan tavoitteena on, että rakennettavissa rakennuksissa ei esiinny virheitä, jotka johtuisivat puutteellisista tarkastuksista. Rakennusvalvonnan tehtävät perustuvat rakentamislakiin, alueidenkäyttölakiin, vahvistettujen kaavojen sekä rakennusjärjestyksen mukaisen rakentamisen valvontaan. Kuntalaisille annetaan tietoa ja neuvontaa energiatehokkaasta rakentamisesta ja teknisistä järjestelmistä sekä rakentamismääräysten vaikutuksesta rakentamiseen. Rakentamislupavaiheessa, aloituskokouksissa ja katselmuksissa painotetaan rakentamisen laatua. Suunnitelmien tasoa ja laatua edistetään ja aktivoidaan kuntalaisia kiinteistöjen peruskorjauksiin.

Uuden 1.1.2025 voimaan tulleen rakentamislain sujuvoittamisen myötä valtaosa talousrakennuksista aiemmin lupia vaatineista kohteista ei vaadi enää rakentamislupaa. Rakentamislupien määrä on puolittunut, joka myös osaltaan on vaikuttanut suoraan rakentamislupamaksujen tuottoihin puolittamalla lupatuotot. Samoin uuden rakentamislain myötä kiinteistön omistajien neuvonta tarve on monin kertaistunut.

Sähköinen asiointi on muuttanut rakennusvalvonnan toimintaympäristöä ja tuo haasteita sähköisten asiakirjojen käsittelyyn. Kuntalaisilla on oikeus hoitaa rakennusvalvonnan asiointi paperisena jatkossakin. Sähköisen ja paperisen asioinnin järjestäminen lisää jonkin verran toimintojen päällekkäisyyksiä, kun paperisena toimitetut hakemukset tallennetaan sähköiseen muotoon rakennusvalvonnan toimesta. 2025 vuoden aikana lupien hakeminen sähköisesti on kehittynyt myönteiseen suuntaan. Tavoite on, että 2026 vuoden aikana valtaosa lupahakemuksista toimitetaan sähköisesti. Rakentamislupien sähköinen arkistointi on otettu käyttöön vuoden 2022 alusta.

Ylä-Savon kuntien yhteisen rakennusjärjestyksen päivitystyö on käynnissä ja yhteistä rakennusjärjestystä on valmisteltu jo laaditun Kuntaliiton rakennusjärjestysluonnoksen pohjalta. Uusi rakennusjärjestys tulee olla voimassa viimeistään vuoden 2026 loppuun mennessä. Rakennusvalvonta taksa on päivitetty vuoden 2025 aikana.

Kunnanhallitus päätti 27.2.2023 § 45 että Sonkajärven kunnassa tehdään kiinteistörekisteriselvitys. Kiinteistöjen rekisteriselvityksen tavoitteena on tuottaa raportti siitä, onko kiinteistöjen rakennustiedot ajantasaiset kunnassa ja tarvitaanko rakennuskannan mahdollisten tietovajauksen johdosta laatia jatkoselvitys tai muita toimenpiteitä. Selvitystyö käynnistyy vuoden 2026 aikana vaiheittaisena.

3.6.3 Vesihuolto

TOIMIELIN: TEKNINEN LAUTAKUNTA

Tulosalue: Vesihuoltolaitos

Kustannuspaikat: Vesilaitos, vesijohtoverkostot, puhdistamot, viemäriverkostot, jätevedenpumppaamot ja hulevesiviemärit

Tilivelvolliset: Tekninen lautakunta, tekninen johtaja

Sonkajärven Vesi Oy aloitti toimintansa 1.1.2024, jolloin vesihuollon järjestäminen ja vesihuoltolaitoksen henkilöstö siirtyivät yhtiölle.

Hulevesiviemäriverkosto ja hulevesien hallintaan liittyvät toiminnot ovat kunnan vastuulla. Hulevesikorvaukseen Sonkajärven Vesi Oy:lle varataan 40 000 euroa.

Tuloarviot ja määrärahat

	TP 2024	TA 2025 (muutos)	TA 2026	TA 2027 (Talous- suunni- telma)	TA 2028 (Talous- suunni- telma)
6710 Hulevesiviemärit					
TOIMINTAKULUT (€)	-74 884	-83 000	-50 000	-41 480	-42 600
TOIMINTAKATE (€)	-74 884	-83 000	-50 000	-41 480	-42 600
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-29 572	-26 614	-25 454	-25 454	-25 454
Laskennalliset kulut (€)	0	0	-960	-996	-1 023
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-104 456	-109 614	-76 414	-67 930	-69 077

TP=Tilinpäätös TA=Talousarvio

3.6.4 Tekninen lautakunta yhteensä

	TP 2024	TA 2025 (muutos)	TA 2026	TA 2027 (Ta- loussuunni- telma)	TA 2028 (Ta- loussuunni- telma)
60 Tekninen lautakunta					
TOIMINTATUOTOT (€)	3 535 883	3 572 670	3 580 430	3 616 230	3 652 400
TOIMINTAKULUT (€)	-3 516 252	-3 676 680	-3 758 920	-3 887 670	-3 992 680
TOIMINTAKATE (€)	19 631	-104 010	-178 490	-271 440	-340 280
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-1 078 798	-1 220 932	-1 315 030	-1 273 760	-1 240 160
Laskennalliset tuotot (€)	241 383	312 750	332 860	345 176	354 496
Laskennalliset kulut (€)	-641 134	-720 060	-754 900	-779 377	-797 901
KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	-5 236 184	-5 617 672	-5 828 850	-5 940 807	-6 030 741

TP=Tilinpäätös TA=Talousarvio

4 TULOSLASKELMAOSA

4.1 Tuloslaskelma

	TP 2024	TA+MUUT. 2025	VALT 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT					
MYYNITUOTOT	1 019 873	893 340	790 940	805 842	806 834
MAKSUTUOTOT	114 398	94 700	91 000	91 910	92 828
TUET JA AVUSTUKSET	401 527	181 820	151 650	153 167	154 695
MUUT TOIMINTATUOTOT	3 478 833	3 472 650	3 492 830	3 527 751	3 563 033
TOIMINTATUOTOT	5 014 630	4 642 510	4 526 420	4 578 670	4 617 390
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN					
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	15 687	17 000	17 000	17 170	17 350
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	15 687	17 000	17 000	17 170	17 350
TOIMINTAKULUT					
HENKILÖSTÖKULUT	-7 125 696	-7 140 070	-7 445 900	-7 714 811	-7 923 102
PALKAT JA PALKKIOT	-5 737 472	-5 763 510	-5 993 470	-6 206 672	-6 374 250
HENKILÖSIVUKULUT	-1 388 225	-1 376 560	-1 452 430	-1 508 139	-1 548 852
ELÄKEKULUT	-1 210 088	-1 200 280	-1 221 360	-1 268 079	-1 302 292
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-178 137	-176 280	-231 070	-240 060	-246 560
PALVELUJEN OSTOT	-3 749 338	-4 511 180	-4 709 430	-4 887 321	-5 004 920
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 733 862	-1 808 040	-1 810 080	-1 877 063	-1 927 754
AVUSTUKSET	-556 813	-754 000	-765 500	-786 565	-807 803
MUUT TOIMINTAKULUT	-2 096 901	-2 294 710	-2 211 580	-2 293 410	-2 355 351
TOIMINTAKULUT	-15 262 610	-16 508 000	-16 942 490	-17 559 170	-18 018 930
TOIMINTAKATE	-10 232 292	-11 848 490	-12 399 070	-12 963 330	-13 384 190
VEROTULOT	8 149 395	7 992 000	8 450 000	8 482 000	8 708 000
VALTIONOSUUDET	4 654 255	5 204 000	4 981 000	4 981 000	4 981 000
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT					
KORKOTUOTOT	131 173	0	0	0	0
MUUT RAHOITUSTUOTOT	854 886	605 000	603 500	603 500	603 500
KORKOKULUT	-173 542	-100 000	-78 140	-108 240	-98 330
MUUT RAHOITUSKULUT	-3 142	-4 000	-2 000	-2 000	-2 000
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	809 375	501 000	523 360	493 260	503 170
VUOSIKATE	3 380 733	1 848 510	1 555 290	992 930	807 980
POISTOT JA ARVONALENTUMISET					
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-1 119 860	-1 260 740	-1 346 060	-1 304 790	-1 271 190
ARVONALENTUMISET	-15 223	0	0	0	0
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-1 135 083	-1 260 740	-1 346 060	-1 304 790	-1 271 190
SATUNNAISET ERÄT					
SATUNNAISET TUOTOT	1 003 683	0	0	0	0
SATUNNAISET ERÄT	1 003 683	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	3 249 333	587 770	209 230	-311 860	-463 210
POISTOERON MUUTOS	-445 611	323 000	400 490	377 360	348 880
VARAUSTEN MUUTOS	381 000	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	3 184 721	910 770	609 720	65 500	-114 330

	TP 2024	TA+MUUT. 2025	VALT 2026	TS 2027	TS 2028
TUNNUSLUVUT					
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	32,9	28,2	26,7	26,1	25,6
Vuosikate/Poistot, %	298	147	116	76	64
Vuosikate euroa/asukas	947	529	451	293	242
Kertynyt ylijäämä (alijäämä)	13 126 424	14 037 194	14 646 914	14 712 414	14 598 084
Asukasmäärä vuoden lopussa	3 569	3 497	3 448	3 394	3 341

Tuloslaskelman sitovat erät valtuuston nähden ovat: verotulot, valtionosuudet, rahoitustuotot ja -kulut, satunnaiset erät sekä tilinpäätössiirrot.

4.1.1 Toimintatuotot ja toimintakulut

Myyntituottoja ovat tulot tavaroiden ja palveluiden myynnistä, jotka on tarkoitettu myytäväksi pääsääntöisesti tuotantokustannukset peittävään hintaan. Myyntituottoja ovat myös korvaukset palveluista/suoritteista, jotka kunta on valtion toimeksiannosta tuottanut ja luovuttanut kolmannelle osapuolelle. Myyntituotot ovat **0,8 milj. euroa**. Eniten myyntituottoja tulee ateriapalveluiden myynnistä (noin 550 000 euroa), jotka ovat sisäistä myyntituottoja. Myyntituotot sisältävät myös kotikuntakorvaukset, joiden määräksi arvioidaan 67 000 euroa.

Maksutuotot ovat asiakasmaksuja ja muita maksuja tavarosta ja palveluista, joiden hinnoittelun tarkoituksena ei ole kattaa tuotantokustannuksia kokonaan tai joiden hinnat määritellään asiakkaan maksukyvyn mukaan. Maksutuotot ovat **0,1 milj. euroa**. Merkittävimmät maksutuotot ovat lasten hoitopäivämaksut (37 000 euroa), muut opetus- ja kulttuuritoimen maksut (esim. koululaisten iltapäivätoiminta, 44 000 euroa) sekä rakennusvalvonta- ja tarkastusmaksut (10 000 euroa).

Tuet ja avustukset ovat tulonsiirtoja, jotka eivät ole korvausta suoritteen myynnistä eivätkä rahoitusosuutta investointimenoon. Tuloslaskelmaan merkitään omaksi ryhmäkseen tuet, avustukset sekä muut tulonsiirrot valtiolta, Euroopan Unionilta ja muilta yhteisöiltä. Tuet ja avustukset ovat **0,15 milj. euroa**. Muita tukia ja avustuksia valtiolta (esim. Harrastamisen Suomen malli, etsivän nuorisotyön avustus, muut sivistystoimen hankkeet) arvioidaan saatavan noin 114 000 euroa ja Kelan työterveyshuollon korvausta noin 35 000 euroa.

Muihin toimintatuottoihin sisältyvät muut kuin edellä mainitut säännöllisesti kertyvät toimintatuotot, esim. vuokratuotot, käyttöomaisuuden myyntivoitot sekä muut toimintatuotot. Muut toimintatuotot ovat **3,5 milj. euroa**. Suurimmat erät ovat muiden rakennusten vuokratuotot (sekä sisäiset että ulkoiset vuokratuotot, 2,7 milj. euroa), sisäiset pääomavuokratuotot (0,5 milj. euroa) sekä asuntojen vuokratuotot (0,3 milj. euroa).

Toimintatuotot ovat yhteensä 4,5 milj. euroa (TA2025: 4,6 milj. euroa).

Henkilöstökulut sisältävät ennakonpidätyksen alaiset palkat, palkkiot ja korvaukset sekä lakisääteiset ja vapaaehtoiset henkilösivukulut, joista vähennetään henkilöstökorvaukset (sv-päivärahat, tapaturmakorvaukset yms.) Henkilöstökulut ovat yhteensä **7,4 milj. euroa** (2025: 7,1 milj. euroa).

Palvelujen ostot sisältävät sekä suoraan kuntalaisille tarkoitettuja lopputuotepalveluja (asiakaspalvelut), joita kunta ostaa muilta palvelujen tuottajilta, että kunnan omassa suoritetuotannossaan käyttämiä palveluja. Palvelujen ostot ovat yhteensä **4,7 milj. euroa** (2025: 4,5 milj. euroa). Suurimmat erät palvelujen ostossa ovat muut yhteistoimintaosuudet (0,9 milj. euroa, esim. Ylä-Savon työllisyysalueen maksuosuus; ympäristönsuojelun, ympäristöterveydenhuollon ja eläinlääkinnän maksuosuus; maaseutuhallinnon maksuosuus; Pohjois-Savon liitto; Ylä-Savon Veturi), muut henkilöstökuljetuspalvelut (koulukuljetukset, 0,7 milj. euroa), ICT-palvelut (0,5 milj. euroa) sekä ateriapalvelut (sisäinen erä 0,6 milj. euroa, sisältyy sekä tuottoihin että kuluihin).

Aineet, tarvikkeet ja tavarat sisältävät hyödykkeiden tilikauden aikaiset suoriteperusteiset ostot. Aine-, tarvike- ja tavaraostot ovat **1,8 milj. euroa** (2025: 1,8 milj. euroa). Suurimmat menoerät ovat lämmitys (0,6 milj. euroa) ja sähkö (0,5 milj. euroa).

Avustukset ovat **0,8 milj. euroa** (2025: 0,8 milj. euroa). Avustukset sisältävät sekä kotitalouksille että yhteisöille maksetut tuet ja avustukset:

- Kunnan rahoitusosuus työttömyystuista 400 000 euroa (2025: 350 000 euroa).
- Lasten kotihoidon tuki 105 000 euroa (2025: 105 000 euroa) ja lasten kotihoidontuen kuntalisä 25 000 euroa (2025: 30 000 euroa).
- Vauvaraha 10 000 euroa (2025: 10 000 euroa).
- Vesihuoltoavustukset 7 000 euroa (2025: 7 000 euroa).
- Eukonkannon yhteistyöosuus 10 000 euroa (2025: 10 000 euroa).
- Volokki Trailin yhteistyöosuus 2 800 euroa.
- Vertaistoimintakeskus Arjen Askelen avustus 40 000 euroa (2025: 40 000 euroa).
- Nuorten kesätyöllistämistuki 19 000 euroa (2025: 19 000 euroa).
- Sivistyslautakunnan myöntämät harkinnanvaraiset avustukset 30 000 euroa (2025: 30 000).
- Sonkajärvi Soin avustus 4 000 euroa (2025: 4 000).
- Muut kulttuuritoimen avustukset 5 000 euroa (2025: 5 000).
- Teknisen lautakunnan yksityisteiden kunnossapitoavustukset 80 000 euroa (2025: 80 000 euroa) ja perusparannusavustukset 20 000 euroa (2025: 20 000 euroa).
- Sonkajärveläisten toisen asteen opiskelijoiden (lähinnä lukio ja ammattioppilaitos) B-ajokorttiavustukset 7 000 euroa.

Muut toimintakulut ovat **2,2 milj. euroa**. (2025: 2,3 milj. euroa). Muista toimintakuluista merkittävimmät ovat rakennusten ja huoneistojen vuokratulot (sisäiset ja ulkoiset vuokratulot 1,5 milj. euroa) ja sisäiset pääoma- vuokrat (0,5 milj. euroa).

Toimintakulut ovat yhteensä 16,9 milj. euroa. (2025: 16,5 milj. euroa).

Tuloslaskelman välituloksena esitettävä **toimintakate** ilmoittaa paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Toimintakate on -12,4 milj. euroa (TA2025: -11,8 milj. euroa).

4.1.2 Verotulot

Verotuloihin kirjataan kunnan tulovero, kunnan osuus yhteisöveron tuotosta sekä kiinteistövero. Verotulot kirjataan tilinpäätöksessä tilitysten ajankohdan mukaan ao. tilikauden tuloksi. Veroprosentit vuonna 2026 ovat:

	2026
Tuloveroprosentti	8,6
Yleinen kiinteistöveroprosentti	1,00
Maapohjan veroprosentti	1,30
Vakituisten asuntojen veroprosentti	0,55
Muiden asuinrakennusten veroprosentti	1,25
Rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentti	ei määrätty
Yleishyödyllisen yhteisön veroprosentti	0,00
Voimalaitosten veroprosentti	3,10

Veroprosenttien mukaiset verotuloennusteet vuosille 2026–2028 ovat:

Lähde: Kuntaliitto, verotuloennuste 9/2025			
<i>1000 euroa</i>	v. 2026	v. 2027	v. 2028
Kunnallisvero	5 531	5 458	5 591
Yhteisövero	1 775	1 880	1 973
Kiinteistövero	1 144	1 144	1 144
YHTEENSÄ	8 450	8 482	8 708

4.1.3 Valtionosuudet

Suoraan tuloslaskelmaan kirjattaviin **valtionosuuksiin** sisältyvät käyttötalouden valtionosuudet ja -avustukset, jotka perustuvat yleiseen valtion ja kuntien väliseen kustannustenjakoon ja joilla ei ole käyttökorvauksen tai maksun luonnetta.

Lähde: Kuntaliiton ennakkollinen valtionosuuslaskelma vuodelle 2026 (20.10.2025)	
<i>1000 euroa</i>	v. 2026
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	2 841
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	1 399
Veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvaus	660
Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuus	81
YHTEENSÄ	4 981

4.1.4 Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuottoihin sisältyvät korkotuotot ja muut rahoitustuotot. Korkotuotoissa ilmoitetaan antolainoista, muista sijoituksista ja talletuksista sekä maksuliikennetileiltä saadut korot suoriteperusteen mukaisesti jaksotettuina. Muihin rahoitustuottoihin kuuluvat verotilityskorot ja -korotukset, osingot ja osuuspääomien korot sekä viivästyskorot. Rahoitustuottoihin on budjetoitu **0,6 milj. euroa** osinkotuottoja.

Rahoituskuluihin sisältyvät korkokulut ja muut rahoituskulut. Korkokuluja ovat pitkäaikaisista ja lyhytaikaisista lainoista maksetut korot. Muita rahoituskuluja ovat mm. verotilityskorot, viivästyskorot sekä luottoprovisiot. Rahoituskulut ovat yhteensä **0,1 milj. euroa**.

Vuosikate on kunnan kokonaisrahoitusta kuvaava välitulos. Se ilmoittaa, riittääkö kunnan tulorahoitus kattamaan pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuneet kulut eli käyttöomaisuuden poistot.

Vuosikate on 1,6 milj. euroa (2025: 1,8 milj. euroa).

Suunnitelman mukaiset poistot ovat 1,3 milj. euroa. Vuosikate kattaa poistot.

4.1.5 Satunnaiset erät

Satunnaisiksi tuotoiksi ja kuluiksi katsotaan sellaiset tuotot ja kulut, jotka perustuvat kunnan tavanomaisesta toiminnasta poikkeaviin, kertaluonteisiin ja olennaisiin tapahtumiin. Satunnaisuutta on tulkittava hyvin suppeasti. Taloussuunnitelmaan 2026–2028 ei budjetoida satunnaisia eriä.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan varauksia tai vapaata pääomaa. Sen jälkeen tuloslaskelmassa esitetään tuloksen käsittelyerät eli vapaaehtoisten varausten ja rahastojen muutokset. Ylijäämäinen tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai siirtää muuhun vapaaseen omaan pääomaan. Alijäämäistä tulosta voidaan vastaavasti kattaa varauksista tai rahastoista tehtävillä siirroilla tuloslaskelmaan.

Tilikauden tulos on 0,2 milj. euroa.

4.1.6 Tilinpäätössiirrot

Budjetoitavia tilinpäätössiirtoja ovat erät, joiden toteutuminen on arvioitavissa talousarviota laadittaessa. Tällaisia eriä ovat muun muassa investointivarausten purkaminen ja siihen liittyvän poistoeron muodostaminen koskien talousarviovuonna toteutettavia investointihankkeita. Investointivarausten käyttö merkitsee investointivarausten muuttamista poistoeroksi, jota varauksen käyttövuonna ja seuraavina tilikausina vähennetään enintään kyseisen käyttöomaisuushyödykkeen kunkin tilikauden suunnitelmapoiston verran.

Myös aiemmin toteutuneisiin investointeihin liittyvä poistoeron purkaminen budjetoidaan tilinpäätössiirtoina.

Rahastojen suunnitelmanmukaiseen käyttöön perustuva pääoman purkaminen rahastosiirtona budjetoidaan tilinpäätössiirtona.

Vuodelle 2026 tehdään seuraavat tilinpäätössiirrot:

Poistoeron vähennys yhteensä 400 491 euroa, josta:

Rutakon koulu	-51 486
Mosaiikin keittiöinvestointi	-10 671
Sukevan kyläkeskuksen katto	-8 333
Arkistotilat terveystakeskus	-8 333
Terveystakeskuksen peruskorjaus	-93 333
Kirjaston iv-saneeraus	-3 333
Urheilukentän peruskorjaus	-88 000
Sonkajärven latukoneen uusiminen	-40 000
Torin rakentaminen	-90 000
Sukevan päiväkodin julkisivun maalaus	-7 000
YHTEENSÄ	-400 491

Tilinpäätössiirtojen tekemisen jälkeen tilikauden 2026 ylijäämäksi muodostuu 0,6 milj. euroa.

4.2 Tavoitteet ja tunnusluvut

Ennakoidut tunnuslukujen arvot suunnitelmakaudella näkyvät alla olevassa taulukossa.

	TP 2024	TA 2025 muutettu	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot/toimintakulut, %, (ulkoiset)	20,42	16,02	15,08	14,74	14,47
Vuosikate/poistot, %	298	147	116	76	64
Vuosikate, euroa/asukas	947	529	451	293	242
Taseen kertynyt ylijäämä (1 000 €)	13 127	14 038	14 648	14 714	14 600
Taseen kertynyt ylijäämä/asukas (€)	3 678	4 014	4 248	4 335	4 370

Toimintatuotot/toimintakulut, % (ulkoiset). Tunnusluku osoittaa maksurahoituksen osuuden toimintamenojen kattamisesta. Vuonna 2026 tunnusluvun arvo on **15,08 %**.

Vuosikate/poistot, %. Kun tunnusluvun arvon on vähintään 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa pitkällä aikavälillä. Kunnan talous on heikkenevä ja kunta velkaantuu, kun vuosikate on keskimääräistä poistonalaista investointitasoa heikompi. Vuonna 2026 tunnusluvun arvo on **116 %**. Vuosikate kattaa poistot. Suunnitelmavuosina 2027 ja 2028 tunnusluku heikkenee niin, että vuosikate ei enää kata poistoja.

Vuosikate, euroa/asukas. Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kunnan koko, taajama-aste, tekniset verkostot ja toimintojen organisointi ovat tekijöitä, jotka vaikuttavat vuosikatetavoitteen määrittämiseen kunnassa. Vuonna 2026 vuosikate per asukas on **451 euroa**. Suunnitelmavuosina 2027 ja 2028 tunnusluku heikkenee.

Taseen kertynyt yli-/alijäämä ja kertynyt yli-/alijäämä/asukas. Kertyneeseen yli-/alijäämään tiivistyy kunnan koko tuloshistoria. Jakamalla se asukasmäärällä saadaan vertailukelpoinen tunnusluku saman kokoluokan kuntien väliseen vertailuun. Vuonna 2026 taseen kertyneeksi ylijäämäksi ennustetaan **14,6 milj. euroa**. Kertyneeksi ylijäämäksi per asukas ennustetaan **4 248 euroa**.

5 INVESTOINTIOSA

5.1 Investointisuunnitelma

	Sit.	Menot	Yhteensä	TA 2026	TS 2027	TS 2028
<u>Sivistyslautakunta</u>						
<u>Muut koneet ja kalusto</u>						
3217 Yhtenäiskoulun opetusteknologian uudistaminen		Menot	25 000	25 000		
3218 Peruskoululaisten liikunnallisen elämäntavan edistäminen		Menot	10 000	10 000		
3219 Yhtenäiskoulun musiikkiluokan uudistaminen		Menot	10 000	10 000		
3220 Päiväkotien kalustuksen uusiminen		Menot	10 000	20 000		
3221 Sukevan kuntosalin uudistaminen		Menot	20 000	20 000		
Muut koneet ja kalusto yhteensä	Valt	Menot	75 000	85 000	0	
<u>Tekninen lautakunta</u>	-					
<u>Muut pitkävaikutteiset menot</u>	-					
2027 Kiinteistörekisteriselvitys		Menot	50 000		50 000	
2028 Säilölumen ladun perustamiskustannukset lisälmen Paloivuorelle		Menot	10 000	10 000		
2029 Vesiosuuskuntien, Sonkajärven Vesi Oy:n ja kunnan yhteistyöselviytytys		Menot	50 000	50 000		
		Tulot	-25 000	-25 000		
		Yhteensä	25 000	25 000		
Muut pitkävaikutteiset menot yhteensä		Menot	110 000	60 000	50 000	
		Tulot	-25 000	-25 000		
	Valt	Yhteensä	85 000	35 000	50 000	
<u>Maa- ja vesialueet</u>	-					
-	-					
5990 Kiinteistöjen osto ja myynti		Menot	30 000	10 000	10 000	10 000
		Tulot	-30 000	-10 000	-10 000	-10 000
		Yhteensä	0	0	0	0
Maa- ja vesialueet yhteensä		Menot	30 000	10 000	10 000	10 000
		Tulot	-30 000	-10 000	-10 000	-10 000
	Valt	Yhteensä	0	0	0	0
<u>Rakennukset</u>	-					
5534 Koulukeskuksen lattioiden uusiminen	Valt	Menot	175 000		175 000	

5568 Jäähallin kylmäaineen muutostyöt, jäähdytyskoneisto, menot		Menot	350 000	350 000		
		Tulot	-70 000	-70 000		
	Valt	Yhteensä	280 000	280 000		
5570 Jyrkkäkosken Ruukintupa, muutos- ja peruskorjaustyöt		Menot	256 000	256 000		
		Tulot	-100 000	-100 000		
	Valt	Yhteensä	156 000	156 000		
5574 Tekninen tukikohta, varastorak. ja svv- viemäröinti	Valt	Menot	150 000		150 000	
5576 Aurinkopaneelien hankinta ja asennus kunnan omistamiin kiinteistöihin	Valt	Menot	250 000	50 000	100 000	100 000
Rakennukset yhteensä		Menot	1 181 000	656 000	425 000	100 000
		Tulot	-170 000	-170 000	0	0
	Valt	Yhteensä	1 011 000	486 000	425 000	100 000
<u>Muut rakennukset:</u>						
5020 Koivulan peruskorjaus		Menot	70 000		50 000	20 000
5328 Koulukeskuksen salin paljeoven muutos ja salin ikkunoiden uusiminen		Menot	80 000		80 000	
5329 Sonkajärven työpajan (ent.kirjasto) viemäröinnin osittainen uusiminen		Menot	35 000	35 000		
5332 Koulukeskuksen kuntoarvio + pts		Menot	20 000	20 000		
5333 Koulukeskuksen kulunvalvonta ja lukitusjärjestelmä		Menot	20 000		20 000	
5335 Mosaiikin valtuustosalin muutokset		Menot	20 000	20 000		
5336 Koulukeskuksen musiikkiluokan muutokset		Menot	30 000		30 000	
5410 Liikuntahallin julkisivujen puuosien maalaus		Menot	15 000	15 000		
5411 Liikuntahallin kulunvalvonta ja lukitusjärjestelmä		Menot	15 000		15 000	
5412 Liikuntahallin pimennysverhojen hankinta		Menot	15 000		15 000	
5533 Kotiseututalon vanhan tuulimyllyn korjaus		Menot	20 000	20 000		
5552 Kirjaston 1-kerroksen valaistuksen muutokset		Menot	25 000	25 000		
5539 Sukevan kyläkeskuksen juhlasalin kunnostus		Menot	35 000	35 000		
5544 Sonkapirtin vesijohtojen ja kiinteistöautomaation uusiminen		Menot	30 000		30 000	
5545 Kirjaston esteettömyyden parantaminen		Menot	20 000	20 000		
Muut rakennukset yhteensä		Menot	450 000	190 000	240 000	20 000

	Valt	Yhteensä	450 000	190 000	240 000	20 000
<u>Kiinteät rakenteet ja laitteet</u>	-					
4002 Pumppaamontien perusparannus		Menot	40 000	40 000		
4004 Sukevan Männikkötien ja Minnantien peruskorjaus	Valt	Menot	200 000	25 000	100 000	75 000
4021 Punapellontien ja Kyröntien loppuosan saneeraus	Valt	Menot	130 000	100 000	30 000	
4406 Moottorikelkkaurareitin rakentaminen väli Mustanjoki-Sukeva	Valt	Menot	130 000	10 000	40 000	80 000
4408 Jyrkän alueen ja Volokinpolun retkeilyreittien täydennykset		Menot	30 000	30 000		
		Tulot	-11 000	-11 000		
		Yhteensä	19 000	19 000		
Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä		Menot	530 000	205 000	170 000	155 000
		Tulot	-11 000	-11 000	0	0
	Valt	Yhteensä	519 000	194 000	170 000	155 000
<u>Muut kiinteät rakenteet ja laitteet</u>						
4007 Sonkaj. liikenneturvallisuuustyöt		Menot	40 000	10 000	15 000	15 000
4018 Samulinpolun perusparannus		Menot	25 000	25 000		
4407 Jyrkän kuluvenekatos		Menot	60 000			60 000
4409 Pitkospuiden korjausinvestointi		Menot	30 000	10 000	10 000	10 000
4020 Asfalttipäällystekorjaukset, Sonkajärvi		Menot	80 000	20 000	30 000	30 000
4413 Leikkikenttien ja -välineiden kunnostukset ja uusimiset		Menot	30 000	10 000	10 000	10 000
4420 Sukevan liikunta- ja virkistysalueiden kehittäminen		Menot	100 000		100 000	
		Tulot	-50 000		-50 000	
		Yhteensä	50 000		50 000	
5082 Nallemuorin kiinteistön aitauksen uusiminen		Menot	80 000		80 000	
5083 Mustikkasuon leikkipuiston aidan uusiminen		Menot	30 000	30 000		
6302 Hulevesiviemärin korjaus ja uudisrakentaminen		Menot	50 000	10 000	20 000	20 000
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä		Menot	525 000	115 000	265 000	145 000
		Tulot	-50 000	0	-50 000	0
	Valt	Yhteensä	475 000	115 000	215 000	145 000
<u>Muut koneet ja kalusto</u>						
3508 Jääkoneen hankinta (kunnostettu)		Menot	90 000	90 000		
3509 Sonkajärven torin kalustohankinnat		Menot	20 000	20 000		

3510 Mosaiikin keittiön kylmiöiden uusiminen		Menot	50 000		50 000	
3511 Koulukeskuksen kylmiöiden uusiminen		Menot	60 000	60 000		
3512 Info-TV:t		Menot	10 000	10 000		
3513 Soppatykin hankinta		Menot	25 000		25 000	
Muut koneet ja kalusto yhteensä	Valt	Menot	255 000	180 000	75 000	
Sivistyslautakunta yhteensä		Menot	75 000	85 000	0	0
		Tulot				
	Valt	Yh- teensä	75 000	85 000	0	0
Tekninen lautakunta yhteensä		Menot	3 081 000	1 416 000	1 235 000	430 000
		Tulot	-286 000	-216 000	-60 000	-10 000
	Valt	Yh- teensä	2 795 000	1 200 000	1 175 000	420 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ		Menot	3 156 000	1 501 000	1 235 000	430 000
		Tulot	-286 000	-216 000	-60 000	-10 000
	Valt	Yh- teensä	2 870 000	1 285 000	1 175 000	420 000

5.2 Investointien perustelut

Sivistyslautakunta

3217 Yhtenäiskoulun opetusteknologian uudistaminen.

3218 Peruskoululaisten liikunnallisen elämäntavan edistäminen: Lakimuutos 1.6.2026 alkaen.

3219 Yhtenäiskoulun musiikkiluokan uudistaminen.

3220 Päiväkotien kalustuksen uusiminen.

3221 Sukevan kuntosalin uudistaminen.

Tekninen lautakunta

2027 Kiinteistörekisteriselvitys: Kunnanhallitus päätti 27.2.2023 § 45, että Sonkajärven kunnassa tehdään kiinteistörekisteriselvitys. Vuonna 2024 on tehty kiinteistörekisterin rekisterianalyysi ja ilmakuvatarkastelu. Aineistoanalyysin perusteella on todettu, että kunnan ja verottajan rekistereistä puuttuu huomattava määrä rakennuksia. Rekisteriselvitys on tarkoitus toteuttaa kokonaisuudessaan ostopalveluna. Ensimmäisen vuoden selvityksen tuotosten perusteella tarkastellaan jatkoa.

2028 Säilölumen ladun perustamiskustannukset lisälmen Paloisvuorelle: Kunnanhallitus päätti 2.6.2025 § 169, että Sonkajärven kunta sitoutuu varaamaan vuoden 2026 talousarvioon 10 000 euron määrärahan säilölumen ladun perustamiskustannuksiin lisälmen Paloisvuorelle.

2029 Vesiosuuskuntien, Sonkajärven Vesi Oy:n ja kunnan yhteistyöselvitys: Edistetään toimenpiteitä, jotka edesauttavat ja mahdollistavat halukkaita vesiosuuskuntia mahdollisesti tulevaisuudessa liittymään Sonkajärven Vesi Oy:hyn. Hankkeelle haetaan valtionavusta.

5990 Kiinteistöjen osto ja myynti: Kunnan maankäytön kannalta tarpeellisten maa-alueiden hankinta ja tonttien myynti.

5534 Koulukeskuksen lattioiden uusiminen: Uusitaan vanhat lattiarakenteet toisen kerroksen osalta.

5568 Jäähallin kylmäaineen muutostyöt, jäähdytyskoneisto: Uusitaan jäähallin kylmäkoneisto, koska nykyisessä alkuperäisessä kylmäkoneistossa käytettävän kylmäaineen (freon R404A) lisääminen on kiellettyä vuoden 2030 alusta alkaen. Nykyisin koneistoon voidaan lisätä kierrätettyä kylmäainetta, mutta sen saatavuudessa saattaa olla ongelmia lähestyttäessä vuotta 2029. Myös kierrätetyn kylmäaineen hinta tulee nousemaan. Uudessa kylmäkoneistossa kylmäaineena käytetään hiilidioksidia. Mikäli varattu määräraha riittää, niin myös jäähallin ilmanvaihtoon tehdään muutoksia ja valaistus uusitaan.

5570 Jyrkkäkosken Ruukintupa, suunnittelu sekä muutos- ja peruskorjaustyöt: Ruukintupa rakennusosan muutostyöt ympärivuotiseen ravintolapalvelukäyttöön. Rakennustyöt sisältävät RU- sähkö- LVI- ja RAU-työt sekä rakennuttamis- ja valvontatyöt.

5574 Tekninen tukikohta, varastorakennus ja svv-viemäröinti

Uuden varastorakennuksen teko tarvikkeille ja laitteille, rakennuksen salaojitus, piha-alueen sadevesiviemäröinti sekä ajoneuvojen pesupaikan toteuttaminen.

5576 Aurinkopaneelien hankinta ja asennus kunnan omistamiin kiinteistöihin: Aloitetaan aurinkopaneelien asennus Sonkajärven kunnan omistamiin kiinteistöihin.

5020 Koivulan peruskorjaus: Vanhan lohkeilleen julkisivun saneerausrappaus sekä puuverhoilun maalaustyöt.

5328 Koulukeskuksen salin paljeovien muutos ja salin ikkunoiden uusiminen: Paljeovi on uusittu vuonna 2024. Juhlasalin yläikkunat ovat ravistuneet ja huonokuntoiset. Ikkunat uusitaan sekä tehdään tiivistyskorjaukset.

5329 Sonkajärven työpajan (ent. kirjasto) viemäröinnin osittainen uusiminen: Valurautainen vanha jätevesiviemäri uusitaan muoviputkella koko rakennuksen osuudelta, pois lukien Pysäkin tilat.

5332 Koulukeskuksen kuntoarvio + pts: Koulukeskukselle tehdään kuntoarvio ja korjausten pitkän tähtäimen suunnitelma.

5333 Koulukeskuksen kulunvalvonta ja lukitusjärjestelmä: Koulukeskuksen kulunvalvonta ja lukitusjärjestelmä uusitaan.

5335 Mosaiikin valtuustosalin muutokset: Valtuustosalin muutokset erillisen suunnitelman mukaisesti.

5336 Koulukeskuksen musiikkiluokan muutokset: Yhdistetään musiikkisiiven kaksi huonetta purkamalla kantava välisenä, jotta tilan käytettävyys musiikkiluokkana paranee. Samassa yhteydessä on syytä toteuttaa kyseisten huoneiden lattioiden uusiminen, ilmanvaihdon muutokset sekä ikkunoiden tiivistyskorjaukset.

5410 Liikuntahallin julkisivujen puuosien maalaus:

5411 Liikuntahallin kulunvalvonta ja lukitusjärjestelmä: Koulukeskuksen kulunvalvonta ja lukitusjärjestelmä uusitaan.

5412 Liikuntahallin pimennysverhojen hankinta: Liikuntahallin pimennysverhot ovat käyttöikänsä päässä eivätkä toimi.

5533 Kotiseututalon vanhan tuulimyllyn korjaus: Vanhan tuulimyllyn rakenteiden korjaukset ja lapojen rakentaminen. Vinttikaivon uusiminen.

5552 Kirjaston 1-kerroksen valaistuksen muutokset: Kirjastosalin ja näyttelysalin valaisimet ovat pääosin alkuperäisiä ja käyttöikänsä lopussa. Nykyiset valaisimet uusitaan energiatehokkaiksi LED-valaisimiksi.

5539 Sukevan kyläkeskuksen juhlasalin kunnostus: Juhlasalin esiintymislavan verhojen ja ikkunoiden pimennysverhojen uusiminen. Lämmitysverkon osittainen uusiminen.

5544 Sonkapirtin vesijohtojen ja kiinteistöautomaation uusiminen: Sonkapirtin vesijohdot ja kiinteistöautomaatio käyttöikänsä lopussa.

5545 Kirjaston esteettömyyden parantaminen: Kirjaston sisääntulon esteettömyyden parantaminen.

4002 Pumppaamontien perusparannus: Vuonna 2025 aloitetun perusparannuksen osalta asfalttipäällystys.

4004 Sukevan Männikkötien ja Minnantien peruskorjaus: Asuntokatujen sorastus, pinnan muotoilu ja reuna-
paltteen poisto.

4021 Punapellontien ja Kyröntien loppuosan saneeraus: Asuntokatujen perusparannus.

4406 Moottorikelkkaurien rakentaminen väli Mustanjoki- Sukeva: Nykyinen kelkkauralinjaus on vanhentunut eikä palvele ko. käyttötarpeita. Nykyinen huonokuntoinen ura estää matkailupalvelukäytön välillä Iisalmi-Sonkajärvi-Sukeva-Kajaani. Yhteishanke Sonkajärven Moottorikelkkailijat ry:n ja reitin varrella olevien matkailupalveluyritysten kanssa. Hankkeelle haettiin investointitukea vuonna 2024, mutta kyseisenlaisista tukea ei moottorikelkkaura- hankkeisiin myönnetä. Toteutustapaa selvitetään yhteistyössä Sonkajärven Moottorikelkkailijat ry:n kanssa.

4408 Jyrkän alueen ja Volokinpolun retkeilyreittien täydennykset: Hankkeeseen kuuluva esteetön reitti toteutettu vuonna 2025. Rengasreitit (n. 5 km) toteuttaminen, opasteet ja kartat vuonna 2026.

4007 Sonkajärven liikenneturvallisuustyöt: Varautuminen pieniin liikenneturvallisuutta edistäviin hankkeisiin.

4018 Samulinpolun perusparannus: Vuonna 2025 aloitetun perusparannuksen osalta asfalttipäällystys.

4407 Jyrkän kuluvenekatos: Jyrkkäkosken Ruukkitoiminnan aikaisen järvimalmin nostoveneen eli kuluveneen suojarakennus.

4409 Pitkospuiden korjausinvestointi (2024-2026): Huonokuntoisten pitkospuiden uusiminen Volokinpolulla.

4020 Asfalttipäällystekorjaukset: Sonkajärven ja Sukevan taajamissa sijaitsevien katujen asfalttipäällystekorjaukset.

4413 Leikkikenttien ja -välineiden kunnostukset ja uusimiset: Sonkajärven ja Sukevan taajamissa sijaitsevien leikkipuistojen kunnostamiset

4420 Sukevan liikunta- ja virkistysalueiden kehittäminen: Sukevan liikunta- ja virkistysalueiden kehittämishanke, jossa parannetaan nykyisiä Sukevan liikunta- ja virkistysalueita.

5082 Nallemuorin kiinteistön aitauksen uusiminen: Nallemuorin päiväkodin piha-alueen rajaava puinen aita on alkuperäinen ja osin jo lahonnut. Aita uusitaan metallirakenteisena ja täyttää päiväkodin piha-alueen suojarakennevaatimuksen.

5083 Mustikkasuon leikkipuiston aidan uusiminen: Mustikkasuon leikkipuiston aita on puurakenteinen ja käyttöikänsä lopussa. Leikkipuiston alueen suoja-aita uusitaan metallirakenteisena.

6302 Hulevesiviemäreiden korjaus ja uudisrakentaminen: Hulevesiviemäreiden korjaus ja uudisrakentaminen yhteistyössä Sonkajärven Vesi Oy:n kanssa.

3508 Jäänhoitokoneen hankinta (kunnostettu): Nykyinen jäänhoitokone on käyttöikänsä päässä ja vuosittaiset korjauskustannukset ovat suuria ja riski varaosien saatavuudelle osien rikkoutuessa on iso.

3509 Sonkajärven torin kalustohankinnat: Istumapenkit ja niiden säilytystila sekä toripöydät.

3510 Mosaiikin keittiön kylmiöiden uusiminen: Keittiön kylmiöiden uusiminen, laitteiden tekninen käyttöikä on lopussa.

3511 Koulukeskuksen kylmiöiden uusiminen: Keittiön kylmälaitteiden uusiminen vanhenemisen ja huonokuntoisuuden takia. Kylmälaitteet teknisen käyttöikänsä lopussa.

3512 Info-TV:t: Hankitaan etäkäytön mahdollistavat info-TV:t erikseen päätettäviin kiinteistöihin, jossa ne tavoittavat mahdollisimman paljon kuntalaisia.

3513 Soppatykin hankinta: Soppatykin hankinnalla varaudutaan mahdollisiin poikkeustilanteisiin.

6 RAHOITUSOSA

6.1 Rahoituslaskelma

	TP 2024	TA+MUUT. 2025	VALT 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
VUOSIKATE	3 380 733	1 848 510	1 555 290	992 930	807 980
SATUNNAISET ERÄT	1 003 683	0	0	0	0
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT	-1 107 573	0	0	0	0
	3 276 842	1 848 510	1 555 290	992 930	807 980
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
INVESTOINTIMENOT	-1 561 504	-1 852 000	-1 501 000	-1 235 000	-430 000
RAHOITUSOSUJDET INVESTOINTIMENOIHIN	221 756	140 850	206 000	50 000	0
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	-340 497	10 000	10 000	10 000	10 000
	-1 680 245	-1 701 150	-1 285 000	-1 175 000	-420 000
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	1 596 597	147 360	270 290	-182 070	387 980
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET					
ANTOLAINAAMAAMISTEN LISÄYS	-150 000	-256 000	0	0	0
ANTOLAINAAMAAMISTEN VÄHENNYS	0	42 190	71 990	43 800	43 800
	-150 000	-213 810	71 990	43 800	43 800
LAINAKANNAN MUUTOKSET					
PITKÄAICAISTEN LAINOJEN LISÄYS	0	0	0	1 000 000	1 000 000
PITKÄAICAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-1 123 642	-1 806 960	-312 940	-313 900	-314 880
LYHYTAICAISTEN LAINOJEN MUUTOS	-1 431 519	0	0	0	0
	-2 555 161	-1 806 960	-312 940	686 100	685 120
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET					
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOMIEN MUUTOKSET	-18 774	0	0	0	0
SAAMISTEN MUUTOS	1 894 264	0	65 000	65 000	65 000
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	-286 191	0	0	0	0
	1 589 299	0	65 000	65 000	65 000
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-1 115 862	-2 020 770	-175 950	794 900	793 920
RAHAVAROJEN MUUTOS	480 736	-1 873 410	94 340	612 830	1 181 900

Rahoituslaskelma on keskeinen osa kunnan talousarviota ja tilinpäätöstä. Talousarvioon on kuntalain 110 §:n mukaan otettava toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitettava miten määrärahojen rahoitustarve katetaan. Toiminnan rahoitus esitetään talousarvion rahoitusosassa. Kunnan rahoituslaskelmassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat.

Rahoituslaskelman sitovat erät valtuuston nähden ovat antolainauksen muutokset ja lainakannan muutokset.

Toiminnan rahavirta osoittaa budjetoidun tulorahoituksen määrän, joka on varainhoitovuonna käytettävissä investointien rahoittamiseen, pääomasijoituksiin ja pääoman palautuksiin sekä maksuvalmiuden vahvistamiseen. Toiminnan rahavirta on **1,6 milj. euroa**.

Investointien rahavirta muodostuu investointimenojen ja niihin saatujen rahoitusosuuksien ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulojen erotuksesta. Kunnan käyttöomaisuusinvestointimenot vuonna 2026 ovat - **1,5 milj. euroa**. Rahoitusosuuksiksi arvioidaan 0,2 milj. euroa. **Nettoinvestoinnit ovat -1,3 milj. euroa**.

Toiminnan ja investointien rahavirta on 0,3 milj. euroa.

Rahoituksen rahavirtaan budjetoidaan antolainojen, lainakannan ja oman pääoman muutokset. Lainan ottamisesta ja lainaehdoista päättää hallintosäännön perusteella kunnanjohtaja yhdessä talous- ja hallintojohtajan kanssa. Vuonna 2026 ei ole tarkoitus ottaa pitkäaikaista lainaa. Pitkäaikaisten lainojen vähennys vuonna 2026

on – 0,3 milj. euroa. Vuosina 2027 ja 2028 pitkäaikaisen lainojen lisäys on 1,0 milj. euroa kumpanakin vuotena. Rahoituksen rahavirta vuonna 2026 on **-0,2 milj. euroa**.

Rahoitusosa päättyy **Rahavarojen muutos** -erään, joka saadaan laskemalla yhteen etumerkit huomioon ottaen toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Rahavarojen muutos -erän positiivinen arvo tarkoittaa kunnan maksuvalmiuden vahvistumista ja negatiivinen sen heikkenemistä. Rahavarojen muutos vuonna 2026 on **0,1 milj. euroa**.

6.2 Tavoitteet ja tunnusluvut

Rahoitusosasta valtuustoon nähden sitoviksi tavoitteiksi asetetaan investointien omarahoitusosuutta koskeva tavoite sekä kunnan lainanhoitokykyä koskeva tavoite. Investointien omarahoitusosuutta kuvastaa keskipitkällä aikajänteellä tunnusluku toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta. Tämän tunnusluvun tavoitearvoksi suunnitelmakauden lopussa asetetaan > 0. Kunnan lainanhoitokykyä kuvaa tunnusluku laskennallinen lainanhoitokate. Tämän tunnusluvun tavoitearvoksi suunnitelmakaudelle asetetaan > 2,0.

Ennakoidut tunnuslukujen arvot suunnitelmakaudella näkyvät alla olevassa taulukossa.

	TP 2024	TA 2025 muutettu	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta (1 000 €)	11 264	1 744	2 014	1 832	2 220
Investointien tulorahoitus, %	252,3	108,7	121,0	84,5	192,4
Laskennallinen lainanhoitokate	4,9	4,6	4,5	2,3	1,6
Kassan riittävyys, pv	109	66	126	84	153

Huom. Vuoden 2024 toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta sisältää virheen, joten luku ei ole vertailukelpoinen suunnitelmakauden lukuihin nähden.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä = edellisen vuoden tilinpäätöksen toiminnan ja investointien rahavirta + arvioidut vuosittaiset rahavirrat. Tunnusluku kertoo, pystytäänkö investoinnit rahoittamaan pitkällä aikavälillä omarahoituksella. Kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Vuonna 2026 toiminnan ja investointien rahavirran kertymäksi arvioidaan 2,0 milj. euroa.

Investointien tulorahoitus, % = vuosikate / investointien omahankintameno. Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet. Vuonna 2026 investointien tulorahoitus on **121 %**.

Laskennallinen lainanhoitokate = (vuosikate + korkokulut) / (korkokulut + laskennalliset lainanlyhennykset). Tunnusluku kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Lainanhoitokyky on hyvä, kun arvo on yli 2, tyydyttävä, kun se on 1–2 ja heikko, kun arvo on alle yhden. Vuonna 2026 laskennallinen lainanhoitokate on **4,5 (hyvä)**.

Kassan riittävyys, (pv) = 365 pv x rahavarat varainhoitovuoden lopussa / kassasta maksut varainhoitovuonna. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Riittävänä arvona voidaan pitää 14–30 päivän kassan riittävyyttä. Vuonna 2026 kassan riittävyys on **126 päivää**.

7 TUNNUSLUKUJA

	TP 2024	TA 2025 muutettu	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatulot (1 000 €)	5 015	4 643	4 526	4 579	4 617
josta ulkoiset toimintatulot	2 630	2 263	2 205	2 234	2 249
Toimintamenot (1 000 €)	-15 263	-16 508	-16 942	-17 559	-18 019
josta ulkoiset toimintakulut	-12 878	-14 129	-14 621	-15 151	-15 546
Toimintakate (1 000 €)	-10 232	-11 848	-12 399	-12 963	-13 384
Verotulot (1 000 €)	8 149	7 992	8 450	8 482	8 708
Valtionosuudet (1 000 €)	4 654	5 204	4 981	4 981	4 981
Vuosikate (1 000 €)	3 381	1 849	1 555	993	808
Toimintatuotot/toimintakulut, %, (ulkoiset)	20,42	16,02	15,08	14,74	14,47
Vuosikate/poistot, %	298	147	116	76	64
Vuosikate, euroa/asukas	947	529	451	293	242
Taseen kertynyt ylijäämä (1 000 €)	13 127	14 038	14 648	14 714	14 600
Taseen kertynyt ylijäämä/asukas (€)	3 678	4 014	4 248	4 335	4 370
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta (1 000 €)	11 264	1 744	2 014	1 832	2 220
Investointien tulorahoitus, %	252,3	108,7	121,0	84,5	192,4
Lainanhoitokate	4,9	4,6	4,6	2,3	1,6
Laskennallinen lainanhoitokate	4,9	4,6	4,5	2,3	1,6
Kassan riittävyys, pv	109	66	126	84	153
Tuloveroprosentti, %	8,60	8,60	8,60	8,60	8,60
Lainakanta (1 000 €)	4 362	2 569	2 256	2 942	3 627
Lainamäärä/asukas (€)	1 222	735	654	867	1 086
Asukasmäärä vuoden lopussa	3 569	3 497	3 448	3 394	3 341
Tilikauden tulos	3 249	588	209	-312	-463
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	3 185	911	610	66	-114